

اقتصادی، تحلیلی

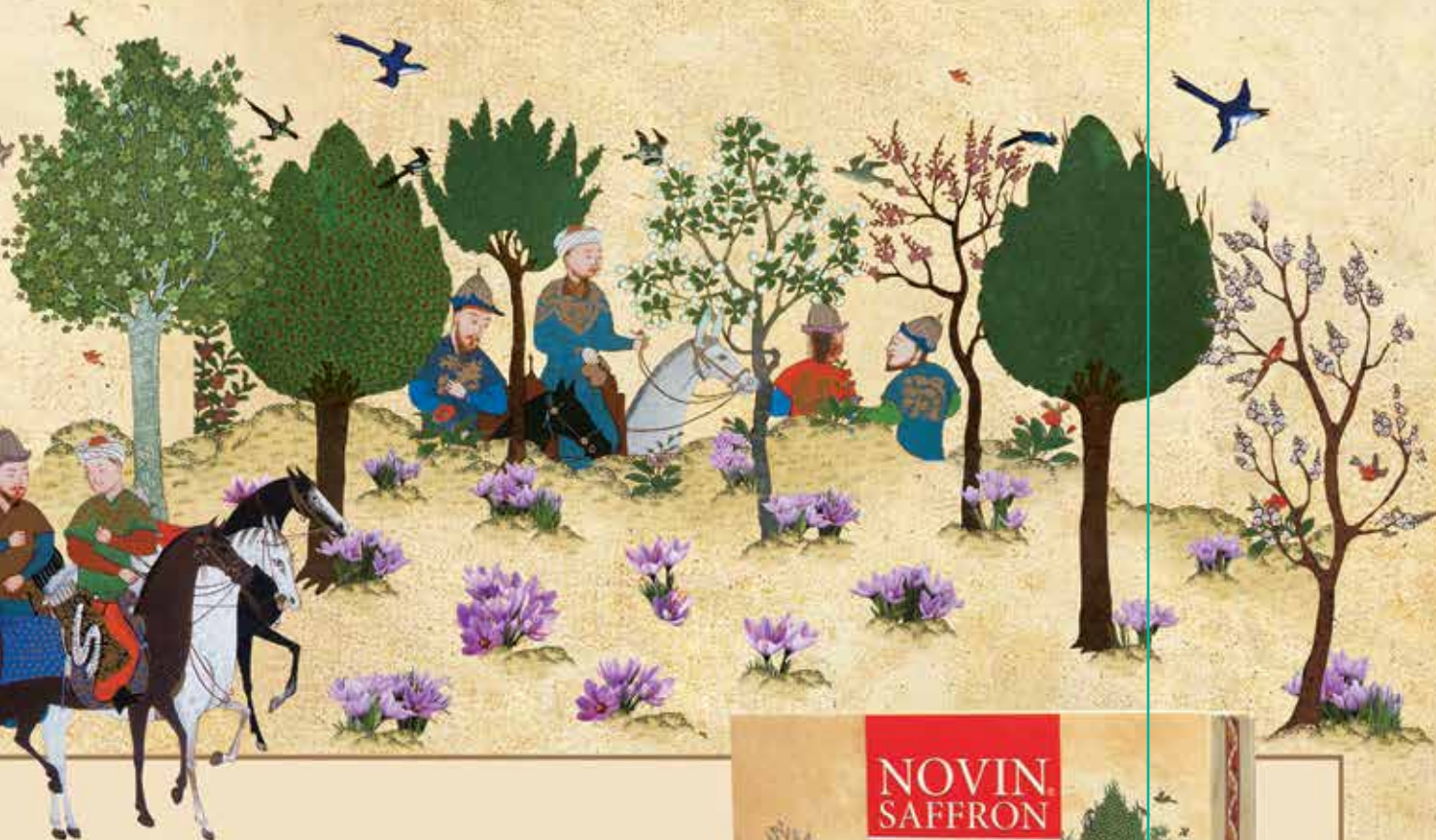
سال بیست و ششم - فروردین ۱۳۹۷ قیمت: ۷۰۰۰ تومان

چالش‌های اقتصادی فراروی مالیات بر ارزش افزوده

- اقتصاد عمان و روابط دوجانبه با ایران و جهان ✓
- تحلیل تجارت خارجی کشور در سال ۹۶ ✓
- نگرشی بر راهکارهای تحقق اقتصاد مقاومتی در حوزه صنعت و معدن ✓
- راه مقابله با بحران آب در دشت مشهد ✓
- جادهابریشم جدید کمربند رونق منطقه ✓
- رشد اقتصاد با حمل و نقل چندوجهی ✓

NOVIN SAFFRON

کارخانه: مشهد، شهرک صنعتی توس، نیش اندیشه ۶، پردیس نوین زعفران

تلفن: ۰۵۱-۳۲۲۵۲۱۴۷ فکس: ۰۵۱-۳۲۲۵۵۲۲۶

دفتر خدمات مشتریان تهران: اتوبان شهید چمران، پارک وی، خیابان جوانان، ابتدای خیابان ب بلاک ۱، طبقه سوم، واحد ۷

تلفن: ۲۲۰۱۵۸۰۰-۲۲۰۱۱۷۰۰-۲۲۰۱۱۸۰۰

ماهنامه بین المللی

اقتصاد آسیا

شماره ۵۵۹ / فروردین ۱۳۹۷

ISSN: 2538-1776

صاحب امتیاز و مدیر مسول:
مهندس حمیدرضا شوشتریان

زیر نظر شورای نویسندگان

« یادداشت

صادرات نوک پیکان توسعه اقتصادی / ۴

« میزگرد

بازارهای صادراتی استان در محاق (میزگرد) / ۵

« گزارش ویژه

زیرساخت‌های صادراتی خراسان رضوی / ۱۰
تحلیل تجارت خارجی کشور در سال ۱۱/۹۶
یکه تازی مرزریلی سرخس / ۱۲
آمار صادرات و واردات ایران و افغانستان در سال گذشته / ۱۳
تحلیل صادرات زعفران، پسته در سال گذشته / ۱۴
اسامی صادرکنندگان نمونه کشوری و استانی خراسان رضوی / ۱۶
وضعیت مقایسه‌ای شاخص‌های کلان اقتصادی کشورهای ایران، ترکیه و امارات طی ۴ دهه گذشته / ۱۷
برآوردی از سهم دانش و فناوری در صادرات / ۱۸

« تجارت خارجی

اقتصاد عمان و روابط دوجانبه با ایران و جهان / ۲۲
سرمایه‌گذاری در عمان / ۲۶

« گفت‌وگو

مدیریت یکپارچه منابع آب راهکار عبور از بحران / ۲۸
ضعف مدیریت و بی‌توجهی به آموزش از عوامل موثر در تشدید بحران آب / ۲۹

« مقالات

راه مقابله با بحران آب در دشت مشهد / ۳۰
چگونگی پیدایش و رشد ابرچالش‌های اقتصاد ایران / ۳۳
چالش‌های اقتصادی فراروی مالیات بر ارزش افزوده / ۳۴
نگرشی بر راهکارهای تحقق اقتصاد مقاومتی در حوزه صنعت و معدن / ۳۶
رشد اقتصاد با حمل و نقل چندوجهی / ۳۸
جاده ابریشم جدید کمر بند رونق منطقه / ۴۰
نگاهی به رشد تجارت الکترونیک در سال‌های اخیر / ۴۲

سر دبیر:

مهندس حسین کوه زاد
۰۵۱-۳۸۴۱۳۳۲۳

طراحی و صفحه آرایی:

جواد زوار

گروه ترجمه:

زهرا پزشکی

ویراستار:

احمد حسین زاده

عکس:

حسین نظامی

واحد بازرگانی:

تلفکس: ۰۵۱-۳۸۴۲۰۱۱۱

روابط عمومی:

محبوبه احمد پور

نشانی:

تهران - شریعتی - خیابان دستگردی
پلاک ۷۴

طبقه دوم - واحد ۳

تلفن: ۰۲۱-۲۲۲۲۰۹۶۱

دورنگار: ۰۲۱-۲۲۲۶۹۰۳۲

مشهد - خیابان سلمان فارسی

مقابل سلمان فارسی ۷ - مجتمع آبشار

طبقه سوم - واحد ۶

تلفن: ۰۵۱-۳۸۴۲۸۲۶۸

دورنگار: ۰۵۱-۳۸۴۶۴۰۹۱

www.eghtesadasia.com
eghtesadeasia@gmail.com

چاپخانه قرآن کریم

صادرات نوک پیکان توسعه اقتصادی

صادرات مانند سایر بخش‌های اقتصادی با مشکلاتی مواجه است اما آسیب‌پذیری این بخش در مواجهه با تلاطم‌های اقتصادی و سیاسی و فضای کسب‌وکار به مراتب بیشتر است. بخش قابل توجهی از حجم صادرات ما به محصولات کشاورزی و مواد خام معدنی تعلق دارد که به دلایلی مانند بحران آب و فشرده‌گی رقابت در عرصه مواد خام که شاید در آینده در بازار رقابتی این محصولات توفیق چندانی نداشته باشیم، چرا که یکی از جذابیت‌های صادراتی آن داشتن یارانه است. به این دلیل باید با نگاهی تازه به بخش تولید کشور داشته باشیم و توسعه صادرات صنعتی را مورد توجه قرار دهیم.

مطابق گزارش‌های بانک مرکزی ارزش متوسط هر تن کالاهای صادراتی ما ۳۴۱ دلار در مقابل ۱۳۰۸ دلار ارزش متوسط کالاهای وارداتی است و این یعنی کالاهای ایرانی با ارزش افزوده پایین‌تری صادر می‌شوند. سهم ما از صادرات جهانی ۰.۳۴ درصد است که اگر نفت را جدا کنیم به ۰.۲۴ درصد می‌رسد در حالی که با توجه به قابلیت‌ها و موقعیت‌هایی که ایران از آن برخوردار است، سهم ما از صادرات جهانی می‌تواند در میان مدت به رقم‌های بسیار بالاتری برسد.

باید پذیرفت که صادرات نوک پیکان توسعه اقتصادی کشور است که در بند دهم سیاست‌های اقتصاد مقاومتی هم به اهمیت این مقوله تأکید شده، بدیهی است صادرات زمانی می‌تواند موفق باشد که تولید کشور پشتوانه قوی داشته باشد.

پیشرفت در تعاملات جهانی برای توسعه صادرات اهمیت وافری دارد، البته ما در این زمینه در سال‌های اخیر موفقیت خوبی داشته‌ایم و دولتمردان به‌ویژه رییس‌جمهور و وزیر امور خارجه به نحو قابل توجهی بخش خصوصی را در کنار دیپلماسی اقتصادی قرار داده‌اند و در اکثر مذاکرات بخش خصوصی با موقعیت ویژه خود حضور یافته است؛ اما این کار باید شتاب و عمق بیشتری گیرد و به صورت سیستمی و فراگیر باشد، ما در اتاق بازرگانی حضور و استفاده حداکثری از سازمان‌های بین‌المللی را مورد توجه قرار داده‌ایم و در اکو، WCF و اتاق‌های بازرگانی جاده ابریشم حضور داشته‌ایم و این حضورها به توسعه صادرات کمک کرده است.

از سوی دیگر قیمت تمام‌شده بالای کالاهای تولیدی، عقب بودن بخش تولید از نظر تکنولوژیکی در مقایسه با تولید دیگر کشورها از مهم‌ترین مشکلات است. فرسودگی ماشین‌آلات و مصرف بالای انرژی و عدم عضویت در سازمان تجارت جهانی از مهم‌ترین عواملی هستند که قیمت تولیدات ایرانی را بالا برده است. این در شرایطی است که اکثر کشورهای هدف با رقبای ما قراردادهای تجارت ترجیحی یا آزاد امضا کرده‌اند و امتیازاتی به آنها داده‌اند اما ما هنوز با بعضی از کشورهای همسایه این قراردادها را نداریم که امیدواریم هر چه زودتر اجرایی شود.

هزینه بالای حمل‌ونقل و سرعت پایین آن از مشکلات دیگری است که ما برای نشستن در جایگاه مناسب صادراتی نیازمند توجه ویژه به این بخش هستیم و باید بر روی رفع مشکلات آن تمرکز کنیم. امیدواریم در یک شرایط هماهنگ، با باور به بخش خصوصی به‌عنوان یک بازیگر و نه بازی شونده و استفاده از این ظرفیت در تصمیم‌گیری‌ها، شرایطی متفاوت از گذشته برای توسعه صادرات رقم‌زنیم چرا که هنوز برای رسیدن به جایگاهی مطلوب هزار راه نرفته در پیش رو داریم.

در میزگرد اختصاصی عنوان شد:

بازارهای صادراتی استان در محاق

در ادامه برگزاری میزگردهای تخصصی این بار به مناسبت روز ملی صادرات از مهمانانی دعوت به عمل آمده که هر کدام دستی در آتش این رقابت جهانی دارند، آقایان مهندس حمیدی رئیس انجمن مدیران صنایع خراسان رضوی و کارآفرین نمونه استان، آقای روشنگر، رئیس اتحادیه صادرکنندگان استان و رئیس کمیسیون تجارت اتاق و صادرکننده نمونه استان، آقای دکتر لطفعلی پور، رئیس گروه آموزش و استاد تمام گروه اقتصاد دانشگاه فردوسی، آقای مظلوم معاون گمرکات خراسان رضوی و آقای نبی زاده نایب رئیس اتاق مشترک ایران و افغانستان و صادرکننده، مجری-کارشناس این میزگرد آقای حمیدرضا شوشتریان و غایبین جلسه نیز مسوولین سازمان صنعت، معدن و تجارت و همچنین کارشناسان استانداری خراسان رضوی بودند.

ایران کلیه اجزای حاکمیت باید این اعتقاد را داشته باشند که صادرات از چاه نفت برای این مملکت واجب تر است. اگر در هر استانی چند نفر صادرکننده توانمند هستند به آن ها باید بیشتر توجه شود. اگر مواد درخواستی آن ها تأمین شود چرخ تولید هم به حرکت درمی آید و به ما نیز کمک می شود که تولیدمان بیشتر گردد. تولید باید بازار داشته باشد.

● جنابعالی می فرمایید صادرکننده اگر فعال شود می تواند تولیدکننده را نیز فعال کند. صادرکننده می گوید که قیمت تولید داخلی گران است، ما قادر به رقابت نیستیم. پاسخ شما چیست؟

شما وقتی احساس ناراحتی می کنید به بیمارستان می روید و انواع آزمایش ها را انجام می دهید بعد از آن مشکل پیدا می شود و درمان می شوید. تولید ما مریض است. صادرات می گوید تولید باید قیمت تمام شده و کیفیت را بهتر کند. سخن به حقی است. برای این که صادرات قوی داشته باشیم همه چیز داریم اما نرم افزار کافی موجود نیست. راهکارهای زیادی است که کارشناسان مربوطه باید بنشینند و از خلال مشکلات آن را استخراج کنند، اگر این گونه نشست ها و جلسات بازدهی نداشته باشد اتلاف وقت است.

● ضمن سپاس از همه عزیزان، اجازه می خواهم گفتگو را از تولید شروع کنیم از جناب آقای مهندس حمیدی، بفرمایید که نگاه شما به عنوان تولیدکننده به رویکرد رقابتی و صادراتی در تولید کشور چیست؟

مهندس حمیدی: به نظر من باید از تولیدکننده و صادرکننده که در کارزار رقابت جهانی هستند به عنوان سرباز یاد کرد چرا که در یک جنگ تمام عیار اقتصادی شرکت می کنند با این تفاوت که گاه سرباز به دلیل شغل و وظیفه خود می جنگد اما کارآفرین به خاطر عشق به مملکتش. ما می خواهیم بازارمان را از ترک ها، چینی ها و کسانی که به دلیل غفلت و تحریم ها وارد شده اند، پس بگیریم. در این جنگ به غیر از شهامت و ایمان فکر هم می خواهد. اگر می خواهیم ایران مستقل باشد و تحت تأثیر غرب و یا شرق نباشد و مردم آن در رفاه قرار گیرند باید صادراتمان را قوت بخشیم با راهکارهای تجربه شده. برای نمونه دوره جهش ژاپنی ها هم زمان بود با حضور امیرکبیر در ایران، متأسفانه این اصلاح گر به دلیلی که همه می دانیم فرصت خدمت نیافت اما ژاپنی ها رشد جهشی خود را کلید زدند.

به عنوان مثال ژاپنی ها بهترین برنج دنیا را در ژاپن تولید می کنند. چرا که روزی برنج خوب خود را صادر و برنج در جه دو برای مصرف وارد می کردند. این اعتقاد ژاپنی ها بود که صادرات را داروی اصلی ژاپنی شدن می دانستند. در

● پس چرا بعضی‌ها در کشور ما از جمله جناب‌عالی با همین شرایط موفق هستند و بعضی‌ها خیر؟

در تمام دنیا در میدان‌های مسابقه دو، صد نفر شرکت می‌کنند و یک نفر اول، یک نفر دوم و یک نفر سوم و فردی نیز نفر صدم است. علت موفقیت این است که نفر اول بیشتر دویده. ما باید فرهنگمان را درست کنیم که باور کنیم کسی که موفق نشده تلاش کمتری کرده است و نباید جایزه دهنده‌های برتر را بگیرد؛ اما گاه این توقع است که تولیدکننده با هر کیفیت و قیمتی حمایت و حتی تشویق شود.

● جناب آقای روشنگر شما به عنوان صادرکننده که دستی هم در تولید دارید بفرمائید چه کنیم که قیمت تمام‌شده کاهش بیاید؟

آقای روشنگر: سال‌ها قبل برخی که از ایران به سوریه سفر می‌کردند همراه خود تسبیح و انگشتر و پسته می‌بردند و آن‌ها را می‌فروختند و بخشی از هزینه سفرشان را تأمین می‌کردند. بعدها متوجه شدم که سوریه یکی از مراکز تولید پسته است؛ اما مصرف پسته داخلی در سوریه ممنوع بود چون یکی از منابع درآمد ارزی‌شان بود که انحصاری به دو کشور فروخته می‌شد. چالش‌ها و الزامات ما در صادرات چیست؟ یکی از آن‌ها قیمت تمام‌شده است. وقتی کشوری به مقصد قاچاق کالا تبدیل شد معنای صادرات در آن کشور از

شخص دولت نیست. حاکمیت، شامل قوه قضائیه، مجلس، سپاه، ارتش، آموزش و پرورش و غیره است. به نظر من افزایش هزینه‌های سربار به تولید کالای صادراتی ۲۰ درصد به عهده بخش خصوصی مرتبط است و ۸۰ درصد ناشی از هزینه‌های تحمیل بخش دولتی است که از کل دنیا بیشتر می‌باشد. مطالعه کنید که هزینه دولت ژاپن نسبت به درآمد کشور چه میزان است. کمتر از ۱۲ درصد. ولی در کشور ما هر چه درآمد داریم. صرف هزینه‌های دولت می‌شود پس اولین چالش صادرات هزینه‌ی بالاسری مدیریت دولتی است. ما به جایی رسیدیم که برای فعالیت عمرانی که می‌تواند اشتغال ایجاد کند بودجه‌ای کافی در همین برنامه سال جاری نداریم؛ بنابراین چگونه می‌توانیم صادراتی شایسته انجام دهیم.

● هدف‌گذاری صادراتی در دنیا بر چه اصولی استوار است

دکتر لطفعلی پور: با این بیانات دوستان مشخص می‌شود سیستم تولیدی ما سیستم مبتنی بر عشق، علاقه و تعصب است؛ یعنی انگیزه این نسل از بزرگانی که تشریف دارند و در مراکز تولیدی سرمایه‌گذاری کرده‌اند در مرحله‌ی اول عشق و علاقه به مملکتشان است، اما همه‌ی عوامل تولید را نمی‌توانیم بگوییم که این انگیزه را پیدا کرده به این فهم و درک رسیده باشند. اگر این طور بود دنیا شکل دیگری می‌شد. پس بزرگواران باید عنایت داشته

مهندس حمیدی

رئیس انجمن مدیران صنایع خراسان رضوی:

ما می‌خواهیم بازارمان را از ترک‌ها، چینی‌ها و کسانی که به دلیل غفلت و تحریم‌ها وارد شده‌اند، پس بگیریم. در این جنگ به غیر از شهامت و ایمان فکر هم می‌خواهد

باشند که اولاً همه به اندازه شما درگیر نیستند. البته هنگامی که به تولید وارد شدی اگر تلاش نکنی موفق نمی‌شوی. به نظر من چیزی که مهم‌تر است استراتژی اقتصادی است. در سال ۸۴ که کشور به سند چشم‌انداز رسیده بود رئیس جمهوری امور کشور را به دست گرفت که توجهی به این برنامه نداشت و راهبردی دیگری برای خودش داشت. اگر برنامه‌ای نداشته باشی حاکمیت معنی ندارد.

کره بعد از ما شروع کرد و چهار هدف‌گذاری در استراتژی اقتصادی خود تدوین کرد، کشتی‌سازی، صوتی و تصویری، خودرو و امثال آن. از چهار هدف، در سه تای آن اگر نفر اول نباشد، دوم است. بندر هامبورگ آلمان روزی قطب اول کشتی‌سازی دنیا بود، اکنون کره‌ای‌ها جلو افتاده‌اند. هند همین‌طور، آمریکا نیز که به‌ظاهر بی‌در و پیکرترین کشور هست استراتژی دارد و براساس آن عمل می‌کند. آن‌ها سند صدساله دارند. به‌ظاهر دولت‌های مختلف در آن کشور به سر کار می‌آیند اما همه اشکال یک پازل را تکمیل می‌کنند و نقش خود را ایفا می‌نمایند. ما از برنامه سوم جهش داشتیم چرا به آن نرسیدیم، در بخش خصوصی امور کارشناسی می‌شود ولی کاری انجام نمی‌گیرد چون تصمیمات جای دیگری گرفته می‌شود. باید مسئولین باور و عزم جهش را داشته و الزامات آن را فراهم کنند. برای مثال اتاق بازرگانی مطالباتی دارد که

بین می‌رود. شما وقتی مجبور شدی به خاطر حمایت از تولید داخل بلندترین دیوارهای تعرفه‌ای را نسبت به کل دنیا داشته باشی، قاچاق کالا افزایش می‌یابد. قاچاق زمانی اتفاق می‌افتد که تعرفه بالا است یا ممنوعیت وجود دارد. اگر یک واردکننده مجبور شود که با وارد کردن یک کالا ۵۰ یا ۶۰ درصد تعرفه بپردازد آن زمان قاچاقچی پیدا می‌شود که بدون پرداخت آن تعرفه جنس را وارد می‌کند.

ما قرار بوده که مبدأ صادرات باشیم و بازارهای هدف مقصد کالاهای ما، اما الان تبدیل شدیم به مقصد کالاهای دیگران. چرا؟ یکی قیمت تمام‌شده و دوم مصرف‌گرایی و مصرف‌زدگی است. چه عواملی باعث قیمت تمام‌شده است، یکی هزینه‌های سربار دولتی بر صادرات. در جلسه هیات دولت تصمیم می‌گیرند که ۹ درصد ارزش افزوده از تولید و واردات و بازرسی و استاندارد و حمل‌ونقل گرفته شود. این دریافت مضاعف بر تولید فشار وارد می‌کند. به‌عنوان مثال دولت می‌خواهد تشکیلات قرنطینه را برون‌سپاری کند. صادرکننده باید وجه فعالیت برون‌سپاری و حتی حمل‌ونقل مرتبط را پرداخت کند. مگر مسئول مربوطه بودجه قرنطینه را از مجلس نگرفته است. نباید بر بودجه تمام‌شده کالایی که بخواهد صادر شود اضافه کرد. منظور ما

به استانداری منتقل می‌کند و استانداری باید تمام تلاشش را بکند تا آن را به دولت منتقل نماید، چون هر استانی شرایط خاص خود را دارد. تولید باید با هزینه‌ای کم فعالیت کند، وقتی ۶ ماه از سال کارخانه‌های سیمان استان با ظرفیت کامل کار نکنند، معنی‌اش افزایش قیمت تمام‌شده کالا است. حدود ۳۰ درصد صنایع غذایی کشور در استان است اما بازارهای سنتی ما در آسیای میانه دیگر خریداران خوبی برای این کالاها نیستند و بعضاً محصولات مشابه رقیبای ما در این بازارها ارزان‌تر به دست آن‌ها می‌رسد. این در مجموع ضعف مدیریتی کلان استان است. برای نمونه در دو سال ۸۵ و ۹۰ که کار آمایشی استان برای دوره‌های پنج‌ساله به اینجانب و تیم همراه از سوی استانداری واگذار شده بود، آن‌ها سووال داشتند که از دل این برنامه چند درصد رشد به دست می‌آید. من عرض کردم می‌تواند ۴، ۸ یا ۱۲ درصد باشد اما آیا شما آمادگی و الزامات آن را دارید؟

اگر می‌خواهید به رشد ۸ درصد برسید، استاندار باید از هیات دولت مجوز و اختیارات ویژه بگیرد و لحظه‌ای در اتاق کارش نباشد تا این امر محقق شود؛ بنابراین چون در عمل فاقد استراتژی هستیم و نقطه‌ای که می‌خواهیم بدان دست یابیم با وجود امکانات در دسترس مبهم و در حال تغییر است، نهایتاً با سردرگمی مواجهیم.

● **اجازه دهید با یک شیب کوتاه از موضوع تولید و صادرات به وظایف سازمان‌های دولتی برسیم، می‌دانیم چنانچه مدیران دستگاه‌های دولتی علاقه‌مند باشند در حین عمل به وظیفه قانونی با نگاه حل مشکل برخورد کنند، انجام امور سهل‌تر می‌شود نمونه آن گمرک خراسان رضوی است که چندی پیش در همین اتاق بخش خصوصی از خدمات رئیس سابق آن آقای عاطفی در پایان ماموریت ایشان قدردانی کرد، اکنون نماینده آن سازمان در این نشست حضور دارد. جناب آقای مظلوم به عنوان معاون گمرکات خراسان، از نگاه حل مشکل و تجربه مفید مدیریتی در حوزه آن سازمان چه فعالیتی برای کاهش زمان و هزینه صادرکنندگان انجام داده‌اید؟**

آقای مظلوم: یکی از مواردی که در چند سال اخیر احساس کردیم در زمینه آن باید برنامه‌ریزی نمایم همان بحث کاهش هزینه صادرات است که دوستان به آن اشاره کردند. اقداماتی در گمرکات کشور و استان انجام گرفته از جمله ساماندهی جامع گمرک باهدف کاهش اسناد گمرکی و جمع‌آوری سازمان‌های ذی‌ربط در صدور مجوزها در زیر یک سقف، با این اقدام تشریفات کم شد، در مرحله‌ی بعد حضور فیزیکی را نیز حذف یا کاهش دادیم. از طریق همین سامانه، وفق ماده ۴۷ قانون گمرک نیاز به حضور صاحبان کالا نیست و به محض ثبت کالا در این سامانه، سیستم هشدار نیاز به اخذ مجوزها را اتومات انجام می‌دهد و کاربر مستقیماً به سایت سازمان مربوطه منتقل می‌شود و اسناد کالا از طریق سامانه به سازمان ذی‌ربط ارسال می‌گردد، در حقیقت دور‌الظهاری انجام می‌گیرد و این‌ها یعنی کاهش هزینه‌ها و زمان به سود هزینه‌ها تمام‌شده کالا

● **آیا در گمرک رتبه‌بندی افراد و شرکت‌ها برای تسهیل امور خوش حساب‌ها انجام می‌شود؟**

بله دولت بسته‌های حمایتی در این زمینه تهیه کرده است که در قالب بسته ۹۶ از سوی ستاد مقاومتی رئیس‌جمهور ابلاغ شده، ما فرض را بر صحت اظهارات صاحب کالا قرار می‌دهیم اما طرح انتخاب مسیر را از سامانه با اطلاعات قبلی که از جاهای مختلف دریافت کردیم تطبیق می‌دهیم. چه در حوزه صادرات یا واردات، در گمرک ۳ سطح را تعریف کردیم، سطح اول سبز، سطح دوم زرد و سطح سوم قرمز هم که روال عادی است قرار دارد و همه آن را در زمان خروج کالا انجام می‌دهیم.

روشنک: بسته حمایت که اعلام شد، شرط آن اجراست و نقطه چالش ما هم همین موضوع است. سال ۸۹ و ۹۰، سال‌هایی بود که جایزه صادراتی طبق قانون و ضوابط پرداخت می‌شد؛ اما بعداً ادامه نیافت. صادرکننده برحسب میزان مشقوق‌ها، قیمت صادراتی خود را در بازارهای هدف تعدیل و رقابتی می‌کرد به امید دریافت آن جوایز. دولت که عوض شد صادرکنندگان از

سازمان توسعه تجارت و شخص وزیر خواستند که دولت به تعهدات سال‌های گذشته عمل کند اما وزیر جمله‌ای گفته بود باور نکردنی و آن اینکه این بدهکاری دولت قبلی است. پاسخ روشن است اگر این تعهدات دولت قبلی مربوط به گذشته است و این دولت علاقه‌ای به پرداخت آن ندارد، بنابراین بدهکاری مالیاتی و بانکی ما را نیز در آن سال‌ها با همین شیوه از ما نگیرید یا سربه‌سر نمایید.

اخیراً گفته شده نیم درصد از وجه تسهیلات بانکی را مشقوق قرار می‌دهیم، ۵۰ درصد از صادرکننده‌هایمان یک ریال تسهیلات از بانک‌ها نگرفته‌اند، پس مشقوق آن‌ها از کجا پرداخت شود. این چه پیامدی دارد جز آنکه صادرکننده‌ای که وام گرفته و یا بدهکاری معوقه داشته، قادر است از این ضابطه استفاده نماید اما بقیه نه. یا امسال گفته‌اند جایزه صادراتی را به شخصیت‌های حقوقی می‌دهیم، ۷۰ درصد صادرکنندگان خراسانی حقیقی هستند این چه تفسیری است

حسین روشنک رئیس اتحادیه صادرکنندگان خراسان رضوی:

وقتی کشوری به مقصد قاچاق کالا تبدیل شد معنای صادرات در آن کشور از بین می‌رود. شما وقتی مجبور شدی به خاطر حمایت از تولید داخل بلندترین دیوارهای تعرفه‌ای را نسبت به کل دنیا داشته باشی، قاچاق کالا افزایش می‌یابد. قاچاق زمانی اتفاق می‌افتد که تعرفه بالا است یا ممنوعیت وجود دارد

دکتر لطفعلی پور استاد دانشگاه فردوسی:

کره بعد از ما شروع کرد و چهار هدف‌گذاری در استراتژی اقتصادی خود تدوین کرد، کشتی‌سازی، صوتی و تصویری، خودرو و امثال آن. از چهار هدف، در سه تای آن اگر نفر اول نباشد، دوم است. بندر هامبورگ آلمان روزی قطب اول کشتی‌سازی دنیا بود، اکنون کره‌ای‌ها جلو افتاده‌اند

مظلوم، معاون گمرکات خراسان رضوی:

اقداماتی باهدف کاهش اسناد گمرکی و جمع‌آوری سازمان‌های ذی‌ربط در صدور مجوزها در زیر یک سقف در گمرکات کشور و استان انجام گرفته از جمله ساماندهی جامع گمرکی، با این اقدام تشریفات کم شد، در مرحله‌ی بعد حضور فیزیکی را نیز حذف یا کاهش دادیم

● **اجازه دهید از موضوع گمرک نقبی بزنیم به بازارهای سنتی خراسان از جمله تاجیکستان که با زحمات زیاد صادرکنندگان کشور گشوده شد اما بعد از سال‌ها به یکباره فروریخت علت چه بوده است؟**

آقای نبی زاده: شما اشاره کردید که بحث صادرات را بیشتر با نگاه استانی دنبال کنیم. من عرض می‌کنم که آن را باید جهانی دید. ما کالای خود را به بازار جهانی صادر می‌کنیم و باید در آنجا رقابتی فکر و عمل کنیم. رقابت‌ها کیفیتی است، قیمت تمام‌شده است و البته سیاسی.

در بحث مشکلات دست‌اندرکاران و مدیران دولتی باید به این باور برسند که صادرات امروزه نبض اشتغال و تولید است. من فکر می‌کنم فرهنگ‌سازی صادرات در کشور الزامات است. تهیه استراتژی صادراتی کار مشکلی نیست. همان‌طور که اتحادیه صادرکنندگان و کمیسیون تجارت اتاق آن را در ۳۴ بند تهیه و منتشر نموده‌اند، اما عمل به آن مهم است باید از تجارب علمی و عملی استفاده شود وقتی با استاد دانشگاه صحبت می‌کنیم تجربیات

و علم صادرات جهانی را بیان می‌کند و نتیجه‌گیری بیشتری را به دست می‌دهد، تا کار با علم و تجربه توأم نباشد، امکان موفقیت نیست. در مورد تجارت با تاجیکستان، قبلاً مبادله به صورت سنتی و بدون بانک انجام می‌شد، اکنون هم در بازارهای دیگر اطراف از جمله عراق نیز تبادل بدون بانک و از طریق صرافی‌ها انجام می‌شود. همچنین با پاکستان با جمعیت قابل توجه و نسبتاً پیشرفته هم نتوانسته‌ایم ارتباط روانی برقرار کنیم. در صورتی که ترکیه بر اساس قراردادهای ترجیحی که با این کشور دارد توافق کرده که بدون گمرک کار کنند. اکثر کالاهای این کشور از ترکیه می‌آید.

روشنک: بازار افغانستان و تاجیکستان با اروپا متفاوت است، حتی با گرجستان. در طول تاریخ مبادلات ما با کشورهای آسیای میانه و افغانستان به وسیله بانک نبوده، یا چمدانی است یا به دبی می‌رود و از آنجا از طریق صرافی‌ها بازمی‌گردد. باید شناخت خود را از بازارها افزایش دهیم که بازار چه

نبی زاده نایب‌رئیس اتاق مشترک ایران و افغانستان:

زمانی در هلند پس از عمل زشت کشیدن کاریکاتور پیامبر اسلام موج تحریم کالای هلندی به ویژه لبنیات از سوی کشورهای اسلامی بالا گرفت و از این بابت آن‌ها میلیون‌ها دلار زیان کردند؛ اما بلافاصله تولیدکنندگان و وزیر صنعت به دولت فشار وارد کردند که برای حفظ منافع عذرخواهی کند؛ یعنی حاکمیت در برابر تولیدکننده پاسخگوست

مهندس حمیدی رئیس انجمن مدیران صنایع خراسان رضوی:

این سیاست استعمار است که در مغز پدر و مادرهای ایرانی کرده که فرزندش حتماً مهندس یا دکتر شود. در آلمان از هر ۱۰۰ نفر جوان ۷۰ نفر تکنسین هنرستان می‌شوند. در انگلیس ۸۵ نفر تکنسین هنرستان هستند. تأسف بار است که ما نفت و پول داریم اما باز هم در بسیاری موارد نیاز به خارج داشته باشیم

دکتر لطفعلی پور استاد دانشگاه فردوسی:

تلقی حاکمیت و برنامه ریزان حوزه آموزشی آن نیست که مثلاً دانشجوی رشته بازرگانی پس از فارغ التحصیلی در یک شرکت صادرات و واردات فعالیت کند، امری که نیازمند مکاتبات خارجی، فنون مذاکره و غیره است. در سال‌های قبل در دانشگاه درس‌هایی در حوزه اقتصاد بین‌الملل، تجارت، مکاتبات خارجی داشتیم اما امروزه درس‌های علمی را با سایر دروس مخلوط کرده‌اند. از جمله اقتصاد اسلامی که تعریف روشنی از آن در اقتصاد وجود ندارد. تا نفهمیم که مملکت قرار است به کجا رود ابزار آن را نیز فراهم نمی‌کنیم. در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله قرار بود کشور اول منطقه شویم. باید آموزش‌های اولیه را تا دوره لیسانس بدهیم و بعد برویم به سمت تحصیلات تخصصی تکمیلی.

دیگر باید نخست با آن مدیریت کار کنند. چالش صادرات ما دیپلماسی سیاسی اقتصادی است که یا نداریم یا در حد اندکی وجود دارد. در استان براساس آمار دو بازار مهم هم جوار داریم افغانستان و تاجیکستان. باید بر آن‌ها تمرکز کرد. بخش خصوصی و دولت باید در نشست‌های خود، بر این اولویت متمرکز شوند.

نبی زاده: اجازه دهید یک نمونه از بحث دیپلماسی اقتصادی را اشاره کنم، زمانی در هلند پس از عمل زشت کشیدن کاریکاتور پیامبر اسلام موج تحریم کالای هلندی به ویژه لبنیات از سوی کشورهای اسلامی بالا گرفت و از این بابت آن‌ها میلیون‌ها دلار زیان کردند؛ اما بلافاصله تولیدکنندگان و وزیر صنعت به دولت فشار وارد کردند که برای حفظ منافع عذرخواهی کند؛ یعنی حاکمیت در برابر تولیدکننده پاسخگوست.

مظلوم: با این حال ارزش صادرات ما نسبت به سال قبل ۱۰ درصد افزایش داشته است. در شش ماه اول امسال یک میلیون و سی و شش هزار تن کالا به ارزش حدود هشتصد و چهل و چهار میلیون دلار از خراسان رضوی صادر شده که نسبت به زمان مشابه سال قبل حدود ده درصد افزایش ارزش داشته است. کشورهای عمده هدف صادرات پنج تا کشور هستند که اول افغانستان بعد ترکمنستان سپس عراق، امارات و هنگ کنگ است.

روشنک: تاجیکستان جزو کشورهای هدف اول ما بود که صادرات ما به این کشور ۴۰ درصد کاهش داشته در حالی که انتظار بود دو برابر شود. هنگ کنگ هم که هدف صادراتی در سیمان بود از ده خارج شد و تبدیل شده به بازار کالاهای سبک‌وزن و گران‌قیمت مانند زعفران.

موضوع دیگر برقراری پیمان‌های تعرفه‌های ترجیحی بین کشورهاست که ما با بسیاری از این کشورها این پیمان را نداریم و یا داریم اما اجرا نمی‌شود؛ بنابراین تعرفه واردات بازارهای هدف برای ما بالا و برای رقبا پایین است. همچنین تولید علم و نیروی انسانی مرتبط در این حوزه هم بسیار ضعیف است. فارغ التحصیل دانشگاه ما تجارت را نمی‌شناسند.

• آقای دکتر لطفعلی پور، چرا دانشگاه‌ها آن چنان که باید به نیازهای بازار کار نزدیک نشده‌اند و همچنان در حوزه نظری باقی مانده‌اند؟

لطفعلی پور: تلقی حاکمیت و برنامه ریزان حوزه آموزشی آن نیست که مثلاً دانشجوی رشته بازرگانی پس از فارغ التحصیلی در یک شرکت صادرات و واردات فعالیت کند، امری که نیازمند مکاتبات خارجی، فنون مذاکره و غیره است. در سال‌های قبل در دانشگاه درس‌هایی در حوزه اقتصاد بین‌الملل، تجارت، مکاتبات خارجی داشتیم اما امروزه درس‌های علمی را با سایر دروس مخلوط کرده‌اند. از جمله اقتصاد اسلامی که تعریف روشنی از آن در اقتصاد وجود ندارد. تا نفهمیم که مملکت قرار است به کجا رود ابزار آن را نیز فراهم نمی‌کنیم. در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله قرار بود کشور اول منطقه شویم. باید آموزش‌های اولیه را تا دوره لیسانس بدهیم و بعد برویم به سمت تحصیلات تخصصی تکمیلی.

• جناب مهندس حمیدی به عنوان یک صنعتگر علاقمند به مسایل اجتماعی، به سهم خود چقدر سعی کردید به دانشگاه نزدیک شوید؟

حمیدی: من عضو هیات امنای دانشگاه فردوسی هستم و چند سال پیش مطرح کردم که برآورد کنید خراسان رضوی چه رشته‌هایی را لازم دارد. درس‌ها فقط تئوری نباشد، هزینه این مطالعه را من می‌دهم. آموزش‌هایی که اکنون در دانشگاه‌های ما داده می‌شود نسبت به گذشته دور شاید ده درصد تفاوت کرده است. اگر در کشور برنامه مدونی باشد می‌گویند چقدر دیپلم فنی، تکنسین، مهندس عملی و غیره نیاز داریم و براساس آن دانشجوی پذیرش می‌شود. این سیاست استعمار است که در مغز پدر و مادرهای ایرانی کرده که فرزندش حتماً مهندس یا دکتر شود. در آلمان از هر ۱۰۰ نفر جوان ۷۰ نفر تکنسین هنرستان می‌شوند. در انگلیس ۸۵ نفر تکنسین هنرستان هستند. تأسف بار است که ما نفت و پول داریم اما باز هم در بسیاری موارد نیاز به خارج داشته باشیم، برخی صادرات ما نیز ارزش افزوده

چندانی ندارد و در عوض به ساختار کشاورزی ماصدمه وارد می‌کند. صدور هندوانه با استفاده حدود صد و هشت لیتر آب برای تولید هر هندوانه به خلیج فارس افتخار ندارد این دانشگاه است که باید این عدد و رقم‌ها را استخراج کرده و منتشر نماید.

روشنک: دانشگاه‌ها باید آینده‌نگر باشند. حدود سی سال قبل ماکارونی، گوجه‌فرنگی، فرش و بسیاری از کالاهایی که امروز تولید می‌کنیم از کشورهای اروپایی، کره و ژاپن وارد می‌کردیم، در واقع استراتژی که ما به کار می‌بستیم و هنوز ادامه دارد سیاست جایگزینی واردات بود، در حالی که کشورهای مذکور طی این مدت محصولات تولیدی خود را به کالاهای با ارزش افزوده همانند موبایل و تکنولوژی‌های برتر تبدیل کرده و دیگر دنبال تولید همان کالاهای اولیه نبودند و نیازشان را از ما تأمین کردند، آیا ما نیز توانستیم با یک استراتژی، بازارهای صادراتی خود را حفظ کنیم. چه کسی متولی این دوراندیشی است. دولت، بخش خصوصی یا دانشگاه. به نظر

● **در مورد مشی‌کلات صادرات که بخشی مربوط به رقابت است و بخشی زیرساختی غالباً بخش خصوصی از دولت توقع اقدام را دارد و متعاقباً دولت نیز از بخش خصوصی، از نظر عملیاتی چگونه می‌توان این هماهنگی و سپس پاسخگویی را به وجود آورد؟**

نبی زاده: اگر می‌خواهیم همین مقدار صادرات در استان حفظ شود من تولیدکننده نمی‌توانم ۹ درصد ارزش افزوده مواد اولیه را پرداخت کنم، کالایی بعد از یک و نیم سال تولید کنم و در کارخانه انبار نمایم و پس از صادرات، دولت وجه آن را عودت دهد؛ یعنی به اندازه سرمایه خودم دست دولت پول است. اگر اعتماد باشد باید ۹ درصد را اخذ نکنند و اگر صادرات انجام نشد جریمه کنند، نه آنکه مدت‌ها بعد از صادرات آن را پس دهند. در ترکیه با صادرات محصولات، ۱۲ درصد بلافاصله بازگشت داده می‌شود ولی به ما اعتمادی نیست.

مظلوم: براساس بخشنامه یک ماه بعد باید پرداخت شود.

نبی زاده: عملاً یک سال به طول می‌کشد.

روشنک: حدود بیست سال پیش در سفر سوریه مشاهده کردم که پلیس سوریه به دستور رئیس‌جمهور این کشور به خودروهای حامل صادرکنندگان نمونه ادای احترام می‌کرد. ترکیه به هر میزان صادراتی که انجام می‌شد دولت به صادرکننده یارانه می‌داد. می‌گویند تو اگر لازم شد برای ورود به بازار جهانی ارزان تر بفروش من به تو کمک می‌کنم. در آلمان مثل یک سرباز به صادرکننده نگاه می‌شود؛ اما در کشور ما هنوز طلبکار جویز صادراتی سال‌های گذشته هستیم.

در کشور باید از بالاترین مقالات کشور بدانند که صادرات از چاه نفت برای ما واجب‌تر است. صنعت ما متأسفانه به اصطلاح دوپینگی تشکیل شده است؛ یعنی در مقطعی به صنایع زمین‌مجان و ارز ارزان دادیم تا اشتغال ایجاد کنند. در جای دیگر برای حمایت از ایثارگران دستگاه‌های برش CNC را بسا یک‌دهم قیمت دادیم تا فعالیت کنند، اما این حمایت‌ها هدفمند نبود بخش بزرگی از صنعت ماسال‌هاست که به دلیل حمایت‌های تعرفه‌ای نیاز به بازار یابی، برندسازی و رقابت نداشته‌اند و در جا زده‌اند. مدیریت دوپینگی راه به جایی نمی‌برد.

حمیدی: آقای روشنک فرمودند، تولید ما دوپینگی است، این تجربه‌ای جهانی است در آلمان نیز در ابتدا این مسیر حمایتی را رفتند.

در همین آلمان صادرکنندگان نمونه در سفرهای خارجی در معیت صدراعظم آلمان برای بازار یابی حضور دارند. مالوچ، کارت و تقدیرنامه‌های زیادی گرفته‌ایم، اما این کار چون با تعریف و کارکرد درستی همراه نبود، اثری نداشت.

● **با تشکر از همه میهمانان گرامی.**

حسین روشنک رئیس اتحادیه صادرکنندگان خراسان رضوی:

چرا در تاجیکستان بافت شدید صادرات روبرو شدیم

و چه کسی متضرر آن گردید، آیا حاکمیت نسبت به زیانی

که بخشی عمده از آن ناشی از تصمیمات او بود برای صادرکننده

جبران ضرر کرد. چه اتفاق افتاد؟ دخالت بی‌جای سازمان‌های

اسلامی در مسائل سیاست بین‌المللی

می‌رسد هیچ‌کدام مسئولیت این غفلت را نمی‌پذیرند.

لطفعلی پور: این همان جاست که می‌گوئیم استراتژی اقتصادی به‌روزی نداریم و اینکه باید در هر مرحله‌ی رشد و توسعه به سمت چه کالاهایی برویم، قرار نیست از ابتدا تا انتها تولیدکننده یک کالا باشیم. اصطلاحاً می‌گوئیم مکان‌گزینی کارخانه‌های، وقتی آلمان می‌بینند که برای جابجایی مواد اولیه بهترین خودرو تولیدی‌اش یعنی بنز ناچار است حتی یک دلار صرف کند، کارخانه را کنار صنایع فولاد احداث کرد و چون کارخانه فولاد نیاز به آب دارد آن را نیز در کنار رودخانه بنا می‌کند که نیاز به آبش را تأمین کند، مثل ما نبود که کارخانه فولاد یکجا، ماشین‌سازی در جای دیگر باشد. در عین حال وقتی به حدی رسید که تولیدی در کشورش آلودگی داشت تکنولوژی و ساخت آن را به کشور دیگری صادر می‌کند تا آن کشور این مأموریت را انجام دهد و خود بر تکنولوژی‌های پیشرفته متمرکز شود. آن‌ها خالق تکنولوژی هستند و ما مصرف‌کننده آن. این وظیفه حاکمیت بخش خصوصی و دانشگاه است که مشترکاً این چرخه را هدایت کنند.

زیرساخت‌های صادراتی خراسان رضوی

پایانه‌های مرزی استان

پایانه مرزی سرخس

کشور همجوار: ترکمنستان
مرز مقابل: سرخس
مسافت پایانه مرزی با مرکز استان: ۱۸۶ کیلومتر
نوع راه دسترسی: جاده اصلی و آسفالت
ارگان‌های مستقر: مدیریت پایانه مرزی، گمرک، واحد گذرنامه نیروی انتظامی، واحد گذرنامه نهاد ریاست جمهوری، بانک ملی، قرنطینه انسانی، دامی و نباتی، نماینده شرکت ملی پخش و پالایش نفتی، مرزبانی
ویژگی خاص:
۱. دروازه ورودی به آسیای میانه و حلقه ارتباطی چندین کشور عضو کریدور شمال و جنوب
۲. نزدیکی به شبکه ریلی ایران به آسیای میانه و حلقه ارتباطی ریلی ایران به اروپا
۳. دارا بودن موقعیت مناسب برای عملیاتی کردن حمل و نقل ترکیبی

پایانه مرزی باجگیران

کشور همجوار: ترکمنستان
مرز مقابل: گودان
نزدیک‌ترین شهرستان: قوچان با فاصله ۸۱ کیلومتر
مسافت پایانه مرزی با مرکز استان: ۲۱۱ کیلومتر
نوع دسترسی: جاده اصلی و آسفالت
ارگان‌های مستقر: مدیریت پایانه مرزی، گمرک، واحد گذرنامه نیروی انتظامی، واحد گذرنامه نهاد ریاست جمهوری، بانک ملی، قرنطینه انسانی، دامی و نباتی، مرزبانی، نمایندگی بیمه ایران
ویژگی خاص:
۱. نزدیکی به عشق‌آباد مرکز کشور ترکمنستان
۲. قرار گرفتن در نقطه صفر مرزی و همجواری با گمرک کشور ترکمنستان
۳. ظرفیت پذیری عالی در بخش باری و مسافری به واسطه مستحذات و امکانات تعبیه شده

پایانه مرزی دوغارون

کشور همجوار: افغانستان
نزدیک‌ترین شهرستان: تایباد با فاصله ۲۰ کیلومتر
مسافت پایانه مرزی با مرکز استان: ۲۵۵ کیلومتر
نوع دسترسی: جاده اصلی و آسفالت
ارگان‌های مستقر: مدیریت پایانه مرزی، گمرک، واحد گذرنامه نیروی انتظامی، واحد گذرنامه نهاد ریاست جمهوری، بانک ملی، قرنطینه انسانی، دامی و نباتی، نمایندگی بیمه ایران، اداره استاندارد
ویژگی خاص:
۱. فعال در ترانزیت خروجی کالا
۲. فعال‌ترین مرز کشور در تردد پیاده مسافری خارجی
۳. وسعت و گستردگی پایانه و تنوع کالاهای عبوری

پایانه مرزی لطف‌آباد

کشور همجوار: ترکمنستان
مرز مقابل: آرتیق
نزدیک‌ترین شهرستان: درگز با فاصله ۲۲ کیلومتر
مسافت پایانه مرزی با مرکز استان: ۲۸۰ کیلومتر
نوع دسترسی: جاده اصلی و آسفالت
ارگان‌های مستقر: مدیریت پایانه مرزی، گمرک، واحد گذرنامه نیروی انتظامی، واحد گذرنامه نهاد ریاست جمهوری، بانک ملی، قرنطینه انسانی، دامی و نباتی، مرزبانی
ویژگی خاص:
۱. دروازه ورودی ناوگان خارجی به کشورهای آسیای میانه
۲. فعال‌ترین مرز در بخش کارنه تیر و تشریفات ناوگان خارجی
۳. فعال‌ترین مرز در ترانزیت ورودی و خروجی

گمرکات استان خراسان رضوی

ردیف	نام گمرک	واردات قطعی	صادرات قطعی	ورود متوقف	خروج موقت	ترانزیت خارجی		کارنه			امور مسافری	کاپوتاز	ملوانی	مرز نشینان	امانات پستی	قضائی
						مبدا	مقصد	مبدا	مقصد	عبور						
۵۱	مشهد	*	*	*	*			*	*					*	*	
۵۲	باجگیران و بازارچه	*	*	*	*	*	*			*				*		
۵۳	لطف‌آباد	*	*	*	*	*	*	*	*					*		
۵۴	سرخس و منطقه ویژه	*	*	*	*	*	*	*	*	*				*		
۵۵	دوغارون و بازارچه	*	*	*	*	*	*	*	*	*				*		

تحلیل تجارت خارجی کشور در سال ۹۶

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران / سازمان توسعه تجارت

- صادرات کالا با احتساب میعانات گازی کشور طی سال ۱۳۹۶: ۱۳۲ هزار و ۳۰۰ هزار تن و ۴۶ هزار و ۹۳۱ میلیون دلار
- تغییرات نسبت به سال قبل: ۱۸ درصد از لحاظ وزن و ۶۶ درصد از لحاظ ارزشی افزایش
- ۵ قلم عمده صادراتی: میعانات گازی به ارزش ۷۰۷۹ میلیون دلار، گاز طبیعی به ارزش ۲ هزار و ۴۹۵ میلیون دلار، پروپان مایع شده به ارزش ۱۴۷۵ میلیون دلار، روغن‌های سبک و فرآورده‌های نفتی به جز بنزین به ارزش ۱۳۲۴ میلیون دلار و متانول به ارزش ۱۱۷۸ میلیون دلار
- ۵ بازار نخست صادراتی کشور: چین با ارزش ۹۰۶۵ میلیون دلار، امارات متحده عربی ۶۷۶۴ میلیون دلار، عراق ۶۴۲۵ میلیون دلار، جمهوری کره ۴۳۸۰ میلیون دلار و ترکیه ۳۹۹۱ میلیون دلار
- سهم این بازارها از کل صادرات: ۶۵ درصد
- متوسط قیمت هر تن کالای صادراتی: ۳۳۵۵ دلار که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۴/۷ درصد افزایش داشته است.
- واردات کشور طی سال ۱۳۹۶: ۳۸ هزار و ۷۳۶ هزار تن به ارزش ۵۴ هزار و ۳۰۲ میلیون دلار
- تغییرات نسبت به سال قبل ۱۶ درصد از نظر وزنی و ۲۴ درصد از نظر ارزشی افزایش
- ۵ قلم عمده وارداتی به کشور: قطعات منفصله جهت تولید اتومبیل سواری ردیف ۸۷۰۳ بنزینی با حجم سیلندر ۲۰۰۰ با ساخت داخل ۱۸۰۱ میلیون دلار، ذرت دامی به ارزش ۱۶۱۰ میلیون دلار، برنج به ارزش ۱۲۱۴ میلیون دلار، لوبیا سویا به ارزش ۹۴۳ میلیون دلار، وسایل نقلیه موتوری با حجم سیلندر ۱۵۰۰ سی سی تا ۲۰۰۰ سی سی به ارزش ۸۰۹ میلیون دلار
- ۵ مبدأ بزرگ وارداتی کشور: چین با ارزش ۱۳ هزار و ۲۱۶ میلیون دلار، امارات متحده عربی ۱۰ هزار و ۶۷ میلیون دلار، جمهوری کره ۳۷۱۷ میلیون دلار، در ترکیه ۳۱۹۳ میلیون دلار و آلمان ۳۰۸۳ میلیون دلار.
- سهم ۵ کشور مذکور از کل واردات: ۶۱ درصد
- متوسط قیمت هر تن کالای وارداتی: ۱۴۰۲ دلار: تغییرات نسبت به مدت مشابه سال قبل ۷/۲ درصد افزایش

آمار مقایسه ای عملکرد ۱۱ ماهه صادرات خدمات سال ۱۳۹۶-۱۳۹۵ (برآورد آماری) "ارزش: میلیون دلار"

ردیف	شرح خدمات	عملکرد ۱۱ ماهه سال ۹۵	عملکرد ۱۱ ماهه سال ۹۶	نرخ رشد (درصد) نسبت به ۱۱ ماهه سال ۹۵
۱	خدمات فنی و مهندسی	۷۷۴/۴	۷۵۰/۳	۳-*
۲	گردشگری	۷۵۱۷/۶	۷۴۳۶	۱/۱-
۳	مجموع ترانزیت	۲۳۴۹/۹	۲۸۱۷	۱۹/۹
	هوایی	۳۳۲/۴	۳۶۲	۸/۹
	دریایی	۱۱۶/۵	۱۵۶	۳۴
	جاده ای	۱۸۱۲	۲۱۷۰	۲۰
	ریلی	۸۹	۱۲۹	۴۵
	جمع کل	۱۰۶۴۱/۹	۱۱۰۰۳/۳	۳/۴

۱- آمار فراردهای ارائه شده به دبیرخانه کمیته ماده ۱۹
 ۲- برآورد با افزودن میانگین صادرات ماهانه به آمار ۱۰ ماهه
 ۳- برآورد بر اساس تعداد پروازهای هبوری از آسمان کشور بر روی سایت شرکت فرودگاه های کشور
 ۴- بر اساس آمار تخلیه و بارگیری ترانزیت منتشره بر روی سایت سازمان بنادر و دریانوردی
 ۵- بر اساس برآورد از آمار ۱۱ ماهه منتشره بر روی سایت سازمان راهبردی و حمل و نقل کشور
 ۶- برآورد بر اساس آمار ترانزیت اعلام شده توسط راه آهن ج ۱۳ ایران

یکه تازی مرز ریلی سرخس

بار میان سه کشور ایران، ترکمنستان و قزاقستان را دارد، این احتمال به وجود آمده بود که این مرز ریلی جدید بتواند به عنوان محور اصلی کریدورهای ریلی منطقه در نظر گرفته شود. در این بین برخی اختلاف نظرها و البته اختلافات موجود در حوزه امکانات زیربنایی باعث شده هنوز اینچنینی برون نتواند به نقش اصلی خود برسد و از این رو هنوز مرز ریلی سرخس به عنوان اصلی ترین مرزهای ریلی سرخس شناخته می شود.

در کنار ترکمنستان، ایران مرز ریلی خود با ترکیه را به شکل فعال در اختیار دارد و در مرز با کشور آذربایجان اقداماتی برای اتصال ریلی صورت گرفته است.

برنامه ریزی برای اتصال ریلی به دو کشور عراق و افغانستان یکی دیگر از اصلی ترین اولویتهای ریلی ایران به حساب می آید که باید در آینده نزدیک محقق شود.

آمار جدید شرکت راه آهن نشان می دهد: همچنان مرز ریلی سرخس به عنوان یکی از اصلی ترین مرزهای شبکه راه آهن کشور در سال جاری نیز فعالیت خود را ادامه داده است.

به گزارش ایسنا، طبق ارزیابی های صورت گرفته در شش ماهه نخست سال جاری ۵۱۰ هزار تن کالای ترانزیتی از طریق مرز ریلی سرخس با کشورهای آسیای میانه انجام شده است.

این آمار در قیاس با مدت مشابه سال گذشته حاکی از رشد ۷۸ درصدی آمار ترانزیت در این مرز ریلی می شود.

راه آهن اعلام کرده تصمیماتی مانند اعطای تخفیفات در تعرفه حمل کالاهای ترانزیتی، رفع گلوگاه های حمل و نقلی و کاهش زمان ترانزیت با راه اندازی قطارهای برنامه های اصلی ترین دلایل رشد عملکرد مرز ریلی سرخس در طول ماه های گذشته بوده است.

طبق اعلام راه آهن، کریدور ریلی سرخس - بندرعباس در طول این مدت ۹۳ درصد از ترانزیت ریلی این پایانه مرزی را به خود اختصاص داده است که توانسته بخشی از محموله های جابه جایی کشورهای حوزه CIS را به خود اختصاص داده است.

رشد عملکرد پایانه مرزی سرخس و رشد عملکرد آن در حالی صورت گرفته که چند سال قبل و با افتتاح مرز ریلی اینچنینی جابه جایی

آمار صادرات و واردات ایران و افغانستان در سال ۹۶

آمار صادرات سال ۹۶ به افغانستان		
ارزش - دلار	وزن - کیلوگرم	توضیحات تعرفه
۳۳۷,۵۱۷,۱۸۴	۸۰۶۲۶۶۹۵۶	سایر روغن های سبک و فرآورده ها به جز بنزین
۵۲,۶۲۷,۰۳۹	۱۰۰,۳۹۰,۵۱۰	سایر هیدروکربورهای حلقوی غیر از سیکلانیکیها، سیکلنیکها یا سیکلوترپنیکها
۷۷,۸۲۲,۹۴۹	۱۸۱۵۸۹۵۵۶	سیب، تازه
۲۱,۰۰۹,۲۹۹	۱۰,۰۷۲,۶۳۴	شیرینی (همچنین شکلات سفید)، بدون کاکائو
۱۷,۳۶۹,۱۹۱	۴۲,۸۰۹,۲۷۵	سایر فرآورده هایی غیر مذکور که دارای ۷۰ درصد وزنی یا بیشتر نفت یا روغن های معدنی قیری
۲۴,۷۰۱,۱۰۷	۶۷۱۹۷۰۹۹	میله های آهنی یا فولادی، گرم نورد شده دارای دندان، برآمدگی گودی یا بعد از نورد تاب داده شده، یا با تغییر شکل یافتگی های حاصل از نورد
۴۸,۶۴۴,۵۸۴	۴۹۰۴۷۶۸	سایر هادی های برق برای ولتاژ بیش از ۱۰۰۰ ولت غیر مذکور در جای دیگر
۴۶,۴۴۱,۹۱۳	۵۲۲۲۱۵۷	سایر هادی های برقی به جز آنهایی که مجهز به اتصال دهنده هاستند.
۲۲,۵۱۱,۳۸۲	۱۴۳۹۹	زعفران به صورت فله
۶۰,۹۵۰,۹۳۶	۱۴,۱۲۹,۰۲۱	رب گوجه فرنگی
۶,۵۷۷,۴۳۴	۲,۱۲۸,۲۹۶	شیر و خامه بدون افزودن قند یا مواد شیرین کننده غلیظ نشده
۵۷۱۵,۵۷۴	۲۹۳۱,۹۹۹	مربا، ژله، مارمالاد، پوره و خمیر میوه یا با افزودن قند
۲۵,۴۱۱,۶۲۹	۲۵۳,۲۹۷,۶۸۹,۵۱۶	کاشی و چهار گوش (Tile)، مکعب بزرگ و کوچک و همانند
۱۳,۶۳۹,۳۳۱	۱۳,۵۶۷,۵۳۷	سایر خمیر های غذایی پخته نشده و پرنشده و آماده نشده به نحوی دیگر بغیر از انواع حاوی تخم مرغ
۲۴,۶۶۹,۴۹۳	۱۴۹۰۹۹۳۶	پریفرم (PET)
۹,۰۱۲,۲۳۶	۷۱۱۸۷۰۵	تخم خوراکی
۱۵,۱۸۳,۳۰۹	۱۵۹۹۶۱۲	پسته ها با پوست تازه یا خشک
۲۷,۰۷۵,۵۵۲	۹۳۰۴۰۷۴۷۹۳۸۸	شکلات، غیره، حاوی کاکائو، به صورت غیر از بلوک، تخته، میله یا قلم، غیر مذکور در جای دیگر
۳۲,۰۴۴,۰۹۷	۱۰۴۶۲۶۴۲	شیر و خامه شیر میزان مواد چرب آن از لحاظ وزنی از ۱۰ درصد بیشتر باشد تغلیظ نشده یا شیرین نشده
مجموع کل		۲,۷۹۱,۳۵۹,۱۱۰ دلار

آمار واردات سال ۹۶ از افغانستان		
ارزش - دلار	وزن - کیلوگرم	توضیحات تعرفه
۴,۲۱۰,۸۹۳	۳,۱۹۶,۸۳۷	قراضه و ضایعات باطری ها
۳,۵۱۳,۸۰۸	۱,۷۳۴,۰۵۰	تخم سبزیجات برای کشت
۲۳۰۵,۲۱۰	۲,۶۳۲۲,۷۸۰	سایر نباتات و اجزاء آنها مورد مصرف در عطر سازی و داروسازی
۴,۷۴۱,۶۹۰	۳۸۱۸۳۰۷	دانه کنجد حتی خرد شده
۱۴۲۶,۵۸۰	۱۸۲,۹۱۰	لاشه و شقه بره، تازه یا سرد کرده
۵۸۱,۶۳۵	۳,۸۳۶,۹۰۸	سنگ های مرمر و سنگ های تراورتن کار نشده یا ناهمواری گرفته شده
۲۴۲,۲۴۱	۶۰۰,۴۳۰	گاو گوشتی مولد نژاد خالص
۳۶۹,۲۰۵	۱,۶۸۰,۲۶۲	قطب بریده شده به وسیله اره یا به نحوی دیگر، به صورت بلوک (Block) یا به شکل لوح (Slabs) مربع یا مربع مستطیل:
۱۱۶,۵۸۰	۷۰,۰۵۰	تخم زیره سبز خرد نشده و ساییده نشده
۸۰,۲۳۰	۳۴,۹۰۰	شترها و سایر گونه های شتر (Camelidae)
۹۹,۶۶۰	۸۸,۲۰۰	بادام زمینی پوست کنده، حتی شکسته شده
۹۹,۸۵۰	۹۹,۸۵۰	لوبیا خشک، غلاف کنده، حتی پوست کنده یا لپه شده
۵۶,۳۲۵	۴۹۷۵۰	سایر شیرها و عصاره های نباتی
مجموع کل		۲۰,۳۹۸,۳۶۶ دلار

تحلیل صادرات سال ۹۶

زعفران

صادرات زعفران طی ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۶ از نظر ارزش ۳۱۷/۴ میلیون دلار و به لحاظ وزنی ۲۲۲ تن بوده است. در مجموع صادرات زعفران از لحاظ ارزشی در ۱۱ ماهه سال جاری ۱۱ درصد افزایش و از لحاظ وزنی ۹/۴ درصد افزایش را نشان می‌دهد.

مشکلات:

- فقدان برگ خریدهای مهم در برندسازی
- نبود سیستم تخصیصی در بسته‌بندی زعفران
- خرید زعفران بی کیفیت ایرانی توسط کشورهای عربی و بسته‌بندی متناسب با سلیقه مشتری
- قاچاق و تقلب بی‌رویه به دلیل نداشتن کد ره‌گیری و شناسه ملی

ارائه راهکار و الزامات توسعه صادرات محصول زعفران:

- کاهش و یا حذف تعرفه ورود زعفران ایران به کشورهای هدف از جمله هند و چین
- حمایت از سرمایه‌گذاری در راستای ایجاد و توسعه خطوط سورت و بسته‌بندی صادراتی در مبادی تولید
- پیاده نمودن طرح شناسه ملی

شرح کالا	۵ کشور هدف اصلی	۱۲ ماهه سال ۱۳۹۶ (میلیون دلار)	۱۲ ماهه سال ۹۵ (میلیون دلار)	درصد تغییرات
زعفران	هند کنگ	۹۲/۳	۶۲/۳	۴۸
	امارات	۸۸/۹	۹۵/۶	-۷
	اسپانیا	۶۶	۶۷/۴	-۲/۱
	افغانستان	۲۲	۱۵/۲	۴۴/۷
	چین	۱۰/۴	۱۳	-۲۰
	سایر	۳۷/۸	۳۲	۱۸
	جمع کل	۳۱۷/۴	۲۸۶	۱۱

منبع: سازمان توسعه تجارت ایران

تحلیل صادرات سال ۹۶

پسته و مغز پسته

میزان عملکرد صادرات این محصول طی ۱۲ ماهه سال ۹۶ از لحاظ ارزش ۱۱۴۷ میلیون دلار و به لحاظ وزنی ۱۲۶ هزار گزارش شده است که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل از نظر ارزشی ۹- درصد و از نظر وزنی ۸ درصد کاهش داشته است. علل کاهش کمبود تولید محصول داخل

ارائه راهکار و الزامات توسعه صادرات محصول پسته:

- اطلاع رسانی مؤثر به صادرکنندگان در رابطه با منابع موجود بانکی و ضوابط و مقررات
- ایجاد تنوع بیشتر در تسهیلات اعطایی بانکها
- زمان اعطای تسهیلات صادراتی متناسب با نیاز صادرکننده و تسهیل بازپرداخت
- بانک توسعه صادرات ایران نسبت به اجرای طرح هجینگ براساس نرخ ارز در بازار آزاد اقدام نماید
- ارزیابی و تأیید ملکی براساس قیمت‌های روز صورت پذیرد.

شرح کالا	۵ کشور هدف	۱۲ ماهه سال ۱۳۹۶	۱۳۲ ماهه سال ۱۳۹۵	درصد تغییرات
پسته و مغز پسته	ویتنام	۱۷۶	۱۶۹	۴/۱
	هنگ کنگ	۲۵	۲۴۲	-۴۰
	آلمان	۱۴۱	۱۲۱	۱۷
	امارات متحده عربی	۸۶	۱۲۸	۳۳
	عراق	۷۳	۷۳	-

منبع: معاونت توسعه صادرات کالا و خدمات - دفتر هماهنگی صادرات محصولات کشاورزی و صنایع تبدیلی

صادر کنندگان نمونه ملی استان خراسان رضوی سال ۹۶

ردیف	نام واحد	نام مدیر عامل	عنوان افتخار
۱	شرکت زعفران اسفدان	آقای علی سالاری	واحد ممتاز
۲	شرکت زعفران بدیعی	آقای احمد بدیعی	واحد ممتاز
۳	شرکت موکت نگین مشهد	آقای مجتبی زین العابدین زاده مشهدی	واحد نمونه ملی
۴	شرکت مهتارنگ توس	آقای رضا رخصت	واحد نمونه ملی
۵	گروه صنعتی معدنی زرمهر مارلیک	آقای سید رضا زیارت نیا	واحد نمونه ملی
۶	بازرگانی سعید موسوی	آقای سید محمد مهدی سعید موسوی	واحد نمونه ملی

صادر کنندگان نمونه و شایسته تقدیر استان خراسان رضوی سال ۱۳۹۶

ردیف	گروه	محصول صادراتی	نام شرکت	بازارهای صادراتی	وضعیت
۱	زعفران	زعفران	گوهر زعفران	اسپانیا-سوئد-امارات-استرالیا-عربستان-آلمان-انگلیس-کویت	صادر کننده نمونه
۲	میوه و تره بار	میوه و تره بار	صداقت یاران توس	افغانستان-ترکمنستان-پاکستان-هند-قزاقستان-سومالی	صادر کننده نمونه
۳	پسته	پسته	سیمین تجارت توس	عراق - لبنان	صادر کننده نمونه
۴	گیاهان دارویی و صنعتی	گیاهان دارویی	گیاهان معطر پرند	آلمان-ایتالیا-اسپانیا-هلند-فرانسه-استرالیا	صادر کننده نمونه
۵	فراورده های لبنی	محصولات لبنی	شیر پاستوریزه پگاه خراسان	افغانستان-ترکمنستان-تاجیکستان-گرجستان-پاکستان-عراق-امارات	صادر کننده نمونه
۶	سایر محصولات صنایع غذایی	خمیرمایه	ایران ملاس	افغانستان-ترکمنستان-تاجیکستان-ازبکستان-گرجستان-ارمنستان-قزاقستان-قرقیزستان-لبنان-پاکستان-امارات-سوریه	صادر کننده نمونه
۷	رنگ و رزین و چسب	رنگ	اترک شیمی	ترکمنستان-تاجیکستان-قزاقستان-قرقیزستان	صادر کننده نمونه
۸	محصولات شوینده	انواع شوینده ها	کفساز شرق	افغانستان-ترکمنستان-پاکستان-عراق-تاجیکستان	صادر کننده نمونه
۹	مصنوعات پلیمری (بهداشتی)	ظروف یکبار مصرف	پیشگامان پلاستیک خراسان	ترکمنستان-تاجیکستان-قزاقستان-قرقیزستان	صادر کننده نمونه
۱۰	محصولات تبدیلی پتروشیمی	لوله پلی اتیلن	خوشنام خراسان	افغانستان-ترکمنستان-تاجیکستان	صادر کننده نمونه
۱۱	نساجی	الیاف پلی استر	خاوران الیاف پارسیان	عراق	صادر کننده نمونه
۱۲	تجهیزات و ماشین آلات صنعتی	پمپ و اتصالات لوله	ایراک تجارت آرمان	ترکمنستان	صادر کننده نمونه
۱۳	لوازم خانگی	ظروف چینی و اپال	سارگل شرق	افغانستان-قزاقستان-عراق-گرجستان-روسیه-برزیل-هند	صادر کننده نمونه
۱۴	لوله و پروفیل	پروفیل و مصنوعات فلزی	صنایع پروفیل سینا شرق	افغانستان-ترکمنستان-عراق	صادر کننده نمونه
۱۵	محصولات فولادی	میلگرد	فولاد خراسان	افغانستان-ترکمنستان-پاکستان	صادر کننده نمونه
۱۶	سیم و کابل و سایر تجهیزات برق و الکترونیک	سیم و کابل	افلاک الکتریک خراسان	افغانستان	صادر کننده نمونه
۱۷	گردشگری	ورود مسافر خارجی	آراد سیر بارناوا	عمان-قطر-آمریکا-عراق-ترکیه	صادر کننده نمونه
۱۸	پیمانکاران	خدمات فنی و مهندسی	زرین صدور توس	ترکمنستان-افغانستان-عراق-روسیه	صادر کننده نمونه
۱۹	فناوری اطلاعات	نرم افزار	کربن وب	دانمارک-آلمان-سوئد-امارات-کانادا-ترکیه	صادر کننده نمونه
۲۰	بازرگانی عمومی	کنسانتره میوه-رول-پلاستیکی-کارتن-دی اکسید کربن-فویل-آلومینیوم	پپله وران آریا	افغانستان	صادر کننده نمونه
۲۱	بخش تعاون (بازرگانی عمومی)	مصنوعات فلزی-ظروف شیشه ای کولر-شکلات-چسب-رب-کفش-روفرفی	تعاونی مرزنشینان سفیر سرخس	افغانستان-ترکمنستان-ازبکستان-تاجیکستان-عراق	صادر کننده نمونه
۲۲	صنایع معدنی	کنسانتره سنگ آهن	اپال پارسیان سنگان	چین	صادر کننده نمونه
۱	خشکیار (غیر پسته)	کشمش	سیمین کاشمر	امارات	شایسته تقدیر

وضعیت مقایسه‌ای شاخص‌های کلان اقتصادی کشورهای ایران، ترکیه و امارات طی ۴ دهه گذشته

شاخص	سال	کشور	۱۹۸۰	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۱۰	۲۰۱۵
تولید ناخالص داخلی (میلیارد دلار)	ایران	۹۴,۳	۱۲۴,۸	۱۰۹,۶	۴۶۷,۸	۳۹۳,۴	
	ترکیه	۶۸,۸	۱۵۰	۲۷۰	۷۰	۸۶۰	
	عربستان	۱۶۴,۶	۱۱۷	۱۸۹,۵	۵۲۸	۶۵۴	
	امارات	۴۳,۵	۵۰	۱۰۴	۲۹۰	۳۵۸	
درآمد سرانه (دلار)	ایران	۲۴۰۰	۲۲۰۰	۱۶۰۰	۶۲۰۰	۵۰۰۰	
	ترکیه	۱۵۶۵	۲۷۹۵	۴۳۱۶	۱۰۶۷۲	۱۰۹۸۰	
	عربستان	-	۷۲۰۴	۹۱۲۶	۱۹۲۵۹	۲۰۷۳۲	
	امارت	-	۲۷۲۵۶	۳۳۰۷۱	۳۵۰۴۹	۳۹۱۰۱	
صادرات (میلیارد دلار)	ایران	۱۲,۹	۱۶,۵	۲۳,۵	۱۱۸,۸	۷۷,۶	
	ترکیه	۳,۵	۲۰	۵۳	۱۵۷	۲۰۰	
	عربستان	۱۰۴,۴	۴۷,۵	۸۲	۲۶۲	۲۱۸	
	امارات	-	-	۳۴	۲۲۵	۳۵۹	
جذب سرمایه‌گذاری خارجی (میلیون دلار)	ایران	۸۱	۳۶۲	۱۹۳	۳۶۴۹	۲۰۵۰	
	ترکیه	۱۸	۶۸۵	۹۸۲	۹۰۱۰	۱۷۵۵۰	
	عربستان	۳۱۹۲	۱۸۶۱	۱۹۰۰	۲۹۲۳	۸۱۴۱	
	امارات	۹۷	۱۱۵	۵۰۳	۸۷۹۶	۸۷۹۵	

منبع: بانک جهانی، ۲۰۱۶

جذب سرمایه‌گذاری خارجی در دولت یازدهم

۱۰ میلیارد و ۵۷۷ میلیون دلار

جذب سرمایه‌گذاری خارجی در دولت دهم

۱۵ میلیارد و ۵۷۱ میلیون دلار

۳۹۰

هندچین پس از برجام تا پایان نیمه اول مهرماه امسال ۱۲ طرح با حجم سرمایه‌گذاری هشت میلیارد و ۳۹۰ میلیون دلار مورد تصویب هیات سرمایه‌گذاری خارجی قرار گرفته که ۴۵ طرح آن به بهره‌برداری رسیده و ۷۵ طرح در حال انجام مراحل اجرایی است.

هندچین محصولات بازمیری، فلزات و مصنوعات چوبی، تجارت، نیرومحرکه و استخرهای مکان‌ها به ترتیب پنج گروه نخست از لحاظ حجم سرمایه‌گذاری بودند.

سرمایه‌گذاری خارجی

سرمایه‌گذارترین کشورهای خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت

۳۷ درصد

سهم ۳۷ درصدی بخش صنعت از سرمایه‌گذاری خارجی

۲۱۴

از ابتدای فعالیت دولت تدبیر و امید تاکنون ۲۲۴ طرح با حجم سرمایه‌گذاری خارجی هشت میلیارد و ۸۲۰ میلیون دلار در بخش صنعت، معدن و تجارت مورد تصویب هیات سرمایه‌گذاری خارجی قرار گرفته که ۹۲ طرح آن اجرا و راه‌اندازی شده و به بهره‌برداری رسیده و ۲۲۰ طرح در مراحل اجرایی است.

۳۵ درصد

با توجه به اینکه تعداد طرح‌هایی که در کل بخش‌های اقتصادی کشور در این طرده زمانی (مهر ۱۳۹۳ تاکنون) به تصویب رسیده ۲۲۴ طرح با سرمایه‌گذاری ۲۲ میلیارد و ۸۲۰ میلیون دلار بود، بخش صنعت، معدن و تجارت سهم ۳۵ درصدی از حجم سرمایه‌گذاری خارجی را به خود اختصاص داد.

برآوردی از سهم دانش و فناوری در صادرات کشور

منبع: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

کالاها و خدمات دانش‌بنیان یا مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته به‌عنوان شاخصی برای سنجش میزان نفوذ دانش و فناوری در اقتصاد تدوین شده است. بدین منظور ابتدا تعاریف و شاخص‌های استاندارد اندازه‌گیری یا برآورد سهم دانش و فناوری در تولید ارائه می‌شود. شایان‌ذکر است که وقتی صحبت از سهم دانش در تولید یا صادرات می‌شود، ابهام در نحوه اندازه‌گیری آن نیز به ذهن متبادر می‌شود. از این رو در گزارش حاضر، برآوردی از وضعیت موجود صادرات هم در بخش محصولات با فناوری‌های پیشرفته و هم در بخش خدمات فنی و مهندسی ارائه می‌شود. تلاش شده است در مواردی که دسترسی به اطلاعات میسر بوده، مقایسه‌ای با سایر کشورها از گروه‌های مختلف (توسعه‌یافته، در حال توسعه و در حال گذار) نیز انجام پذیرد. بررسی موانع و آسیب‌های صادرات دانش‌بنیان و ارائه پیشنهاداتی برای بهبود وضعیت موجود بخش پایانی این گزارش خواهد بود.

اقتصاددانانی که نظریه‌های اساسی درباره رشد اقتصادی مطرح کرده‌اند، پیشرفت مبتنی بر فناوری را به‌عنوان نیروی محرک اصلی آن برشمرده‌اند (اسمیت در کتاب ثروت ملل، ۱۷۷۶؛ مارکس در کتاب سرمایه، ۱۸۶۷ و شوومپیتر در کتاب تئوری رشد اقتصادی، ۱۹۱۱). در دو دهه گذشته نیز تغییراتی در رویکردهای سنتی سیاست‌گذاری در کشورهای در حال توسعه ایجاد شده و نقش کلیدی تلاش‌های فناورانه درون‌زا برای کسب مهارت کامل نسبت به فناوری‌های نوین، انطباق آن‌ها با شرایط محلی، ارتقا و انتشار آن‌ها در کشور و بهره‌برداری از آن‌ها در عرصه بین‌المللی از طریق رشد صادرات و متنوع‌سازی فناوری‌ها مورد توجه سیاست‌گذاران قرار گرفته است. به‌طوری‌که در دنیای کنونی، نقش مهم نوآوری فناورانه در توسعه اقتصادی، آن را به یک حوزه کلیدی در سیاست اقتصادی تبدیل کرده است. (علیزاده، ۱۳۹۴)

این گزارش باهدف ارائه تصویری از وضعیت تولیدات و صادرات

می‌دهند که اقتصادهای در حال توسعه‌ای نظیر برزیل، مالزی، چین و هند همپای کشورهای تازه صنعتی شده نظیر کره و کشورهای توسعه‌یافته‌ای نظیر ژاپن حجم صادرات فناوری‌های پیشرفته خود را طی دو دهه گذشته به‌طور مستمر افزایش داده‌اند. علیرغم رشد اندک این شاخص در بازه زمانی مذکور در ایران، فاصله کشورمان با این گروه از کشورها هنوز بسیار زیاد است.

وضعیت صادرات فناوری‌های پیشرفته ایران در مقایسه با سایر کشورها

در جداول ۱ و ۲ رشد صادرات فناوری‌های پیشرفته تعدادی از کشورها در بازه زمانی سال ۱۹۹۰ تا سال ۲۰۱۵ با ایران مقایسه شده است. آمارها نشان

جدول ۱) صادرات فناوری های پیشرفته به صورت درصد از کل صادرات تولیدی

کشور	۱۹۹۰	۱۹۹۵	۲۰۰۰	۲۰۰۵	۲۰۱۰	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵
ایران	-	-	۰/۶	۲/۵	۴/۵	(۲۰۱۱)۴/۱	-	-
چین	-	۱۰/۴	۱۹	۳۰/۸	۲۷/۵	۲۷	۲۵/۴	۲۵/۸
برزیل	۶/۵	۴/۹	۱۸/۷	۱۲/۸	۱۱/۲	۹/۶	۱۰/۶	۱۲/۳
ژاپن	۲۴/۲	۲۶/۵	۲۸/۷	۲۳	۱۸	۱۶/۸	۱۶/۷	۱۶/۸
کره	۱۸	۲۶	۳۵/۱	۳۲/۵	۲۹/۵	۲۷/۱	۲۶/۹	۲۶/۸
هند	۳/۹	۵/۸	۶/۳	۵/۸	۷/۲	۸/۱	۸/۶	۷/۵
مالزی	۳۸/۲	۴۶/۱	۵۹/۶	۵۴/۶	۴۴/۵	۴۳/۵	۴۳/۹	۴۲/۸

Source of Data: World Bank Databank, 2017

جدول ۲) حجم صادرات فناوری های پیشرفته (به قیمت جاری بر حسب میلیارد دلار)

کشور	۱۹۹۰	۱۹۹۵	۲۰۰۰	۲۰۰۵	۲۰۱۰	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵
ایران	-	-	۰/۰۱۲	۰/۱۳۲	۰/۵۸۴	(۲۰۱۱)۰/۱۶۵۳	-	-
چین	-	۱۳/۱	۴۱/۷	۲۷۳	۴۰۶	۵۶۰	۵۵۹	۵۵۴
برزیل	۱/۰۵	۱/۲۱	۵/۹۹	۸/۰۳	۸/۱۲	۸/۳۹	۸/۲۳	۸/۸۵
ژاپن	۶۶/۷	۱۱۲	۱۲۹	۱۲۵	۱۲۲	۱۳۰	۱۳۳	۱۲۶
کره	۱۰/۹	۲۹/۸	۳۸۵۴	۸۳/۹	۱۲۱	۱۳۰	۱۳۳	۱۲۶
هند	۰/۵۰	۱/۳۵	۲/۰۶	۴/۱۴	۱۰/۱	۱۶/۷	۱۷/۳	۱۳/۸
مالزی	۶/۰۵	۲۵/۴	۴۷	۵۷/۷	۵۹/۳	۶۰/۴	۶۳/۴	۵۷/۲

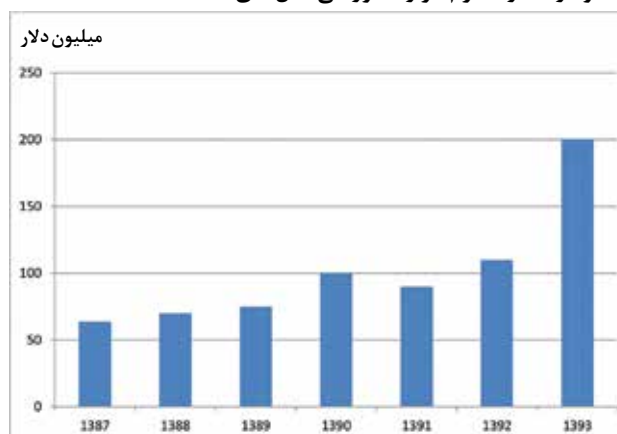
Source of Data: Ibid.

جدول ۳) میزان صادرات محصولات با فناوری بالا در سال ۱۳۹۳ به تفکیک نوع محصولات

ردیف	گروه	تعداد اقلام	جمع (دلار)
۱	داروسازی و شیمی	۸۵	۲۹۵,۵۰۹,۹۷۸/۸۰
۲	هوافضا (هواپیما و فضا پیما)	۲۴	۳۴,۵۰۵,۶۰۶/۶۹
۳	راديو، تلویزیون و تجهیزات ارتباطی	۶۳	۵۷,۳۴۲,۳۱۸/۸۴
۴	ابزارهای پزشکی، دقیق و بصری	۷۳	۴۱,۲۲۲,۷۴۷/۹۲
۵	ماشین آلات اداری، شمارشگر و محاسبه گر	۱۹	۷۳۷,۳۴۷/۴۱
۶	ماشین های الکتریکی	۱	۱۲۷,۴۱۲/۰۰
۷	ماشین های غیر الکتریکی	۱۶	۳,۲۲۷,۰۲۰/۰۰
۸	نرم افزار (طبق برآورد)	-	۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰/۰۰
۹	جنگ افزار	در گزارش های گمرک کشور اطلاعات مربوط به صادرات آنها ارائه نمی شود	
جمع کل			۶۳۲,۶۷۲,۴۳۱/۶۶

مأخذ: گزارش «بررسی شاخص صادرات محصولات با فناوری بالا در ایران». مرکز پژوهش های مجلس، ۱۳۹۶
مأخذ داده ها: گمرک جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۳

نمودار صادرات نرم افزار کشور طی سال های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۳

مأخذ: گزارش «وضعیت صادرات و واردات محصولات حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات»، مرکز پژوهش های مجلس، ۱۳۹۴

در جدول ۳، میزان صادرات محصولات با فناوری بالا در سال ۱۳۹۳ به تفکیک نوع محصولات و گروه بندی ارائه شده در طبقه بندی بین المللی استاندارد صنعتی ISIC و طبقه بندی بین المللی استاندارد تجارت SITC آورده شده است.

جمع کل صادرات محصولات با فناوری بالا، در گزارش مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی (۱۳۹۴) و با استناد به محاسبات سازمان توسعه تجارت نیز ۰٫۶ میلیارد دلار گزارش شده است. نتایج ارائه شده که با جدول ۳ همخوانی دارد. هر چند تفاوت های جزئی ممکن است به تفاوت در اقلامی بازگردد که به عنوان فناوری های پیشرفته مورد تأیید نهادهای مختلف هستند. همچنین باید به این نکته اشاره کرد که اطلاعاتی درباره صادرات نرم افزارها و بازی های رایانه ای در گمرک کشور ثبت نمی شوند. زیرا اولاً بیشتر این نرم افزارها خارج از مبادی ورودی گمرکات کشور و در فضای شبکه تبادل می شوند، ثانیاً در صورت تبادل از طریق گمرکات کشور بانام لوح های فشرده خام (سی دی و دی وی دی) ثبت می شوند.

جدول ۴) وضعیت صادرات خدمات فنی و مهندسی در ایران (۱۳۹۵-۱۳۹۲) / (میلیون دلار)

۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	برنامه سالیانه	عملکرد ۱۲ ماهه ۱۳۹۵	نرخ رشد (درصد) نسبت به ۱۳۹۴	درصد تحقق ۱۲ ماهه ۱۳۹۵
۲۲۶۰	۱۰۲۶	۲۲۵۷	۲۵۰۰	۲۱۸۷	-۳	۸۷

مأخذ داده ها: سازمان توسعه تجارت ایران، ۱۳۹۶

جدول ۵) صادرات خدمات فنی و مهندسی در سایر کشورها در سال ۲۰۱۴ / (میلیون دلار)

کشور	صادرات خدمات فنی و مهندسی	کشور	صادرات خدمات فنی و مهندسی
ایالات متحده	۱۲۶۷۲۶	نروژ	۱۳۹۳۲
هند	۴۷۳۰۵	هنگ کنگ	۱۳۲۵۱
ژاپن	۳۷۲۸۸	رژیم اشغالگر قدس	۱۱۷۶۸
سنگاپور	۳۶۴۴۸	تایلند	۹۱۶۲
کانادا	۲۷۸۴۳	استرالیا	۷۹۷۱
برزیل	۲۱۳۵۱	آرژانتین	۴۳۲۸
کره	۲۰۹۶۸	اوکراین	۲۴۹۵
سوئیس	۱۸۰۵۶	آفریقای جنوبی	۱۹۸۹
روسیه	۱۶۷۳۶	اتحادیه اروپا	۵۳۶۴۴۱
فیلیپین	۱۴۴۷۳		

مأخذ داده ها: سازمان تجارت جهانی، ۲۰۱۶

جدول ۶) صادرات خدمات ارتباطات و اطلاعات و کامپیوتر در ده کشور برترین حوزه در مقایسه با ایران / (میلیون دلار)

کشور	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶
هند	۵۵۶۶۶	۵۷۶۶۱	-
ایالات متحده	۳۵۸۸۵	۳۶۹۹۰	-
چین	۲۰۱۷۳	۲۴۵۴۹	-
سوئیس	۱۲۶۳۴	۱۳۸۲۶	-
رژیم اشغالگر قدس	۹۴۱۷	۹۲۷۴	-
کانادا	۸۷۰۴	۷۴۳۴	-
سنگاپور	۴۸۹۶	۴۸۲۹	-
روسیه	۴۵۰۴	۳۹۷۱	-
فیلیپین	۳۴۷۲	۳۴۶۱	-
ایران (خدمات فناوری اطلاعات)	۱۰۰ (۱۳۹۲)	۳۲۰ (۱۳۹۴)	۱۸۰ (۱۳۹۵)

مأخذ داده ها: برای ایران: سازمان توسعه تجارت ایران.

برای سایر کشورها: سازمان تجارت جهانی، ۲۰۱۶

وضعیت صادرات خدمات ارتباطات و اطلاعات ایران در مقایسه با سایر کشورها

موانع صادرات فناوری های پیشرفته و خدمات فنی و مهندسی صادرات فناوری های پیشرفته و خدمات فنی و مهندسی زیرمجموعه مهمی از صادرات غیرنفتی کشور به حساب می آیند. بحث درباره صادرات غیرنفتی، باید به طور جامع از سه زاویه مورد مطالعه قرار گیرد. از یکسو مسائل مربوط به صادرات به طور اخص از قبیل رفع موانع صادرات، تشویق صادرکنندگان و ارائه خدمات لازم به آن ها. از سوی دیگر، باید موقعیت تجاری کشور در سطح جهانی مورد بررسی قرار گیرد و تغییر و تحولات سریع بین المللی بانگرش سامانه ای و جهانی دنبال شود و برنامه ریزی های اقتصادی و تجاری داخلی هماهنگ با شرایط تجارت جهانی سازمان دهی شده و به اجرا در آید. در بُعد سوم، باید صادرات غیرنفتی را به عنوان بخشی متأثر از سایر متغیرهای کلان اقتصادی (از قبیل نرخ تورم، سرمایه گذاری و غیره) مدنظر قرار داد. در همین ارتباط، تنگناهای درونی صادرات غیرنفتی را می توان تحت عناوین موانع

بدین ترتیب، ارزش ریالی یا دلاری واقعی نرم افزارهای رایانه ای صادراتی ثبت و محاسبه نمی شوند.

برای رفع این نقیصه، اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان نرم افزار ایران، برآوردی از میزان صادرات آن ها ارائه می کند. طبق آمار این اتحادیه در سال ۱۳۹۳، حدود ۲۰۰ میلیون دلار صادرات نرم افزار از کشور انجام شده است. نمودار زیر نیز رشد صادرات نرم افزار از کشور را در بازه زمانی سال های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۳ نشان می دهد.

وضعیت صادرات خدمات فنی و مهندسی ایران در مقایسه با سایر کشورها

با توجه به پیچیدگی های کمتر این زیربخش از صادرات خدمات، کشورهای توسعه یافته به سرعت در حال افزایش سهم خود در صدور خدمات فنی و مهندسی اند. در جدول ۴ وضعیت صادرات خدمات فنی و مهندسی ایران در فاصله زمانی سال های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵ نشان داده شده است.

مهندسی با مشارکت صاحب نظران و دستگاه‌های ذی ربط ضروری است.

جمع‌بندی و پیشنهادهای سیاستی

نوسانات شدید قیمت نفت در سال‌های اخیر، جایگزین شدن منابع انرژی و بی‌ثباتی سیاسی در عرصه بین‌المللی که چالش‌هایی نظیر تحریم‌ها را برای کشور ایجاد می‌کند، لزوم توجه به افزایش صادرات غیرنفتی را بیش از پیش آشکار می‌سازد. در این میان، صادرات فناوری‌های پیشرفته و کالاها و خدمات دانش‌بنیان به‌واسطه ارزش بالا، ایجاد ثبات و اقتدار سیاسی و وابستگی در کشور مقصد، نسبت به سایر صادرات تولیدی اهمیت بیشتری دارند. همچنین با توجه به ارزش اقتصادی بالای این تولیدات در مقایسه با مواد خام یا تولیدات با فناوری‌های سطح پایین و متوسط، توسعه صادرات کالاها و خدمات دانش‌بنیان می‌تواند تأثیر شگرفی بر توسعه و رفاه اقتصادی و اقتدار سیاسی کشور در عرصه بین‌المللی داشته باشد. حال آنکه در کشور ما به دلایل متعدد صادرات فناوری‌های پیشرفته و خدمات فنی و مهندسی کمتر مورد توجه سیاست‌گذاران قرار گرفته است.

در وهله نخست، متأسفانه همانند بسیاری از شاخص‌های دیگر حوزه علم، فناوری و نوآوری، متولی مشخصی برای محاسبه و گزارش دهی منظم شاخص صادرات محصولات با فناوری بالا و صادرات خدمات فنی - مهندسی وجود ندارد و به همین دلیل این شاخص‌ها از مهم‌ترین شاخص‌های مورد اختلاف و بحث در کشور است. با این حال برآوردها نشان می‌دهند که صادرات محصولات با فناوری بالا در سال ۱۳۹۳ حدود ۶۳۰ میلیون دلار بوده است (یعنی کمتر از ۴ درصد از کل صادرات تولیدی). در حالی که طبق آخرین برآوردها صادرات فناوری‌های پیشرفته در چین ۲۵/۸ درصد، در برزیل ۱۲/۳ درصد، در ژاپن ۱۶/۸ درصد، در کره ۲۶/۸ درصد، در هند ۷/۵ درصد و در مالزی ۴۲/۸ درصد از کل صادرات تولیدی است. در سال ۱۳۹۳ حدود ۲۰۰ میلیون دلار نیز صادرات نرم‌افزار از کشور انجام شده است. در عین حال باید به این مهم توجه داشت که اطلاعات رسمی و دقیقی در خصوص صادرات کالاهای نظامی و دفاعی که عمدتاً مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته هستند، وجود ندارد. در حوزه خدمات فنی و مهندسی نیز طبق گزارش سازمان توسعه تجارت ایران، عملکرد ۱۲ ماهه ۱۳۹۵ حدود ۲۲۰۰ میلیون دلار بوده است. مقایسه این ارقام با کشورهای دیگر نشان می‌دهد که وضعیت رسوخ دانش و فناوری در تولیدات و صادرات کشور چندان رضایت‌بخش نیست. هر چند نباید منکر پیشرفت‌های چندساله اخیر شد، اما روند رشد این حوزه باید شتاب بیشتری بگیرد. از جمله اقدامات اساسی که باید در جهت افزایش صادرات غیرنفتی به خصوص صادرات فناوری‌های پیشرفته و خدمات فنی و مهندسی انجام داد، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- رفع موانع اقتصادی کلان نظیر نوسانات نرخ ارز و ایجاد جذابیت سرمایه‌گذاری در فناوری‌های پیشرفته برای بخش غیردولتی،
- رفع موانع ساختاری، اعم از ساختار فیزیکی (حمل و نقل، ارتباطات و...) و ساختار نهادی (نظیر قوانین و مقررات تجاری، اطلاع‌رسانی و...)،
- حل و فصل و مدیریت موانع بیرونی (نظیر مناقشات سیاسی با سایر کشورها) و استفاده از ظرفیت‌های بین‌المللی نظیر همکاری‌های منطقه‌ای،
- ایجاد زیرساخت‌های قانونی مورد نیاز برای پیوستن در زمان مناسب و با شرایط مناسب به سازمان تجارت جهانی،
- تدوین بسته‌های سیاستی مناسب برای حمایت از صادرات خدمات فنی و مهندسی شرکت‌ها مشتمل بر ابزارهای حمایت مالی، مشاوره و تسهیل قوانین و مقررات مربوطه برای دستیابی به بازارهای صادرات این نوع خدمات،
- تعریف محصولات با فناوری‌های بالا و شناسایی مصادیق با توجه به معیارها و کدهای طبقه‌بندی مختلف سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی برای شناسایی مصادیق این محصولات،
- تعیین متولی واحد برای اندازه‌گیری، پایش و گزارش دهی منظم شاخص‌های صادرات محصولات با فناوری بالا و صادرات خدمات فنی و مهندسی در کشور.

اقتصادی و موانع ساختاری مورد بررسی قرارداد و به‌عنوان مشکلات بیرونی می‌توان از مسائل سیاسی و تحریم‌های اقتصادی، افزایش همکاری منطقه‌ای و شکل‌گیری سازمان تجارت جهانی (WTO) نام برد. (گنجی، ۱۳۹۲) در ادامه هر یک از موارد فوق با تفصیل بیشتری بررسی می‌شود.

موانع اقتصادی

از میان موانع اقتصادی، به‌طور اخص می‌توان از ثبات نرخ ارز و سرکوب ارزی و موانع سرمایه‌گذاری نام برد. از آنجاکه تولیدات داخلی فناوری‌های پیشرفته نیازمند واردات مواد و تجهیزات مربوطه است، نوسانات نرخ ارز مانعی برای تولیدات داخلی و در نتیجه صادرات این فناوری‌ها به حساب می‌آید و جو مساعد و آرام مورد نیاز برای تجارت خارجی را مختل می‌کند. یکی از مشکلات اساسی و غالب در اقتصاد ایران، سرمایه‌گذاری، به‌ویژه در بخش خصوصی است. باید شرایط مساعد برای سرمایه‌گذاری در زمینه صادرات نیز تشویق شود. بدون افزایش سرمایه‌گذاری و استفاده بهینه از منابع تولید، نمی‌توان امید به افزایش صادرات غیرنفتی در بلندمدت داشت. بنابراین برای رسیدن به هدف مزبور، باید ابتدا موانع سرمایه‌گذاری را از بین برد.

موانع ساختاری

مشکلات ساختاری مربوط به صادرات غیرنفتی را می‌توان موانع اداری، خدماتی و عدم سلامت احتمالی در انجام امور گمرکی، کمبود راه‌ها و اسکله‌های مناسب، مشکلات حمل‌ونقل و ترخیص کالا، بی‌ثباتی قوانین و مقررات تجاری و ضعف اطلاع‌رسانی دانست که حل این موانع برخی در کوتاه‌مدت و تعدادی نیز در بلندمدت امکان‌پذیر است که می‌تواند باعث شکوفایی صادرات غیرنفتی از جمله صادرات فناوری‌های پیشرفته و خدمات فنی و مهندسی شود.

موانع بیرونی

با توجه به افزایش رقابت در سطح بین‌المللی و گسترش سازمان تجارت جهانی (WTO)، تولیدکنندگان داخلی باید خود را هر چه سریع‌تر با روند تجاری و حمایت‌ها وفق دهند.

صرف‌نظر از پیوستن یا نپیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی با توجه به شرایط حاکم بر این سازمان، تولیدکنندگان داخلی در سال‌های آینده چاره‌ای جز افزایش کارایی خود و یا محو شدن در سیل تجارت بین‌المللی نخواهند داشت. گذشته از سازمان تجارت جهانی، افزایش همکاری‌های منطقه‌ای نیز موجب گسترش روابط تجاری بین چندین کشور و اعمال محدودیت‌های بیشتر برای کشورهای غیر عضو می‌شود. از سوی دیگر مسائل سیاسی و تحریم‌های اقتصادی در سال‌های گذشته موانعی در راه استفاده از فرصت‌های مناسب در زمینه‌های مختلف مانند سرمایه‌گذاری خارجی ایجاد کرده بود که البته تا حدودی در حال کاهش است.

در مورد صادرات خدمات فنی و مهندسی نیز بررسی وضعیت کشورهای در حال توسعه نشان می‌دهد که این کشورها در مسیر دستیابی به بازارهای صادرات این نوع خدمات با مشکلاتی مواجه‌اند. مرکز تجارت بین‌المللی از سال ۱۹۸۳ تاکنون مطالعاتی را در زمینه صدور خدمات فنی و مهندسی در کشورهای در حال توسعه انجام داده است و برخی مشکلات مهم را شناسایی کرده است که از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- نبود اطلاعات دقیق در مورد تجارت و پروژه‌ها،
- عدم حمایت مالی داخلی از توسعه تجاری،
- کمبود تجربه بین‌المللی در زمینه بازاریابی و توسعه تجارت،
- حمایت نکردن دولت‌ها از شرکت‌های داخلی در زمینه انعقاد قراردادها،
- عدم حمایت مؤسسه‌های وام‌دهنده بین‌المللی از شرکت‌ها و به رسمیت نشناختن آن‌ها،

- عدم تلاش جدی شرکت‌ها در بازاریابی به دلیل شانس اندک و احتمال عدم موفقیت با توجه به هزینه‌های گزاف ورود به بازارهای بین‌المللی،
- هزینه بالای تبلیغات و شرکت در مناقصه‌ها.

بدیهی است با توجه به تغییر و تحولات اقتصادی انجام مطالعات کارشناسی بیشتر به‌منظور شناسایی موانع صادرات فناوری‌های پیشرفته و خدمات

اقتصاد عمان و روابط دوجانبه با ایران و جهان

دوره	ضرب تغییر	قبلی	مبنا	گذشته	
سالیانه	۱۹,۵:۱۶,۸	۱۷,۳	۱۲-۲۰۱۶	۱۷,۵	نرخ بیکاری
ماهانه	۱۴,۵:۰,۵۵-	۰,۹	۰۷-۲۰۱۷	۰,۷	نرخ تورم
روزانه	۵:۱	۱,۵۵	۰۶-۲۰۱۷	۱,۷	نرخ بهره
ماهانه	۲۳۷۹:۱۱۸-	۷۹,۲	۱۱-۲۰۱۶	۲۰,۶	موازنه تجاری
سالیانه	۳۸,۵۷:۴,۱	۴,۸	۱۲-۲۰۱۵	۹,۲	بدهی دولت به تولید ناخالص داخلی
بازارها					
روزانه	۰,۳۹:۰,۳۷	۰,۳۸	۰۹-۲۰۱۷	۰,۳۸	پول
روزانه	۱۲۱۰۹:۱۴۶۳	۵۰۶۵	۰۹-۲۰۱۷	۵۰۴۷ امتیاز	بازار سهام
تولید ناخالص داخلی					
سالیانه	۱۳,۱:۱۴,۱-	۱۴,۱-	۱۲-۲۰۱۶	۵,۱- درصد	نرخ رشد تولید ناخالص داخلی سالانه
سالیانه	۸۱,۰۳:۰,۰۴	۶۹,۸۳	۱۲-۲۰۱۶	USD ۶۶,۲۹ - میلیارد	تولید ناخالص داخلی
سالیانه	۲۶۸۵۰:۲۱۸۵	۲۶۸۵۰	۱۲-۲۰۱۶	OMR ۲۵۴۹۰ - میلیون	تولید ناخالص داخلی به قیمت های ثابت
سالیانه	۸۵۳۴:۱۶۸۱	۸۵۱۷	۱۲-۲۰۱۵	OMR ۸۵۳۴ - میلیون	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
سالیانه	۱۹۴۰۹:۷۱۴	۱۷۱۳۲	۱۲-۲۰۱۵	USD ۱۷۰۷۱	تولید ناخالص داخلی سرانه
سالیانه	۴۵۶۳۶:۳۵۰۴۲	۴۰۲۸۳	۱۲-۲۰۱۵	USD ۴۰۱۳۹	تولید ناخالص داخلی سرانه PPP
سالیانه	۵۰۶:۱۶۸	۴۳۵	۱۲-۲۰۱۶	OMR ۵۰۶ - میلیون	تولید ناخالص داخلی از کشاورزی
سالیانه	۲۲۸۵:۱۵۹	۲۰۶۷	۱۲-۲۰۱۶	OMR ۲۲۸۵ - میلیون	تولید ناخالص داخلی از ساخت و ساز
سالیانه	۳۲۸:۲۵۲	۲۶۰۷	۱۲-۲۰۱۶	OMR ۲۱۵۹ - میلیون	تولید ناخالص داخلی از ساخت
سالیانه	۱۴۰:۱۹,۱	۱۳۲	۱۲-۲۰۱۶	OMR ۱۴۰ - میلیون	تولید ناخالص داخلی از معادن
سالیانه	۳۷۹۵:۶۴۶	۳۴۰۸	۱۲-۲۰۱۶	OMR ۳۷۹۵ - میلیون	تولید ناخالص داخلی از اداره امور عمومی
سالیانه	۱۳۶۴۴:۲۸۲۶	۱۳۴۰۹	۱۲-۲۰۱۶	OMR ۱۳۶۴۴ - میلیون	تولید ناخالص داخلی از خدمات
سالیانه	۱۵۴۹:۳۲۵	۱۵۴۹	۱۲-۲۰۱۶	OMR ۱۴۲۵ - میلیون	تولید ناخالص داخلی از حمل و نقل عمومی
سالیانه	۵۴۸:۶۷,۷	۵۲۰	۱۲-۲۰۱۶	OMR ۵۴۸ - میلیون	تولید ناخالص داخلی از خدمات رفاهی
سالیانه	۲۹۴۸۷:۲۰۹۸	۲۵۹۶۰	۱۲-۲۰۱۶	OMR ۲۵۴۹۰ - میلیون	تولید ناخالص ملی

کار					
نرخ بیکاری	۱۷,۵ درصد	۱۲-۲۰۱۶	۱۷,۳	۱۶,۸:۱۹,۵	سالیانه
جمعیت	۴,۵۷ میلیون	۱۲-۲۰۱۶	۴,۱۵	۰,۵۵:۴,۵۷	سالیانه
قیمت ها					
نرخ تورم	۰,۷ درصد	۰۷-۲۰۱۷	۰,۹	-۰,۵۵:۱۴,۵	ماهانه
صفحه اول CPI قیمت مصرف کننده	۱۰۴ نقاط شاخص	۰۷-۲۰۱۷	۱۰۵	۱۰۵:۶۹,۸	ماهانه
CPI Housing Utilities	۱۰۳ نقاط شاخص	۰۷-۲۰۱۷	۱۰۴	۱۰۴:۱۰۰	ماهانه
شاخص قیمت مصرف کننده حمل و نقل	۱۰۸ نقاط شاخص	۰۷-۲۰۱۷	۱۱۰	۱۱۳:۹۸,۹	ماهانه
تورم مواد غذایی	۰,۸۹ درصد	۰۶-۲۰۱۷	۰,۲-	۳,۸۳:۳-	ماهانه
نرخ تورم (ماهانه)	۰,۲- درصد	۰۶-۲۰۱۷	۰,۱	۰,۹:۰,۵۹-	ماهانه
قیمت تولید	۱۰۷ نقاط شاخص	۰۶-۲۰۱۷	۱۰۲	۱۵۸:۸۸,۷	سه ماهه
تغییر قیمت تولید کننده	۱۵,۳ درصد	۰۳-۲۰۱۷	۴,۹-	۳۱,۵۶:۳۱,۷-	سه ماهه
پول					
نرخ بهره	۱,۷ درصد	۰۶-۲۰۱۷	۱,۵۵	۵:۱	روزانه
ذخایر ارزی	۶۶۹۵ OMR - میلیون	۰۶-۲۰۱۷	۶۵۸۵	۸۷۲۵:۱۱۶۷	ماهانه
نرخ بهره سپرده	۳,۱۹ درصد	۱۲-۲۰۱۶	۱,۹	۹,۰۴:۱,۹	سالیانه
ترازنامه بانک مرکزی	۷۶۰۰ OMR - میلیون	۰۶-۲۰۱۷	۷۴۹۹	۹۰۴۶:۱۲۶۷	ماهانه
میزان رشد وام	۳,۹ درصد	۰۶-۲۰۱۷	۳	۵۵,۱۷:۳	ماهانه
تجارت					
موازنه تجاری	۲۰۶ OMR - میلیون	۱۱-۲۰۱۶	۷۹,۲	۲۳۷۹:۱۱۸-	ماهانه
صادرات	۱۰۳۶ OMR - میلیون	۰۳-۲۰۱۷	۹۳۴	۱۹۹۲:۴۲۳	ماهانه
واردات	۹۹۹ OMR - میلیون	۰۳-۲۰۱۷	۵۹۴	۱۳۹۲:۲۴۲	ماهانه
حساب جاری	-۴۷۳۷ OMR - میلیون	۱۲-۲۰۱۶	-۴۱۵۵	-۳۴۰۳:۴۷۳۷	سالیانه
حساب جاری به تولید ناخالص داخلی	-۱۵,۴ درصد	۱۲-۲۰۱۵	۵,۱	-۱۷,۸۴:۲۲,۴۷	سالیانه
گردش سرمایه	۱۷۰۰ OMR - میلیون	۱۲-۲۰۱۶	۴۷۴۱	-۴۷۴۱:۲۴۱۱	سالیانه
ذخایر طلا	۰,۰۲ تن	۰۳-۲۰۱۷	۰,۰۲	۹,۰۵:۰,۰۲	سه ماهه
تولید نفت خام	BBL/D/1K ۹۶۸	۰۳-۲۰۱۷	۹۷۳	۱۰۵۷:۶۹۳	ماهانه
سرمایه گذاری مستقیم خارجی	۷۱۸ OMR - میلیون	۱۲-۲۰۱۶	-۱۰۳۵	-۱۲۸۱:۱۰۳۵	سالیانه
ورود توریست	۲۹۹ هزار	۰۳-۲۰۱۷	۲۶۳	۴۳۶:۱۲۳	ماهانه
تجارت					
شاخص رقابتی	۴,۲۸ امتیاز	۱۲-۲۰۱۷	۴,۲۵	۴,۶۵:۴,۲۵	سالیانه
رتبه رقابتی	۶۶	۱۲-۲۰۱۷	۶۲	۶۶:۳۲	سالیانه
شاخص فساد مالی	۴۵ امتیاز	۱۲-۲۰۱۶	۴۵	۶۳:۴۵	سالیانه
رتبه فساد مالی	۶۴	۱۲-۲۰۱۶	۶۰	۶۴:۲۶	سالیانه
آسانی کسب و کار	۶۶	۱۲-۲۰۱۶	۶۹	۷۷:۴۴	سالیانه
تولید الکتریسیته	۳۷۸۷ گیگاوات ساعت	۰۶-۲۰۱۷	۳۷۸۸	۳۸۲۱:۸۳۲	ماهانه
مصرف کننده					
اعتبار بخش خصوصی	۱۸۰۹۱ OMR - میلیون	۰۶-۲۰۱۷	۱۷۸۸۳	۱۸۰۹۱:۳۰۳۲	ماهانه
ضریب اطمینان مصرف کننده	۷۸,۸	۱۲-۲۰۱۶	۷۸	۱۶۲:۷۰,۱	سه ماهه
قیمت گازوئیل	۰,۴۶ USD / لیتر	۰۸-۲۰۱۷	۰,۴۵	۰,۴۸:۰,۳۱	ماهانه
مسکن سازی					
میزان قبول وام های رهنی	۱۳۹	۰۷-۲۰۱۷	۱۲۰۲	۲۵۹۵:۱۳۹	ماهانه
مالیات					
نرخ مالیات شرکت	۱۵ درصد	۰۲-۲۰۱۷	۱۲	۱۵:۱۲	سالیانه
نرخ مالیات درآمد شخصی	۰ درصد	۱۲-۲۰۱۶	۰	۰:۰	سالیانه
نرخ مالیات بر فروش	۰ درصد	۱۲-۲۰۱۶	۰	۰:۰	سالیانه

مبادلات تجاری ج.ا.ایران و عمان از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۵ / ارزش: هزار دلار

سال	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵
صادرات	۷۷	۱۰۷	۱۰۱	۱۷۷	۱۴۶	۳۰۴	۳۷۵	۵۳۲
واردات	۲۳۷	۷۵	۷۳	۶۱	۷۵	۶۶	۳۲	۶۷
متوسط قیمت صادرات دلار/ کیلوگرم	۰/۳	۰/۲	۰/۸	۰/۷	۰/۵	۰/۷	۰/۶	-
متوسط قیمت واردات دلار/ کیلوگرم	۸	۶	۴	۳	۱	۲	۵	-
رشد	۸	۴۰	-۶	۷۶	-۱۸	۱۰۹	۲۳	-
تراز تجاری	-۱۶۰	+۳۲	+۲۸	+۱۱۶	+۷۱	+۲۳۸	+۳۴۳	+۴۶۵
حجم مبادلات	۳۱۴	۱۸۲	۱۷۴	۲۳۸	۲۲۱	۳۷۰	۴۰۷	۵۹۹

مهم ترین اقلام صادراتی ایران به عمان در سال ۱۳۹۵ / ارزش: هزار دلار

ردیف	نام کالا	ارزش
۱	حیوانات زنده از نوع گوسفند به جز گوسفند مولد نژاد خالص	۱۶۷۳۴۸
۲	محصولات آهنی حاصل از احیاء مستقیم کلوخه های معدنی آهن	۶۰۶۹۸
۳	محصولات نیمه تمام از آهن یا فولاد غیر ممزوج دارای کمتر از ۲۵ درصد کربن	۵۵۸۱۲
۴	قیر نفت	۴۷۰۶۱
۵	محصولات از آهن یا فولاد غیر ممزوج تخت فقط گرم نورد شده، به صورت طومار با پهنای ۶۰۰ میلی متر یا بیشتر	۴۰۴۱۶
۶	کاتد و قطعات کاتد از مس تصفیه شده	۴۰۲۷۹
۷	محصولات آهنی اسفنجی	۲۲۵۷۸
۸	محصولات نیمه تمام از آهن یا فولاد غیر ممزوج، دارای کمتر از ۲۵ درصد وزنی کربن، با مقطع چهار گوش	۱۴۷۷۶
۹	محصولات نیمه تمام از آهن یا فولاد غیر ممزوج با سطح مقطع مربع یا مستطیل	۱۲۷۷۰
۱۰	سیمان های پودر نشده موسوم به کلینگر	۱۰۱۳۷

مهم ترین اقلام وارداتی ایران از عمان در سال ۱۳۹۵ / ارزش: هزار دلار

ردیف	نام کالا	ارزش
۱	وسایل نقلیه موتوری با حجم سیلندر ۱۵۰۰ سی سی تا ۲۰۰۰ سی سی به جز آمبولانس و هیبریدی	۲۵،۴۳۶
۲	گرید بطری (پلی اتیلن ترفتالات)	۴،۶۴۴
۳	داروهایی که تولید داخلی ندارند دارای هورمون یا محصولات ۲۹۳۷ فاقد آنتی بیوتیک	۴،۴۷۸
۴	گیرنده های رادیویی برای وسایل نقلیه موتوری، توأم شده با دستگاه ضبط یا باز تولید صوت	۲،۸۸۵
۵	انواع بلندگوی خودرو	۱،۹۵۸
۶	گیرنده های رادیویی برای وسایل نقلیه موتوری که با دستگاه ضبط و پخش صوت همراه نباشد	۱،۹۵۶
۷	ماشین آلات و دستگاه های چاپ فلکسو گرافیک	۱،۷۹۹
۸	آمبولانس غیر هیبریدی دارای موتور پیستونی درون سوز تناوبی جرقه ای - احتراقی با حجم سیلندر بیشتر از ۳۰۰۰ سی سی	۱،۹۵۶
۹	وسایل نقلیه موتوری با حجم سیلندر بیشتر از ۱۰۰۰ سی سی اما از ۱۵۰۰ سی سی بیشتر نباشد به جز آمبولانس ها	۱،۶۳۷
۱۰	شیر اطمینان یا فشار شکن	۱،۶۲۳

مبادلات تجاری عمان با جهان از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۶ / ارزش: میلیون دلار

سال	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶
صادرات	۲۳/۱	۳۷/۷	۲۷/۶	۳۵/۲	۴۷	۵۲	۵۵	۵۰	۳۲	۳۱
واردات	۱۱	۱۶/۶	۱۶/۱	۱۹/۳	۲۳	۲۸	۳۴	۲۹	۲۹	۲۶
تراز تجاری	-۱۲/۱	+۲۱/۱	+۱۱/۵	+۱۵/۹	+۲۴	+۲۴	+۲۱	+۲۱	+۳	+۵
حجم مبادلات	۳۴/۱	۵۳/۱	۴۳/۷	۵۴/۵	۷۰	۸۰	۸۹	۷۹	۶۱	۵۷

مهم ترین اقلام صادراتی عمان به جهان سال ۲۰۱۵ / ارزش: میلیون دلار

نام کالا	ارزش
نفت و روغن های معدنی	۳۴۸۳۴
گاز طبیعی مایع شده در ظروف کمتر از یک هزار سانتی متر مکعب	۵۱۵۴
ماشین های سواری مستعمل برقی	۲۰۶۰
آلومینیوم	۷۶۹
پارا اکسین	۷۴۶
کود اوره	۶۵۱
متانول	۶۱۱
سنگ آهن به هم فشرده شده و کنسانتره های آن	۵۹۶
محصولات آهنی حاصل از احیاء مستقیم کلوخه های معدنی آهن	۳۹۰

مهم ترین اقلام وارداتی عمان از جهان در سال ۲۰۱۵ / ارزش: میلیون دلار

نام کالا	ارزش
کالاهایی که در جای دیگر ذکر نشده است	۴۲۴۲
روغن های نفتی	۲۶۲۴
ماشین های سواری مستعمل برقی	۱۳۶۵
سنگ آهن به هم فشرده نشده و کنسانتره های آن	۹۲۷
وسایل نقلیه حمل و نقل کالا با موتور جرقه ای - احتراقی، به وزن ناخالص (حداکثر ۵ تن (g.v.w))	۴۷۵
آهن و فولاد	۴۶۰
اسید تر فتالیک و املاح آن	۴۲۶
قطعات خودرو و موتور غیر مذکور مورد استفاده در سواری، وانت و تراکتور کشاورزی	۳۱۴
میله های آهنی یا فولادی	۳۰۸

سرمایه‌گذاری در عمان

عمان کشوری امن برای سرمایه‌گذاری است و رتبه فضای کسب و کار این کشور ۴۸ است. این در حالی است که رتبه ترکیه ۶۹، کویت ۱۰۴ و پاکستان ۱۱۰ است. تورم در عمان زیر ۳ درصد است و نرخ سود تسهیلات بانکی در این کشور نیز پایین است. عمان هم خود بازار خوبی برای محصولات ایرانی است و هم می‌تواند پل مناسبی برای دسترسی به بازارهایی باشد که به دلایل سیاسی، ارتباط خودشان با ما را قطع کرده‌اند. تجارت عمان با کشورهای آفریقایی از سابقه طولانی و تاریخی برخوردار است و از طریق تجار عمانی، راحت‌تر می‌توانیم به بازار آفریقا نیز دسترسی داشته باشیم.

برای حضور در این بستر اقتصادی بیشتر شود که عبارتند از:

- مالکیت صد درصد سرمایه‌گذاران خارجی
- ارائه وام‌های کلان با بهره کم و شرایط تسهیل شده برای سرمایه‌گذاران
- معافیت گمرکی برای سرمایه‌گذارانی که قصد وارد کردن تجهیزات صنعتی و کارخانه‌های دارند و یا شرکت‌های واردکننده این تجهیزات به نمایندگی از سرمایه‌گذاران خارجی
- معافیت گمرکی برای وارد کردن مواد اولیه کارخانه‌های خارجی فعال در این کشور تا ده سال اول فعالیت
- معافیت سرمایه‌گذاران از پرداخت مالیات بر درآمد شخصی
- معافیت سرمایه‌گذاران از پرداخت مالیات شرکت‌ها و کارخانه‌های راه‌اندازی شده توسط آن‌ها تا ده سال اول فعالیت
- جبران کامل خسارت وارد شده به سرمایه یا سود سرمایه‌های خارجی در اثر سیاست‌گذاری‌های دولت عمان
- ارائه بیمه اعتبارات صادراتی از طریق ضمانت‌نامه‌های صادراتی و آژانس‌های مالی

مانع اصلی سرمایه‌گذاری ایرانیان در عمان چیست؟

آنچه مانع بزرگی بر سر سرمایه‌گذاری سریع و انفجاری ایرانیان در عمان به‌عنوان کم‌ریسک‌ترین کشور منطقه و با توجه به امکانات خوب آن است، عدم نقش آفرینی بانک‌های عمانی است. بانک‌های عمانی از یک‌طرف منتظر نهایی شدن همکاری بانک‌های بین‌المللی با ایران هستند تا در محیطی کم‌ریسک وارد بازار ایران شوند و از طرف دیگر مشتاق هستند تا از روابط موجود نهایت بهره را برده و کسب و کار خود را توسعه دهند. متأسفانه در مذاکرات مسوولان دو کشور برای افزایش مبادلات تجاری نگاه حاکم، رفع موانع و مشکلات جاری فی‌مابین دو کشور است و توجهی به نقش کلیدی بانک‌ها در کلیت اقتصادی نمی‌شود.

زمینه‌های همکاری و سرمایه‌گذاری در عمان

کشور عمان در چشم‌انداز اقتصادی ۲۰۲۰ خود کاهش اتکا به منابع هیدروکربوری را در نظر گرفته است و در این راستا تنوع‌بخشی به منابع درآمدی، تشویق سرمایه‌گذاری خارجی و همچنین حمایت از شرکت‌های کوچک و متوسط به‌منظور چابک‌سازی اقتصادی لحاظ شده است. از مزیت‌های اقتصادی در عمان که مورد توجه برنامه‌ریزان اقتصادی قرار

توافق‌نامه‌های گمرکی ویژه‌ای بین عمان و آمریکا همچنین عمان و سنگاپور امضا شده که بر اساس آن تعرفه بین عمان و این کشورها صفر است؛ بنابراین از عمان می‌توان به‌عنوان راهی برای ورود ارزان‌تر کالاهای ایرانی به این دو کشور استفاده کرد و شاهد نفوذ کالاهای کشورمان به این کشورها باشیم. از سوی دیگر، تجار عمانی و ایرانی می‌توانند ارتباط عمان و کشورهای CIS را توسعه دهند که نتیجه آن، افزایش سهم ترانزیت و روابط تجاری ایران خواهد بود. تجار ایرانی به پایگاه‌هایی در کشورهای دیگر نیاز دارند. در اغلب کشورهای همسایه، ثبت شرکت خارجی غیرممکن یا بسیار سخت است. در عمان، ایرانی‌ها به‌راحتی می‌توانند شرکت ثبت کنند. در مناطق آزاد عمان می‌توان با ۱۰۰ درصد سهام خارجی، شرکت ثبت کرد.

در سرزمین اصلی نیز همین شرایط، صرفاً برای ایرانی‌ها وجود دارد. البته فعالان اقتصادی دیگر کشورها می‌توانند با حداقل ۳۰ درصد شراکت با عمانی‌ها، شرکت ثبت کنند. این عدد در امارات ۵۱ درصد است. ثبت شرکت در عمان کار ساده‌ای است و نیاز به مسیر اداری پیچیده ندارد. در مناطق آزاد همه مراحل ثبت شرکت و اخذ اقامت را با هزینه مناسب انجام می‌دهد. همچنین برای شرکت‌های ایرانی که قصد ثبت شرکت در کشور اصلی با ۱۰۰ درصد سهام ایرانی را دارند، مراحل ثبت توسط سازمان توسعه سرمایه‌گذاری و صادرات عمان (ائتراء) در زمان بسیار کم فقط برای شرکت‌های معتبر ایرانی که توسط اتاق مشترک معرفی شوند، انجام خواهد شد.

در حوزه سرمایه‌گذاری، شرکت‌های عمانی به حضور در ایران علاقه‌مند هستند و الان برخی از آن‌ها حضور دارند. بانک‌های عمان آماده ارائه تسهیلات بانکی ۵۰ تا ۷۰ درصدی به پروژه‌هایی هستند که ایرانیان در عمان سرمایه‌گذاری کنند. شرکت‌های عمانی نیز آماده مشارکت هستند. با توجه به دانش فنی و توانمندی‌هایی که در ایران وجود دارد، می‌توانیم با این کشور مشارکت کنیم که نتیجه آن، صادرات مواد اولیه ایران و همچنین صادرات خدمات فنی و مهندسی خواهد بود.

دولت عمان طرح جدیدی ارائه نموده است که به‌موجب آن تا سال ۲۰۲۰ میلادی اقتصاد عمان به اقتصادی کاملاً غیرنفتی بدل می‌شود و نفت و درآمد صنایع نفتی جای خود را به دیگر صنایع خواهد داد.

دولت برای اجرای این طرح اقدام به فراهم کردن بستر مناسب برای جذب سرمایه‌های خارجی در بخش‌های غیرنفتی اقتصاد کرده است.

دولت عمان به‌منظور افزایش سطح سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در بخش‌های غیرنفتی کشور شرایطی فراهم کرده که انگیزه سرمایه‌گذاران

دارد، می توان به گسترش توریسم و فعالیت های صیادی اشاره کرد. همچنین با توجه به کاهش ذخایر زیرزمینی نفت، عمان طرح مخازن استراتژیک دقم با ظرفیت ۲۰۰ میلیون بشکه را در دست اجرا دارد. در زمینه صنعت مایع سازی گاز «LNG» عمان سابقه طولانی دارد و احداث خطوط لوله صادراتی گاز ایران به عمان می تواند نقش مفیدی در توسعه این صنعت به لحاظ تامین خوراک ایفا کند.

همچنین در زمینه انرژی های پاک، عمان برنامه های حمایتی دارد که با اتکا به دانش جهانی به دنبال توسعه آن است. علاوه بر آن موقعیت ویژه جغرافیایی کشور عمان را در شاهراه ارتباط دریایی با شرق آفریقا، آسیای دور و آسیای میانه از طریق ایران و خاورمیانه قرار داده است. عضویت عمان در WTO و داشتن قرارداد تجارت آزاد و تعرفه صفر با کشورهای آمریکا، سنگاپور و استرالیا مزیت های عمان را برای سرمایه گذاری خارجی دوچندان می کند. ایران می تواند عمان را پایگاهی برای صادرات مجدد کالاهای خود کند. در کنار همه این مزیت ها باید از کندی تصمیم گیری ها در ادارات عمانی نیز نام برد که در پیشرفت امور وقفه ایجاد می کنند. البته عمان به دنبال حل این مشکل با اتخاذ سیاست ها و تصمیمات جدید است و هم اکنون نیز شاهد کاهش این روند در عمان هستیم.

قوانین گمرکی در عمان

واردات کالا به خاک عمان، صرفاً توسط شرکت هایی که در عمان به ثبت رسیده اند امکان پذیر می باشد. همچنین کالاهایی که نیاز به خدمات پس از فروش دارند، بایستی دارای وکیل عمانی برای انجام امور مربوط به ترخیص کالا باشند. متوسط نرخ تعرفه گمرکی واردات به عمان برای کل کالاها ۵/۵ درصد، کالاهای کشاورزی ۷/۴ درصد و کالاهای غیر کشاورزی ۱۰/۶ درصد است. برخی کالاها مانند دام زنده، انواع گوشت به جز گوشت خوک، برنج، گندم، آرد ذرت، میوه تازه و چای از عوایض گمرکی معاف هستند.

قوانین ارزی عمان

در عمان نظارت بر ورود و خروج ارز وجود ندارد. بانک مرکزی این کشور در مقایسه با بانک مرکزی سایر کشورها با اعمال کمترین کنترل، محدودیتی برای دادوستد با ارزهای خارجی ایجاد نکرده است.

قوانین بانکی در عمان

بانک مرکزی عمان به عنوان عالی ترین نهاد مالی این کشور، مسئول حفظ ارزش پول ملی و نظارت بر سیستم پولی این کشور است. سود مناسب بانک ها احتمال رقابت بانک های خارجی به سبب تصویب موافقت نامه تجارت آزاد با ایالات متحده تمایل به تنوع منابع درآمدی اقتصاد و بازار پررونق دارایی های غیر منقول عواملی هستند که تغییرات عمیق در صنعت بانکداری عمان را ضروری می سازند.

قوانین مالیاتی در عمان

عمان کمترین میزان مالیات در منطقه خاورمیانه را داراست. میزان مالیات دریافتی از شعبه های شرکت های خارجی غیر عضو شورای همکاری خلیج فارس در عمان دوازده درصد سقف معافیت مالیاتی این شرکت ها سی هزار ریال عمان است. بر اساس قوانین عمان، میزان مالیات بر درآمد شرکت هایی که بیش از هفتاد درصد از مالکیت آن ها خارجی است، سی درصد می باشد. همچنین حداکثر میزان مالیات بر درآمد مؤسسات محلی دوازده درصد تعیین شده است. میزان مالیات شرکت های خارجی که دارای شعبه در عمان هستند، برحسب درآمد شعبه محاسبه شده و بین ۵ تا ۳۰ درصد در نوسان است.

حقوق مالکیت

اتباع خارجی (اشخاص حقیقی و حقوقی) می توانند مسکن، اماکن تجاری و صنعتی را در عمان به تملک خود در آورند مگر در مواردی که

قانون منع کرده باشد. دولت عمان به منظور افزایش سطح سرمایه گذاری داخلی و خارجی در بخش های غیر نفتی کشور شرایطی فراهم کرد که انگیزه سرمایه گذاران برای حضور در این بستر اقتصادی بیشتر شود. یکی از امتیازاتی که دولت عمان برای جذب سرمایه گذاران خارجی در نظر گرفته بر خورداری از حقوق مالکیت در این کشور است. اتباع خارجی در این کشور از حق مالکیت صددرصد برخوردارند.

ثبت شرکت در عمان

خدمات ثبت شرکت در عمان شامل اخذ اقامت ممتاز ۲ ساله عمان می باشد به همراه ثبت شرکت که اقامت ممتاز ۲ ساله عمان قابلیت تردد در حاشیه خلیج فارس را دارد بدون ویزا و به همراه لیبل ویزای ۲ ساله یک ID کارت ۲ ساله به متقاضی داده می شود که قابلیت افتتاح حساب بانکی شخصی در بانک های لوکال و بین المللی را دارد. ثبت شرکت در عمان به ۲ صورت انجام می پذیرد:

ثبت شرکت در عمان نوع اول

۱. ثبت شرکت صد در صد لوکال و به نام عمانی ثبت می شود و وکالت تام الاختیار به شریک ایرانی داده می شود و شرکت ۵ ساله بوده و سالانه هزینه کفیل تمدید خواهد شد و خوبی این نوع شرکت این است که به هیچ عنوان این شرکت ایرانی حساب نمی شود و یک شرکت عمانی شناخته شده البته با وکالت کامل به شریک ایرانی

ثبت شرکت در عمان نوع دوم

۲. در این ثبت شرکت شریک ایرانی می تواند ۷۰ درصد سهام را دارا باشد به شرط اینکه علاوه بر اسناد شرکت ایران و سوء پیشینه خود، پرینت حساب بانکی شخصی وی دارای موجودی معادل ۵۰۰۰۰ دلار امریکا باشد و مدیریت این شرکت نیز با شریک ایرانی می باشد.

مشخصات تماس با رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در کشور عمان

نام و نام خانوادگی: عباس عبدالخانی

تلفن: ۰۰۹۶۸۲۴۶۹۶۹۴۷

تلفن همراه: ۰۰۹۶۸۹۷۴۴۰۰۲۱

پست الکترونیک: abdoalkhani_tpo@yahoo.com

رئیس پژوهشکده محیط‌های خشک :

مدیریت یکپارچه منابع آب راهکار عبور از بحران آب

حسین کوه زاد

وی افزود: نکته بسیار مهم دیگر در خصوص این بحران میزان استفاده از منابع آب تجدیدشونده نسبت به موجودی آن است که این به طور متوسط در کشور ۸۵ درصد است و در بعضی از مناطق کشور و از جمله دشت مشهد از ۱۰۰ درصد هم عبور می‌کند این بدان معنی است که ما منابع استراتژیک آب‌های زیرزمینی را بیش از ظرفیت جایگزینی آن استفاده می‌کنیم و در نتیجه هر ساله با افت و کاهش منابع مواجه‌ایم که این بسیار خطرناک است در حالی که شاخص جهانی آن حداکثر ۴۰ درصد است.

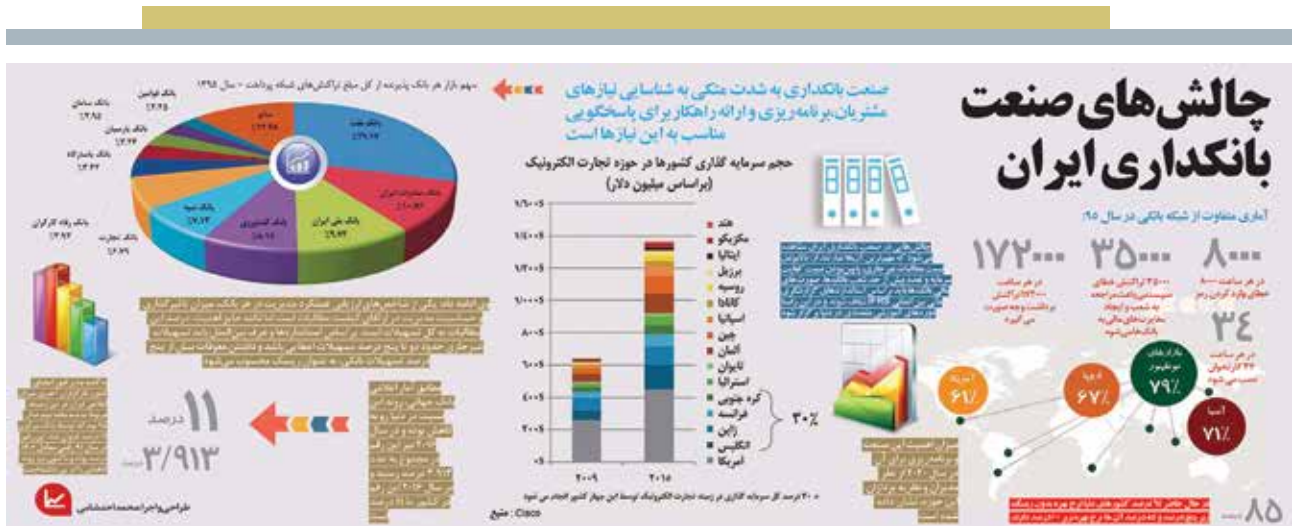
رئیس پژوهشکده محیط‌های خشک در پاسخ سؤال ما پیرامون راهکار مقابله با این بحران گفت: یکی از مهم‌ترین راهکارها توجه به علم و دانش است. ما باید به علم و دانش و محیط‌های دانشگاهی و پژوهشی اعتماد کنیم. ما می‌توانیم یک سرفصل اصلی و یک کلیدواژه یعنی مدیریت بر مبنای انطباق اقلیم را برای حل این معضل مدنظر قرار دهیم.

وی بابیان این که شرایط کم‌آبی با رشد جمعیت، تغییر اقلیم و تنش‌های اجتماعی تشدید می‌شود، افزود: مدیریت بر مبنای انطباق اقلیم یعنی این که ما توسعه‌ی کشور، توسعه کشاورزی، صنعت، توسعه کلان‌شهرها را بر مبنای واقعیت‌های اقلیمی بچینیم. مدیریت مصرف آب یعنی این که ما به سمت گونه‌هایی از کشاورزی برویم که به تنش‌های شوری و خشکی مقاومت دارند.

مشکل کم‌آبی در بسیاری از مواقع به مقدار آب مربوط نمی‌شود، بلکه مدیریت سیاست‌گذاران، برنامه ریزان، استفاده نادرست بهره‌برداران و بخشی نگری بحران آب را ایجاد می‌کند.

دکتر عباسعلی قزل سولفو استادیار آزاد اسلامی مشهد و رئیس پژوهشکده محیط‌های خشک در گفت‌وگو با خبرنگار ما ضمن بیان مطلب فوق افزود: باید به سمت مدیریت یکپارچه‌ی منابع آب برویم و با مدیریت یکپارچه منابع آب از بخشی نگری عبور و با جامع‌نگری در مدیریت آب، ضمن توجه به مسائل اقتصادی، زیست‌محیطی، فنی و اجتماعی، در عین حال تضمین پایداری منابع آب برای نسل‌های آتی نیز مورد توجه قرار می‌گیرد که این مهم تاکنون در کشور ما مورد توجه قرار نگرفته است.

وی در ادامه تأکید کرد: کشور ما تقریباً یک سوم میانگین جهانی از منابع آب تجدیدشونده برخوردار است. این نیز برای بخش‌های مختلف کشور متفاوت است. در دشت و شهر مشهد که تمرکز جمعیت داریم بر خورداری از منابع آب‌های تجدیدشونده حتی به زیر ۴۰۰ مترمکعب برای هر نفر در هر سال می‌رسد که با مقایسه آن با معدل کشوری که حول و حوش ۱۵۰۰ تا ۱۷۰۰ مترمکعب و متوسط جهانی که ۷۵۰۰ تا ۸۰۰۰ مترمکعب است می‌توانیم به این مهم برسیم که ما با کم‌آبی شدید و یا به عبارتی کم‌آبی مطلق مواجه هستیم.

ضعف مدیریت و بی توجهی به آموزش از عوامل مؤثر در تشدید بحران آب در ایران

حسین کوه زاد

بحران آب جدی است، در اکثر مناطق، سطح آب های زیرزمینی به شدت افت کرده، سطح آب دریاچه ها تالاب ها و سدها کاهش یافته است، توسط جامعه شناسان هشدارهای مبنی بر ایجاد چالش های جدی ناشی از بحران آب هر از چندگاهی مطرح می شود، خشک سالی، بحران آب و بیابان زایی در ایران از مرز هشدارها گذشته است، در همین راستا و در حاشیه همایش آموزشی «مباحث نوین در مدیریت کمبود آب و تنش خشکی در کشاورزی» که در محل اتاق بازرگانی خراسان رضوی برگزار شد با پروفسور محمد پسرک لی دانشمند برتر و مرد سال ۲۰۰۵ میلادی (به انتخاب سازمان بیوگرافی آمریکا)، ملقب به پدر فضای سبز و بیابان های جهان گفت و گویی داشتیم که باهم مرور می کنیم.

کشاورزی ایران را به هم زده است اما این روند نباید به تضعیف بخش کشاورزی منجر شود. در حال حاضر کشورهای نظیر عربستان، امارات، چین و ... که من به آن ها مشاوره می دهم حتی در برخی نقاط خاک مساعدی برای کشت و کار ندارند ولی به دنبال توسعه کشاورزی خود هستند. در حقیقت آنچه باید در ایران اصلاح شود، مدیریت بخش کشاورزی است و ذیل آن تغییراتی جدی در کشت محصولات صورت گیرد. پس همان طور که ذکر کردم باید برای حل این معضل به سه راهکار تصحیح خاک و آب، مدیریت منابع آب و همچنین کشت گیاهان مقاوم در برابر شوری و کم آبی توجه کرد.

● مهم ترین مشکلات ما در حل این بحران چیست؟

متأسفانه ضعف بزرگ در این حوزه، مدیریت است چراکه برای مدیریت بحران کم آبی و بیابان زایی باید در ابتدا طرح مدیریت جامع تهیه گردد که طی آن ضمن بررسی جوانب مختلف موضوع، وظایف افراد، سازمان های مسئول و گروه های اجتماعی برای حل معضل مشخص و ارائه شده باشد. ضعف دیگر در این حوزه عدم توجه به اهمیت آموزش در بخش کشاورزی ایران است که متأسفانه نگاه سنتی کشاورزان ما و مقاومت در برابر مدرن شدن و حتی عدم هم گامی کشاورزان با تغییرات اقلیمی، از عوامل مؤثر است.

● چه تلاش های جهانی برای مقابله با تغییرات اقلیمی انجام شده است؟

تلاش های جهانی برای توسعه کشاورزی، متناسب با تغییرات اقلیمی و همسو با نیاز غذایی مردم در حال انجام است. من و همکارانم در این حوزه نیز هر هفته جلساتی را در چارچوب اجرایی برنامه های تحت عنوان Let feed Th world برگزار می کنیم که محوریت آن تأمین غذا برای جهان و کشورهای فقیر است. دغدغه دانشمندان حاضر در این برنامه، تغییرات سریع جمعیتی و اقلیمی جهان است که خطر گرسنگی را افزایش می دهد و از این جهت به نظر می رسد که کشورهای مختلف باید هر چه سریع تر به این جریان بپیوندند و در راستای تأمین نیازهای غذایی نسل های آینده خود گام های مؤثری بردارند. چراکه قبل از این پیش بینی ها از این قرار بود که تا سال ۲۰۵۰ حدود دو میلیارد نفر به جمعیت جهان افزوده خواهد شد اما حالا برآوردها حکایت از آن دارند که این رشد جمعیتی تا سال ۲۰۳۰ محقق خواهد شد و فرصت کشورها و مجامع بین المللی مرتبط برای مدیریت این شرایط و تأمین نیازهای این جمعیت عظیم کمتر شده است.

● وضعیت بحران آب در کشور چگونه است؟

ایران تنها کشوری نیست در سال های اخیر با مسئله ی بحران آب درگیر است بلکه جهان در حال تجربه این بحران است به طوری که از پایه جنگ های بعدی بر مبنای آب صحبت می شود. زمین به دلیل فعالیت های انسانی، عمدتاً مصرف سوخت های فسیلی و تولید گازهای گلخانه های به سمت گرمایش می رود، به طوری که بر اساس گزارش های جهانی به طور میانگین درجه حرارت جهان در طول صدسال گذشته حدود یک درجه افزایش یافته است و با توجه به گسترش فعالیت بشری و افزایش مصرف سوخت های فسیلی این روند در حال افزایش است. این گرمایش اثرات ناخوشایند فراوانی بر زندگی انسان ها، جانوران و گیاهان می گذارد. تغییر اقلیم باعث افزایش دمای میانگین زمین شده در نتیجه تبخیر و تعرق افزایش یافته است بنابراین احتمال و دوره های خشک سالی افزایش می یابد. میزان و دوره های بارش تغییر کرده است. در نتیجه زمین های زراعی به غیرزراعی تبدیل خواهد شد و این یعنی گسترش بیابان ها و روزبه روز به وسعت بیابان های افزوده خواهد شد. وضعیت ما در ایران به دلیل قرار گرفتن در منطقه ای با بیشترین حساسیت

باید برای حل این معضل به سه راهکار تصحیح خاک و آب، مدیریت منابع آب و همچنین کشت گیاهان مقاوم در برابر شوری و کم آبی توجه کرد

و تبعات ناشی از تغییرات اقلیمی و عدم برنامه ریزی و گسترش بیابان ها متأسفانه از متوسط جهانی بدتر است.

● راهکارهای مقابله با این بحران چیست؟

کشاورزی قطب اقتصاد هر کشور به شمار می آید و تضعیف آن به بهانه کم آبی اشتباه بزرگی است، در حقیقت باید به تناسب تغییرات اقلیمی و شرایط زیست محیطی و همچنین با نگاهی به ظرفیت منابع آبی، کشت محصولات در بخش کشاورزی مدیریت شود و این یک ضرورت به شمار می آید. خشک سالی و عدم مدیریت صحیح منابع آبی، بسیاری از معادلات

راه مقابله با بحران آب در دشت مشهد

دکتر سعید رضا خداشناس
استاد گروه علوم و مهندسی آب دانشگاه فردوسی مشهد
khodashnas@ferdowsi.um.ac.ir

مقدمه

در گذشتند و در سال ۱۲۹۸ هجری شمسی بحران بی‌آبی و خشکی، عملاً شیرازه نظام سیاسی قاجار را متلاشی کرد و نیمی از جمعیت ۲۰ میلیونی ایران در گذشتند. [۲]

در این مقاله خلاصه‌ای از وضعیت موجود آب در استان خراسان رضوی به همراه نظرات کارشناسان ارشد این حوزه بررسی خواهد شد. علاوه بر این وضعیت آب دشت مشهد به عنوان مهم‌ترین دشت این استان و روش‌های برون‌رفت از این بحران ارائه خواهد شد. نمونه‌ای از اقدامات دیگر کشورها برای شرایط مشابه نیز در انتها بررسی می‌شود.

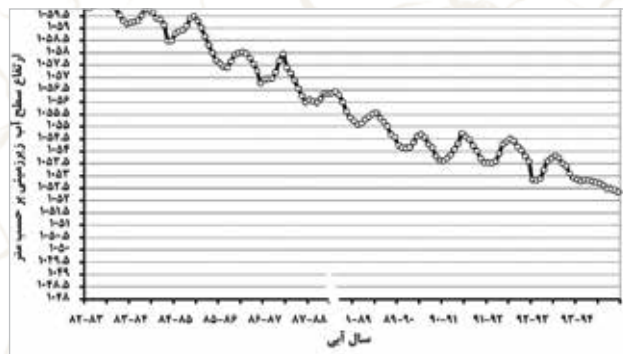
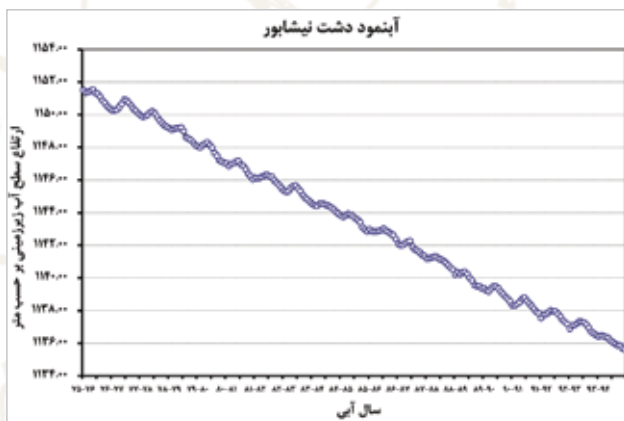
وضعیت منابع آب خراسان رضوی

خراسان رضوی هم‌اکنون بحرانی‌ترین منابع آبی زیرزمینی در سطح کشور را داراست. از مجموع ۳۷ دشت آب در خراسان رضوی ۳۴ دشت وضعیت 'ممنوعه' دارند. در حالی که میانگین بارندگی سالانه در کشور حدود ۲۵۰ میلی‌متر است، همین میانگین در خراسان رضوی ۲۰۸ میلی‌متر است. در این استان ۲۹ سد در حال بهره‌برداری در شهرستان‌های تربت حیدریه، قوچان، مشهد، خواف، درگز، سبزوار، تایباد، تربت جام، چناران، کلات و فریمان وجود دارد. ظرفیت ذخیره سدهای بزرگ و در حال بهره‌برداری استان حدود یک میلیارد و ۵۱۲ میلیون مترمکعب است که یک میلیارد و ۱۲۵ میلیون مترمکعب آن مربوط به سد مشترک ایران و ترکمنستان با عنوان سد دوستی است. ۸۹ درصد آب در بخش کشاورزی مصرف می‌شود و کشاورزان 'بزرگ مصرف‌کنندگان' این عنصر حیاتی هستند. تعداد چاه‌های مجاز کشاورزی در حدود ۹ هزار حلقه است که تقریباً به همین مقدار یعنی حدود هشت هزار و ۵۰۰ حلقه چاه غیرمجاز ظرف سال‌های اخیر شناسایی شده است که بخش زیادی از آن‌ها در طول فعالیت دولت یازدهم مسدود شده‌اند. کار انسداد پنج هزار و ۶۰۰ حلقه چاه غیرمجاز ظرف چهار سال اخیر در خراسان رضوی انجام و منجر به ۴۴۰ میلیون مترمکعب

استان پهناور خراسان با وسعتی معادل ۲۳۸۰۰۰ کیلومتر مربع و جمعیتی معادل ۶/۴ میلیون نفر، استانی است کم‌آب که متوسط بارندگی آن از ۲۰۸ میلی‌متر در سال تجاوز نمی‌کند. شغل عمده در این استان کشاورزی است و به دلیل قلت نزولات جوی، کشاورزی به صورت آبی، انجام می‌شود. با توجه به این که رژیم بارندگی نیز عمدتاً زمستانه-بهاره است، لذا در فصل کشت، از آب پاران و جریان‌های سطحی جاری کمتر بهره‌برداری می‌شود، بنابراین اجباراً باید از آب زیرزمینی برای کشت محصولات کشاورزی استفاده کرد. در اثر اضافه برداشت‌های مستمر توسط چاه‌های عمیق، مخازن آب زیرزمینی استان، یکی پس از دیگری با کسری آب مواجه شده و در نتیجه استان خراسان در بحران آب فرورفته است. علائم بحران، آب از اوایل دهه ۱۳۵۰ در بعضی از دشت‌های استان، مانند دشت مشهد، تایباد و کاشمر از طریق افت مستمر سطح آب زیرزمینی، مشاهده گردید. بدلیل عدم مدیریت کارآمد جهت تعادل بخشی این دشت‌ها، از طریق کاهش آبدهی چاه‌ها، جلوگیری از اضافه برداشت و یا تغذیه مصنوعی آبخانه و غیره، بحران آب در این استان به صورت فراگیر به وجود آمده است.

آب زیرزمینی در اکثر مناطق دنیا، مخزن ذخیره است نه منبع مصرف به‌ویژه در اقلیم‌های گرم و خشکی چون سرزمین ما که همواره با خشکسالی‌های طولانی‌مدت روبه‌روست. باید این هشدار را جدی گرفت که اگر برداشت آب در دشت مشهد با همین شدت ادامه پیدا کند تا ۶۰ سال دیگر، ذخایر آب زیرزمینی تمام می‌شود؛ اما قبل از آن، آب‌شور می‌شود. همچنان که این اتفاق در حال رخ دادن است و ممکن است تاده سال بعد، آب شرب مشهد انقدر شور شود که برای آشامیدن مناسب نباشد و تا بیست سال آینده این شوری آب به حدی برسد که به درد کشاورزی هم نخورد. [۱]

از دیدگاه تاریخی، مسئله کم‌آبی به ناپودی کامل تمدن‌های جیرفت کرمان و شهر سوخته سیستان انجامید و در همان حال در سال ۱۲۵۰ هجری شمسی از جمعیت ۱۰ میلیون نفری ایران، پنج میلیون نفر

شکل ۱) آب نمود ۴ دشت استان خراسان رضوی (گزارش آب منطقه‌ای خراسان رضوی ۱۳۹۶) [۳]

نیشابور فرونشست‌هایی به ارتفاع ۵ تا ۶ متر در اراضی کشاورزی به وجود آمده است. [۵]

وضعیت دشت مشهد

دشت مشهد در حوضه آبریز کشف رود، پهنه‌ای به طول ۱۰۰ کیلومتر و عرض ۲۵ کیلومتر با وسعت ۲۵۰۰ کیلومتر مربع دارد. سالانه به‌طور متوسط ۲٫۵ میلیارد مترمکعب بارش در دشت مشهد رخ می‌دهد که ۸۰ درصد آن تبخیر می‌شود. بین ۵۰۰ تا ۸۰۰ میلیون مترمکعب آب باقی می‌ماند که متوسط آن ۷۰۰ میلیون مترمکعب و میزان آب تجدیدپذیر سالانه دشت مشهد همین مقدار است. این ۷۰۰ میلیون مترمکعب به‌اضافه ۱۰۰ میلیون مترمکعب افت آب زیرزمینی دشت مشهد و ۵۰ میلیون مترمکعب آب سد دوستی منتهای ۲۰ میلیون متوسط تخلیه این محدوده میزان مصرف آب را مشخص می‌کند. این در حالی است که میزان برداشت از دشت مشهد سالانه یک میلیارد و صد و شصت میلیون مترمکعب است. آب زیرزمینی در اکثر مناطق دنیا، مخزن ذخیره است نه منبع مصرف به‌ویژه در اقلیم‌های

شکل ۲) نمونه‌هایی از نشست زمین [۵]

صرفه‌جویی در مصرف آب شد. [۲]

بر اساس استانداردهای جهانی در شرایط مطلوب میزان برداشت از منابع آب تجدیدپذیر ۴۰ درصد است اما متأسفانه این میزان در ایران ۷۰ درصد و در خراسان رضوی ۱۳۰ درصد می‌باشد. بر اساس برآورد در افاق ۱۴۰۰ اگر روند پدیده خشکسالی تداوم یابد و اعتبارات موردنیاز برای ساخت مجتمع‌های آبرسانی تأمین نشود ۴۰۰ روستا در خراسان رضوی با بحران کم‌آبی مواجه می‌شوند. هم‌اکنون آبرسانی در خراسان رضوی به ۲۵۳ روستا به‌طور مستمر و ۱۵۵ روستا به‌صورت غیرمستمر با تانکر سیار انجام می‌شود. برون‌رفت از بحران کم‌آبی و کاهش اثر آن نیازمند هزار و ۲۱۰ میلیارد ریال اعتبار است. [۲]

شکل ۱ وضعیت افت سطح آب زیرزمینی در ۴ دشت مشهد، نیشابور و سبزوار و کاشمر طی ۱۰ تا ۲۰ سال گذشته نشان می‌دهد. وضعیت سایر دشت‌های استان مشابه همین وضعیت و در بعضی جاها وخیم‌تر هم هست.

نشست زمین در نتیجه افت سطح آب زیرزمینی

پدیده نشست زمین، فوق‌العاده پدیده خطرناکی است و از آن در جریان بیابان‌زایی به‌عنوان آخرین و غیرقابل برگشت‌پذیرترین مرحله از فرایند بیابان‌زایی یاد می‌شود. زمانی که زمین نشست می‌کند، آبرفت‌های درشت‌دانه به‌هم می‌چسبند و فضای خالی آن‌ها پر می‌شود و دیگر امکان انباشت آب در این سفره‌ها از بین می‌رود. سرزمینی که امکان انباشت آب شیرین در زیر سطحش را از دست بدهد، از نظر امنیت اجتماعی با تنش‌های جدی مواجه می‌شود و مقدمه مهاجرت‌های محیط‌زیستی فراهم می‌شود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که در دوره زمانی ۱۳۷۲ تا ۱۳۹۵ در بخش‌های مختلف دشت مشهد سالانه بین ۴ تا ۸ سانتیمتر زمین نشست کرده است که عامل اصلی آن افت سطح آب زیرزمینی بوده است. [۴] شکل ۱ زیر نشست زمین در فاصله زمانی بین ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۳ را در دشت نیشابور نشان می‌دهد که بیش از ۸۰ سانتیمتر بوده است. در نتیجه فرونشست سراسری دشت

گرم و خشکی چون سرزمین ما که همواره با خشکسالی‌های طولانی مدت روبه‌روست. باید این هشدار را جدی گرفت که اگر برداشت آب در دشت مشهد با همین شدت ادامه پیدا کند تا ۶۰ سال دیگر، ذخایر آب زیرزمینی تمام می‌شود؛ اما قبل از آن، آب شور می‌شود. همچنان که این اتفاق در حال رخ دادن است و ممکن است تا ده سال بعد، آب شرب مشهد آنقدر شور شود که برای آشامیدن مناسب نباشد و تا بیست سال آینده این شوری آب به حدی برسد که به درد کشاورزی هم نخورد. بر اساس یک استاندارد جهانی سرانه مصرف هر نفر در شرایط مطلوب، سالانه بالاتر از ۲ هزار مترمکعب است. اگر سرانه هر نفر بین ۱۷۰۰ تا ۲ هزار مترمکعب باشد، در دسته بحران‌های محدود قرار می‌گیرد؛ اگر این سرانه بین یک هزار تا یک هزار و ۷۰۰ مترمکعب باشد، بحران مزمین است. همچنین اگر میزان سرانه زیر هزار مترمکعب باشد، بحران کمیابی به وجود می‌آید و اگر زیر ۵۰۰ مترمکعب باشد، بحران کمیابی مطلق نام می‌گیرد. این در حالی است که اکنون سرانه هر نفر در دشت مشهد ۳۰۰ مترمکعب در سال است و این یعنی "کمیابی مطلق". [۶]

راه‌های مقابله با بحران آب در دشت مشهد

سه راه برای مقابله با تأمین آب مشهد متصور می‌باشد:

- ۱- تأمین آب مشهد با افزایش تعداد چاه‌های آب. این راه حل به بحرانی‌تر شدن شرایط آب زیرزمینی می‌انجامد.
- ۲- انتقال آب از بیرون حوضه: برای انتقال از خارج از حوضه راه‌های مختلفی تحت بررسی است.

الف- انتقال از رودهای مرزی: نزدیک‌ترین راه کار در این راه حل روان آب‌های سطحی کلات است که به خارج از کشور می‌رود و قرار است جمع‌آوری شده و به مشهد بیاورد. پیش‌بینی می‌شود از این مسیر سالانه ۳۰ تا ۴۰ میلیون مترمکعب آب نصیب دشت مشهد شود اما این راه حل بیش از ۵ سال زمان نیاز دارد. [۶]

ب- انتقال از تاجیکستان: این مسئله جدای از هزینه‌های سرسام‌آور آن و مشکلات مختلف فنی و امنیتی مسیر انتقال، به شدت با مسائل امنیتی کشور در تقابل است. چه اینکه وابسته کردن مایع حیات مردم به خارج از مرزها هر لحظه کشور را در معرض خطر قرار خواهد داد.

ت- انتقال از دریای عمان: یکی از راه‌هایی که با جدیت دنبال می‌شود، شیرین کردن آب دریای عمان و انتقال آن به مشهد است. از دید کارشناسان پروژه انتقال آب از چابهار حداقل ۱۰ سال زمان و سالانه ۱۱۲ هزار میلیارد تومان پول نیاز دارد که مهیا و فراهم بودن این پول محل پرسش است. در ایران این عدد رقم بزرگی است که به این راحتی‌ها فراهم نمی‌شود هزینه هر مترمکعب آب برای این پروژه ۲۰ هزار تومان خواهد شد. دومین مشکل طرح انتقال آب از چابهار به مشهد آن است که اگر بخواهد با بودجه دولت انجام شود ۱۰۰ شهر دیگر هم مدعی مالکیت این آب می‌شوند و تقاضای سهم از آن می‌کنند لذا دولت نمی‌خواهد وارد این طرح شود پس اجرای آن را بر عهده بخش خصوصی گذاشته و بخش خصوصی هم با منابع موجود به راحتی قادر به اجرای چنین طرحی نیست. سومین مشکل این طرح آن است که در مسیر حرکت به مشهد تعارضات بسیاری وجود دارد که حل آن و حفظ این خط آبرسانی را مشکل می‌کند. به طور کلی تأمین این آب دارای ریسک بسیار است و به خاطر مسیر بسیار طولانی، قرار گرفتن در نزدیکی مرز، احتمال قطع پمپ‌های بین‌راهی یا قطع برق یا وقوع حوادثی چون سیل و زلزله نمی‌توان روی آن حساب کرد. [۶]

۳- کاهش مصرف و مدیریت صحیح آب: این تنها راه نجات بخشی دشت مشهد و دیگر دشت‌های کشور می‌باشد که البته نیازمند اجماع، همدلی و اعتماد می‌باشد. برای این منظور در کوتاه‌مدت و میان‌مدت لازم است اقدامات مختلفی صورت گیرد.

الف- استفاده از فناوری‌های جدید: در کوتاه‌مدت باید استفاده از فناوری‌های کاهنده آب مدنظر قرار گیرد؛ یعنی باید هر جا که مصرف آبی

هست، با استفاده از فناوری‌های جدید میزان آب موردنیاز را به حداقل کاهش یابد و جلوی آلودگی آب و ورودش به آبخوان‌ها گرفته شود، چون اگر آبخوان آلوده شود از حیز انتفاع خارج می‌شود. کارشناسان بخش صنعت آب اعتقاد دارند که اگر مصرف بخش کشاورزی به میزان ۱۰ درصد کاهش یابد، هیچ دغدغه‌ای برای مصرف آب شرب وجود نخواهد داشت و اگر بتوانیم آب را صرفاً به گلخانه‌های بخش کشاورزی بدهیم، سفره‌های آب زیرزمینی به تنهایی نیاز آب شرب مشهد را تأمین می‌کنند. از آنجایی که منبع تأمین آب مشهد منابع آب زیرزمینی است، مخازن ساخته شده کم است و علی‌رغم ساخت سدهای دوستی و ارداک، باز هم نیازمند افزایش مخازن ذخیره آب هستیم، به طوری که بتوانیم میزان ذخایر آب موجود در منابع را از ۵۰۰ هزار مترمکعب به یک میلیون مترمکعب افزایش دهیم. بر اساس آمارها در حال حاضر میزان استفاده از آب سد دوستی بین ۶۵ الی ۷۰ درصد در نوسان است و در زمانی همچون ایام نوز که میزان مصرف افزایش می‌یابد، این مقدار به ۷۵ درصد هم می‌رسد. البته با پیوستن آب سد ارداک به شبکه آبی استان، ۷ میلیون مترمکعب آب به شبکه توزیع آب تزریق می‌شود. نزدیک به ۳۰ درصد نیاز باقی‌مانده از منابع آب زیرزمینی، شامل چاه‌ها و سدهای دیگر تأمین می‌شود اضافه می‌کند میانگین کشوری ۵۵ درصد از منابع آب، زیرزمینی و ۴۰ درصد از منابع آب سطحی است، اما در استان خراسان رضوی ۷۹ درصد از منابع آب زیرزمینی است و ۲۱ درصد از آب‌های سطحی تأمین می‌شود و آنچه باعث کاهش آب در مخزن سد دوستی شده کاهش نزولات جوی است. [۲]

ب- افزایش راندمان مصرف آب: اسناد مکاتبات وزرای مختلف به روسای وقت نشان می‌دهد که راندمان آب یعنی تولید ماده خشک به ازای هر مترمکعب آب در ایران طی چهار دهه گذشته هیچ تغییری نکرده است. هویدا به شاه‌نوش که میانگین ماده خشک تولیدشده از یک مترمکعب آب در ایران ۷۰۰ گرم است. اسحاق جهانگیری هم به روحانی هم گزارش کرده که میزان تولید ماده خشک به ازای یک مترمکعب آب حدود ۷۵۰ تا ۸۰۰ گرم است. هویدا در نامه خود اعلام کرده که اروپا به ازای یک مترمکعب آب ۲.۵ کیلوگرم ماده خشک برداشت می‌کند. در حال حاضر نیز به ازای هر مترمکعب آب در اروپا ۳ کیلوگرم ماده خشک تولید می‌شود. اگر بهره‌وری آب در خراسان رضوی به ۵۰ درصد برسد و میزان ماده خشک را سه برابر کنیم، در این استان ۴.۵ میلیارد مترمکعب آب صرفه‌جویی می‌شود. [۷] متأسفانه در شرب و بهداشت ۳۰ درصد هدر رفت آب داریم یعنی به ازای ۸۰۰ میلیون مترمکعب آب مصرفی در این حوزه، ۲۱۰ میلیون مترمکعب آب هدر می‌رود. در حالی که میانگین هدر رفت در اروپا هشت تا ۱۰ درصد است. میانگین سرانه مصرف در ایران دو برابر دنیا است. در حوزه صنعت هم آب را هدر می‌دهیم. در صنایع ایران آب فقط یک‌بار مصرف می‌شود در حالی که در اروپا آب ۱۷ بار در صنعت باز چرخانی می‌شود. باید احساس مالکانه آب در مردم ایجاد کرد و به جای مدیریت توزیع، مدیریت مصرف انجام دهیم. [۷]

ث- تغییر الگوی کشت کشاورزی، بدون شک کاشت محصولات پر مصرف در شرایط کنونی به هیچ وجه مجاز نیست. در برنامه سوم توسعه، افزایش راندمان کشاورزی به ازای کاهش مصرف آب زیرزمینی در نظر گرفته شده بود و بودجه آبیاری قطره‌ای بر همین اساس هزینه می‌شد. چرا با وجود آنکه آبیاری تحت فشار با یارانه‌های دولتی به شدت توسعه پیدا کرده اما از آن طرف آب زیرزمینی حفظ نشده، بلکه کار کشاورز توسعه پیدا کرده است. در حالی که طبق قانون افزایش راندمان کشاورزی باید به ازای کاهش مصرف آب زیرزمینی باشد. تنها راه کاهش مصرف و کاهش برداشت حل می‌شود. بهره‌وری حرف خوبی است، دولت باید از ساخت گلخانه‌های مدرن حمایت کند و وام‌های جدی به کشاورزان بدهد. دولت باید بدانند اندازه اقتصادی گلخانه ۵ تا ۷ هکتار است، نه زیر یک هکتار. [۲]

چگونگی پیدایش و رشد ابر چالش‌های اقتصاد ایران

مسعود نیلی

پنج ابر چالش بودجه، صندوق‌های بازنشستگی، نظام بانکی، محیط‌زیست و منابع آبی که به شکل مختصر نحوه پیدایش آن‌ها مورد بررسی قرار گرفت، مسائلی هستند که به تدریج تبدیل به موانع رشد و سرمایه‌گذاری می‌شوند و درست در تقابل با ضرورت مهمی قرار می‌گیرند که اقتصاد ایران در مواجهه با آن است؛ ضرورتی به نام اشتغال‌زایی در مقیاس گسترده

چالش‌ها، نیاز به تجدیدنظرهای اساسی احساس می‌شود. هر چند که چرخش یک‌باره می‌تواند به بروز مشکلات اجتماعی و سیاسی منجر شود اما گام نخست کنکاش در چرایی شکل‌گیری چالش‌های کنونی اقتصاد ایران است. چنانکه امروز اقتصاد کشور یک چهره زیبا مزین به رشد اقتصادی قابل قبول، تورم تکریمی و اشتغال سالانه بیش از ۶۰۰ هزار نفر است و در عین حال دارای چهره دیگر نگران‌کننده از ابر چالش‌های موجود است. این دو چهره متضاد یکدیگر نیستند و حتی باهم سازگارند. دستاوردهای ارزشمندی را که امروز از نظر رشد اقتصادی و تورم و اشتغال در اختیار داریم حاصل برداشتن قدم‌هایی در مسیر عقلانیت، اما «در چارچوب ساختارهای موجود» بوده است. آنچه عمیقاً به آن نیاز داریم تداوم عقلانیت اما با اراده قوی برای «تغییر ساختارهای موجود» اقتصاد کشور است. دستیابی به نتایج ارزشمند موجود نوید آن را می‌دهد که می‌توان از زمان باقیمانده حسن استفاده کرد و آینده بهتر را رقم زد و کاری کرد که سال ۱۴۰۰ آغازی مبارک بر قرن جدید با خطاهای کمتر برای اقتصاد ایران باشد.

آنچه این ابر چالش‌ها را به وجود آورده، مبتنی بر یک تعریف ناپایدار از رابطه میان دولت و مردم بوده که حلقه واسط آن را تعریفی بدون اتکا به مسلم‌ترین اصل علم اقتصاد یعنی کمیابی منابع تشکیل می‌دهد. تغییر این تعریف از یک طرف به سادگی و به سرعت امکان‌پذیر نیست و از طرف دیگر سرعت به اتمام رسیدن منابع بسیار بالاست

پنج ابر چالش بودجه، صندوق‌های بازنشستگی، نظام بانکی، محیط‌زیست و منابع آبی که به شکل مختصر نحوه پیدایش آن‌ها مورد بررسی قرار گرفت، مسائلی هستند که به تدریج تبدیل به موانع رشد و سرمایه‌گذاری می‌شوند و درست در تقابل با ضرورت مهمی قرار می‌گیرند که اقتصاد ایران در مواجهه با آن است؛ ضرورتی به نام اشتغال‌زایی در مقیاس گسترده. به منظور تأمین سالانه یک میلیون شغل برای جمعیت در سن کار که عمده آن‌ها متولدین انبوه دهه ۱۳۶۰ هستند و برای حل آن، احتیاج به سرمایه‌گذاری قابل توجهی است، در حالی که منابع مالی و طبیعی هدررفته به عنوان مانع بر سر راه سرمایه‌گذاری عمل می‌کنند. در نتیجه معضل بیکاری به عنوان ابر چالش ششم اقتصاد کشور نام می‌گیرد.

نتیجه مهمی که می‌گیریم آن است که این ابر چالش‌ها، نتیجه و حاصل سیاست‌هایی بوده‌اند که در طول زمان خودمان اتخاذ کرده‌ایم و کسی از بیرون نظام تصمیم‌گیری بر ما تحمیل نکرده است. در نتیجه گام نخست به منظور اعمال سیاست‌های صحیح در جهت حل مسائل، پذیرفتن اشتباهات گذشته بوده و نیاز است در یک فضای مسالمت‌آمیز و به‌دور از خط‌کشی‌های سیاسی، این پرسش مورد واکاوی قرار گیرد که ما چگونه خودمان به دست خودمان این ابر چالش‌ها را به وجود آورده‌ایم. هیچ‌یک از این مشکلات بزرگ دفعتاً اتفاق نیفتاده‌اند و برعکس همگی بسیار آرام و به تدریج رشد کرده‌اند. چنانچه بدون ارزیابی آسیب‌شناسانه و پذیرفتن اشتباهات گذشته سراغ به اصطلاح «راهکار» برای حل مشکلات برویم، خطاهای استراتژیک مجدداً تکرار خواهند شد. به عنوان نمونه در موضوع چالش منابع آبی اگر تنها به سمت تأمین عرضه توجه شود و تقاضا مورد مدیریت قرار نگیرد، طی سال‌های آتی باز هم این مشکل با شدت بیشتری ادامه خواهد یافت. یاد مسئله صندوق‌های بازنشستگی اگر تنها تأمین منابع مورد نیاز از بودجه مدنظر سیاست‌گذار قرار گیرد و از مواردی همچون اصلاح قواعد حاکم بر صندوق‌ها اجتناب کنیم فشار بیشتری بر بودجه وارد می‌آید و عملاً گره‌های بازنخواهد شد.

آنچه این ابر چالش‌ها را به وجود آورده، مبتنی بر یک تعریف ناپایدار از رابطه میان دولت و مردم بوده که حلقه واسط آن را تعریفی بدون اتکا به مسلم‌ترین اصل علم اقتصاد یعنی کمیابی منابع تشکیل می‌دهد. تغییر این تعریف از یک طرف به سادگی و به سرعت امکان‌پذیر نیست و از طرف دیگر سرعت به اتمام رسیدن منابع بسیار بالاست. سال‌هایی را که پیش‌رو داریم زمان‌هایی طلایی است برای شکل دادن به تغییر مسیری بزرگ که البته بدون گفتگوی اجتماعی و اقتناع جامعه اساساً امکان‌پذیر نخواهد بود. به عبارت دیگر مسیری که تاکنون در نظام تصمیم‌گیری اقتصاد کشور دنبال شده اکنون به مقصدی رسیده که مملو از چالش‌های کوچک و بزرگ است و به منظور برون‌رفت از این

چالش‌های اقتصادی فراروی مالیات بر ارزش افزوده

حسین کوه زاد

سه‌م استان خراسان از مالیات کشور ظالمانه است

در ادامه، رئیس اتاق بازرگانی ایران گفت: در بودجه سال ۹۷، درآمدهای مالیاتی ۱۵ درصد افزایش یافته و سوال اینجاست که این مقدار افزایش از چه کسانی دریافت خواهد شد؟ آیا از کسانی که در گذشته به صورت شفاف با سازمان مالیاتی روبرو شدند و هنوز هم فعالیت شفاف دارند؟ غلامحسین شافعی با تاکید بر اینکه سهم تعیین شده برای استان خراسان از مالیات کشور کاملاً ظالمانه است، گفت: البته مسئولان سازمان مالیاتی استان در این زمینه مقصر نیستند چون باید سهمیه اعلام شده از مرکز را وصول کنند.

وی متذکر شد: باید به این توجه داشته باشیم که مشهد زادگاه بسیاری از موسسات مالی و اعتباری بود و آنها سهمی از مالیات در استان داشتند و اکنون بسیاری از آن موسسات تعطیل شده‌اند. در مقابل ضرب‌های که واحدهای صنعتی استان که ۹۸ درصد آنها مربوط به بخش خصوصی است، از بحران اقتصادی می‌خورد بسیار بیشتر از بنگاههای دولتی در اکثر استانها است. بنابراین اگر در سهم مالیاتی استان خراسان این عوامل را تاثیر بدهیم باید میزان آن کاهش یابد حال آنکه سهم مالیاتی این استان در حال افزایش است و از نمایندگان تقاضای توجه به این موضوع را داریم.

شافعی با اشاره به اظهارات مسئولان دولتی مبنی بر ۳۸ درصد فرار مالیاتی در کشور، اظهار کرد: اگر قرار است کاری در زمینه مالیات انجام شود، باید روی فرار مالیاتی متمرکز شویم. اگر قرار بر این است که افزایش درآمد مالیاتی بودجه ۹۷ از بنگاههای شفاف گرفته شود، باید به این فکر

همایش ملی مالیات بر ارزش افزوده با حضور نمایندگان مجلس شورای اسلامی، دانشجویان و اقتصاددانان در دانشگاه فردوسی مشهد برگزار شد. روسای کمیسیون‌های اقتصادی، برنامه و بودجه، کمیته پولی مالی و بانکی کمیسیون اقتصادی و نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی به همراه برخی از نمایندگان مجلس و مسئولان سازمان امور مالیاتی کشور و خراسان رضوی و فعالان اقتصادی و دانشگاهی در همایش ملی مالیات بر ارزش افزوده، فرصت‌ها و چالش‌ها در دانشگاه فردوسی مشهد گرد هم آمدند.

دبیر علمی این همایش از آثار مالیات بر ارزش افزوده بر متغیرهای کلان اقتصادی، جایگاه مالیات بر ارزش افزوده در بودجه دولت و سیاست‌گذاریهای مالی، چالش‌های حقوقی قانونی فراروی مالیات بر ارزش افزوده، چالش‌های اقتصادی اجرایی فراروی مالیات بر ارزش افزوده و اصلاحات پیشنهادی و نظامهای مالیاتی جانشین مالیات بر ارزش افزوده به عنوان محورهای این همایش نام برد.

محمدطاهر احمدی شادمهری گفت: تجربه ایران از اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده در چند سال اخیر مملو از مشکلات و معضلاتی است که قبل از نهایی شدن قانون مالیات بر ارزش افزوده در مجلس شورای اسلامی باید مورد کنکاش و آسیب‌شناسی قرار گیرد تا بتوان با اصلاحات لازم در آن ملاحظات تمامی بخشهای اقتصاد را تامین کرد. در همین راستا این گردهمایی دو روزه از معدود تلاشها در این زمینه است که امید می‌رود به نتایج قابل قبولی دست پیدا کند.

کنیم که بنگاه‌های اقتصادی ما در سال آینده ۱۵ درصد رشد اقتصادی خواهند داشت؟ اما اگر قرار است این افزایش درآمدهای مالیاتی از محل معافیت‌ها و فرارهای مالیاتی تامین شود، جای بسی خوشحالی است. نگرانی ما این است که این ۱۵ درصد بر دوش افرادی که در کشور سالم کار می‌کنند، بیفتد.

وی افزود: اینکه تصور می‌شود فعالان اقتصادی مرتب درگیر مسائل و مشکلات مالیاتی خود هستند و احياناً ممکن است اخوت چندانی با مالیات‌ستانی نداشته باشند، خلاف واقعیت است. یکی از موضوعات مورد تاکید فعالان اقتصادی این است که درآمدهای حاصل از نفت باید در جای خود و نه برای تامین هزینه‌های جاری خرج شود و هزینه‌های جاری باید از محل درآمدهای مالیاتی کشور تامین شود.

رئیس اتاق ایران با تاکید بر اینکه مالیات‌ستانی را امری لازم، واجب و مایه توسعه و پیشرفت کشور می‌دانیم، تصریح کرد: آنچه در این زمینه مطرح است، چگونگی مالیات‌ستانی در کشور و شیوه‌های معمول و مرسوم است که از گذشته‌های دور بوده و متأسفانه هنوز هم ادامه دارد. اشکال اساسی و بزرگی که در نظام مالیات‌ستانی ما وجود دارد، در زمینه تشخیص و وصول مالیات است و آنهایی که درآمدها و ثروت باد آورده زیادی در کشور دارند، معمولاً از مالیات‌ها معافند و کسانی که سالم و شفاف کار می‌کنند، باید جور همه را بکشند.

ایجاد منبع در آمد با ثبات برای دولت

در ادامه نایب رئیس کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی به ایراد سخنرانی پرداخت و از ایجاد منبع درآمدی با ثبات و انعطاف پذیر برای دولت، کاهش هزینه‌های جمع‌آوری مالیات و کشف ۳ هزار شرکت صوری و کاغذی که تاریخ ثبت آنها پیش از سال ۸۷ بوده است، به عنوان مزایای اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده نام برد.

هادی قوامی همچنین به آسیب‌شناسی اجرای این قانون اشاره و اظهار کرد: فرایندهای ناکارآمد اخذ مالیات، عدم تعهد سازمان مالیاتی در بخش استرداد اضافه پرداخت، اخذ مالیات خارج از ساختار قانونی (پیش فاکتور)، عدم قابلیت حل و فصل پرونده‌های مالیاتی متناسب با قانون مالیات‌های مستقیم، ایجاد انگیزه برای فعالیتهای اقتصادی زیرزمینی، استفاده از مواد اولیه ناسالم و بروز آسیب به سلامت جامعه، احساس وجود تبعیض مالیاتی و عدم شفافیت مبادلات اقتصادی از جمله این آسیب‌هاست.

وی افزود: پیچیدگی و عدم جامعیت مواد قانونی، وجود معافیت‌های کلی، ناکارآمدی معافیت‌های مالیاتی در خصوص بعضی از فعالیت‌ها، عدم تناسب نرخ مالیات با فعالیتهای اقتصادی و

عدم تناسب نرخ جرایم مالیاتی با ضریب مالیات بر ارزش افزوده نیز از دیگر آسیب‌هایی است که از این قانون شناسایی کرده‌ایم.

قوامی خاطر نشان کرد: پیشنهاد ما این است که نرخ مالیات کالاها را معاف به حداقل صفر و حداکثر ۳ درصد متناسب با قدرت خرید خانوارها باشد و به ازای ۱۵ درصد افزایش در اشتغال و تولید خالص معادل ۱۰ درصد مالیات بر ارزش افزوده پرداختی پاداش به بنگاه‌های اقتصادی تعلق گیرد. کاهش جرایم مالیاتی در قانون مالیات بر ارزش افزوده نیز لحاظ شود و پذیرش اعتبار مالیاتی مودیان صرفاً با ارائه صورت حساب خرید انجام گیرد.

سه‌م ۵۲ درصدی مالیات بر ارزش افزوده در سال ۹۶

معاون مالیات بر ارزش افزوده سازمان امور مالیاتی کشور گفت: پیش از اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده نرخ مالیات بر درآمد با تولید به طور ثابت ۵۴ درصد بود و تا ۶۴ درصد به طور تصاعدی افزایش می‌یافت.

محمد مسیحی افزود: کشور ما به تاسی از دیگر کشورها با توجه به اینکه سیستم مالیات‌ستانی در اکثر کشورها دیده می‌شود، در قالب اصلاحیه سال ۸۰ نرخ مالیات بر درآمد را از ۶۴ درصد به ۲۵ درصد کاهش داد و همزمان مالیات بر فروش را به دمت ۵ تا ۶ سال اجرایی کرد و مالیات بر ارزش افزوده از مهرماه سال ۸۷ در کشور عملیاتی و اجرایی شد.

وی با بیان اینکه در اثر اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده سهم مالیات بر ارزش افزوده از کل درآمدهای مالیاتی (بدون درآمدهای گمرکی) از ۶٫۷ درصد در سال ۸۷ به ۴۱ درصد در سال ۹۵ افزایش یافته، گفت: در سال ۹۶ با احتساب عوارض وصولی که نقش مهمی در شهرداری دارد، این نسبت به ۵۲ درصد رسیده است.

مسیحی اظهار کرد: از نیمه دوم سال ۸۷ تا دی ماه سال ۹۶ بیش از ۲۱۰ هزار میلیارد تومان مالیات بر ارزش افزوده دریافت شده است که حدود ۸۵ تا ۹۰ درصد این مبالغ دریافتی مبتنی بر تمکین و توافق و بدون مراجعه مودی به هیات‌های حل اختلاف صورت گرفته است.

وی ادامه داد: حدود ۱۰ تا ۱۵ درصد باقی مانده نیز طی مراحل دادرسی وصول شده و عمدتاً مربوط به مشکلات شرکت‌های پیمانکاری فعالیت اقتصادی در محدوده مناطق آزاد و ویژه اقتصادی مشکلات مترتب بر خرید از شرکت‌های صوری و کاغذی و عدم تمکین گروه‌های صنفی نظیر طلا، آهن، سنگ و... است.

شناسایی ۳۰۰ هزار مودی جدید در

محورهای همایش: آثار مالیات بر ارزش افزوده بر متغیرهای کلان اقتصادی، جایگاه مالیات بر ارزش افزوده در بودجه دولت و سیاست‌گذاری‌های مالی، چالش‌های حقوقی قانونی فراروی مالیات بر ارزش افزوده، چالش‌های اقتصادی اجرایی پیش‌نهادی و نظام‌های مالیاتی جانشین مالیات بر ارزش افزوده

اجرای طرح جامع مالیاتی

عضو شورای مشورتی مالیات بر ارزش افزوده نیز گفت: در سال گذشته ۳ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان مالیات از افرادی که تاکنون وجهی به سازمان امور مالیاتی پرداخت نمی‌کردند، اخذ شده و در یک گام دیگر از ۷۷ نفر نیز ۹۹۰ میلیارد تومان دریافت شده و در اجرای طرح جامع مالیاتی ۳۰۰ هزار مودی جدید مالیاتی شناسایی و ۹۰۰ میلیون رکورد اطلاعات وارد سامانه شده است.

غلامحسین دوانی با اشاره به اینکه مالیات بر ارزش افزوده یک نوع مالیات غیر مستقیم است که مصرف‌کننده آن را به همراه بهای خرید کالا و یا خدمات می‌پردازد، بیان کرد: همچنین دریافت‌کننده موظف است مقدار مالیات دریافتی را به خزانه دولت واریز کند از آن‌جا که خود فروشنده نیز ضمن خرید چنین مالیاتی را پرداخته اما مصرف‌کننده محسوب نمی‌شود و حق دارد کل مالیات ارزش افزوده پرداختی خود را از کل مالیات بر ارزش افزوده دریافتی کسر کرده و مابه‌التفاوت را به دولت بپردازد.

وی با بیان اینکه درآمد مالیاتی سال ۹۵ کل کشور معادل صد و یک میلیارد تومان بوده، تصریح کرد: این درآمد مالیاتی شامل ۴۹ هزار میلیارد تومان مالیات و ۵۲ هزار میلیارد مالیات غیر مستقیم بوده و در حال حاضر در ۱۶۸ کشور جهان مالیات بر ارزش افزوده جاری است. کشورهای حاشیه خلیج فارس نیز از اول ژانویه سال ۲۰۱۶ با نرخ ۵ درصد این مالیات را به کار خواهد برد.

دوانی در خصوص مزایای اجرای قانون بر مالیات ارزش افزوده نیز عنوان کرد: مبارزه با قاچاق، شفاف‌سازی مبادلات اقتصادی، دسترسی دولت به درآمد پایدار مالیاتی، فصلی بودن مالیات و استفاده کوتاه مدت مودیان از مالیات دریافتی، کشف بیش از ۳۰۰۰ شرکت کاغذی ثبت شده تا قبل سال ۸۷ با اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده و اجرای مقررات ماده ۱۶۲ و فزونی درآمدهای مالیاتی و درآمدهای نفتی برای اولین بار در تاریخ کشور را شامل می‌شود.

نگرشی بر راهکارهای تحقق اقتصاد مقاومتی در حوزه صنعت و معدن

دکتر علی مختاری؛ دانشیار، عضو هیئت علمی
دکتر سمانه مختاری؛ پژوهشگر و مدرس دانشگاه‌های مشهد

مستقیم دارد و نتیجه نهایی آن، به این تعامل وابسته است؛ یعنی هر چه قدر که مردم را تشویق به خرید کالای داخلی کنیم ولی کیفیت تولید کالای داخلی پایین باشد، عملاً رغبتی از سمت مردم به خرید کالای تولید داخلی نخواهد بود. اگر تولیدکننده هم برای تولید کالای باکیفیت همت کند ولی دولت و سیستم بانکی کشور، خدمات پولی و مالی ارائه ندهند و یا قوانین اقتصادی، فضای کسب و کار را سخت کند و یا مردم نسبت به کالای داخلی بی‌رغبت باشند، باز هم نتیجه منفی خواهد بود. لذا باید تمامی ارتباطات این سه حلقه باهم اصلاح شده و در راستای افزایش تولید ملی بهبود پیدا کند.

اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی در حوزه صنعت، معدن و فلزات

محدودسازی اقتصاد دولتی و آزادسازی اقتصاد از پیامدهای مهم اصل ۴۴ قانون اساسی است. اقتصاد مقاومتی فعال و پویا نیازمند برنامه‌ریزی استراتژیک و راهبردی، مبتنی بر مردمی کردن اقتصاد از طریق میدان دادن بیشتر به فعالان بخش خصوصی و رفع موانع و مشکلات این بخش می‌باشد. بخش خصوصی به‌عنوان موتور و محرک اصلی رشد اقتصادی و صنعتی است که با به‌کارگیری سرمایه خود و جذب و مشارکت سرمایه‌های غیردولتی، استفاده بهینه از منابع انسانی و اعمال مدیریت کارآمد، ضمن ایفاء نقش خود در رشد اقتصادی و صنعتی کشور، می‌تواند اهداف توسعه‌ای دولت را محقق نماید.

اقتصاد مقاومتی بر پایه و اساس سرمایه معنوی افراد و جامعه استوار است و بخش خصوصی بدون شک برترین بستر، برای همراهی مردم به‌عنوان اصلی‌ترین ارکان مقاومت در جامعه، برای ضدضربه کردن اقتصاد در برابر تحریم‌هاست.

توجه به نخبگان و استفاده از فناوری نوین در حوزه صنعت، معدن و فلزات

نخبه به فرد برجسته و کارآمدی می‌شود که اثرگذاری وی در تولید علم، هنر و فناوری کشور محسوس باشد و هوش، خلاقیت، کارآفرینی و نبوغ فکری وی در راستای تولید دانش و نوآوری موجب سرعت بخشیدن به رشد

بنا به تعریف برخی از مدیران اقتصادی از اقتصاد مقاومتی، این نوع اقتصاد معمولاً در رویارویی و تقابل با اقتصاد وابسته و مصرف‌کننده یک کشور قرار می‌گیرد که منفعل نیست و در مقابل اهداف اقتصادی سلطه، ایستادگی نموده و سعی در تغییر ساختارهای اقتصادی موجود و بومی‌سازی آن بر اساس جهان بینی و اهداف دارد. برای تداوم این نوع اقتصاد، باید هر چه بیشتر به سمت محدود کردن استفاده از منابع نفتی و رهایی از اتکای اقتصاد کشور به این منابع حرکت کرد و توجه داشت که اقتصاد مقاومتی در شرایطی معنا پیدا می‌کند که جنگی وجود داشته باشد و در برابر جنگ اقتصادی و همچنین جنگ نرم دشمن است که اقتصاد مقاومتی معنا پیدا می‌کند.

از جمله سیاست‌های مناسب از ناحیه دولت در جهت تحقق اقتصاد مقاومتی در حوزه صنعت، معدن و فلزات عبارتند از:

- تثبیت نرخ ارز

- اشتغال‌زایی

- ثبات قیمت‌ها

- اصلاح ساختار دولتی.

اقتصاد مقاومتی و اهداف آن باید با جوهره مقاومت پیوند منطقی داشته باشد، در این راستا باید چالش‌های پیش‌رو را شناسایی و در دایره‌ای بزرگ‌تر با عنایت به چالش‌های اقتصادی و مدیریتی تعریف و برای آن برنامه و راه‌حل ارائه شود

اقتصاد مقاومتی مفهومی است که در پی مقاوم‌سازی، بحران‌زدایی و ترمیم ساختارها و نهادهای فرسوده و ناکارآمد موجود اقتصادی مطرح می‌شود که قطعاً باور و مشارکت همگانی و اعمال مدیریت‌های عقلایی و مدبرانه، پیش‌شرط و الزام چنین موضوعی است. اقتصاد مقاومتی کاهش وابستگی‌ها و تأکید روی مزیت‌های تولید داخلی و تلاش برای خوداتکایی است.

همچنین برخی محورهای اساسی و مهم اقتصاد مقاومتی در حوزه صنعت، معدن و فلزات عبارتند از:

حمایت از تولید ملی

تأکید مقام معظم رهبری در ابتدای سال بر ضرورت تداوم تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی، مبین سه وظیفه برای دولت، دست‌اندرکاران تولید و مردم می‌باشد، سه حلقه‌ای که نحوه تعامل آن‌ها بر روی هم تأثیر

۱۰. کنترل و کاهش وابستگی شدید بودجه سالانه کشور به درآمدهای حاصل از فروش نفت خام
۱۱. اجرای کامل سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی در راستای آزادسازی و خصوصی سازی در حوزه صنعت. معدن و فلزات
- ۱۲- ایجاد نظام مالیاتی کارآمد. مؤثر
- ۱۳- کنترل نوسانات متعدد در شاخص‌های بورس
۱۴. ایجاد و اجرای سیاست‌های حمایتی و تعرفه کارآمد و هدفمند در حوزه صنعت. معدن و فلزات
۱۵. حذف ضعف‌های زیرساختی و گمرک
۱۶. اجرای الگوهای مصرف بهینه در حوزه صنعت. معدن و فلزات
۱۷. رفع مشکلات تأمین کالاهای مورد نیاز بخش تولید
۱۸. حذف مواردی که موجب ایجاد ضعف در تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی حوزه صنعت. معدن و فلزات می‌شود
۱۹. پیشگیری و برخورد قاطع در مواجهه با فساد مالی در دستگاه‌های دولتی و غیردولتی
۲۰. کنترل و کاهش واردات بی‌رویه
۲۱. حذف بروکراسی اداری در فرآیندهای حوزه صنعت. معدن و فلزات
- ۲۲- افزایش واردات دانش فنی، خطوط تولید و ماشین‌آلات درازای کاهش واردات کالاهای مصرفی
- ۲۳- تولید علم و تولید دانش فنی و حمایت از شرکت‌های دانش بنیان
- ۲۴- کاهش قیمت تمام‌شده تولیدات، کیفیت بهتر و خدمات بیشتر در رقابت با تولیدات خارجی و کاهش واردات، حمایت از تولید ملی به‌ویژه تولیدات استراتژیک
- ۲۵- فعال سازی سیستم‌های حمایتی پولی و مالی و بیمه‌ای بخش تولید برای تحرک در اقتصاد داخلی و نیز حمایت از صادرات کالاهای غیرنفتی
- آنچه اشاره شد برخی از اهداف کلانی است که می‌باید جهت تحقق اقتصاد مقاومتی در حوزه صنعت. معدن و فلزات به آن‌ها دست یافت. دستیابی به این شرایط شدنی است. این یک «مأموریت ممکن» است. نظام اسلامی قادر است با برنامه‌ریزی، تلاش، تدوین استراتژی‌ها و اقدامات لازم، با محوریت اقتصاد مقاومتی، ضمن یاری به حوزه صنعت و معدن و فلزات بخش عمده‌ای از تهدیدهای امروزی را نیز به فرصت تبدیل کند.

بخش خصوصی به‌عنوان موتور و محرک اصلی رشد اقتصادی و صنعتی است که با به‌کارگیری سرمایه خود و جذب و مشارکت سرمایه‌های غیردولتی، استفاده بهینه از منابع انسانی و اعمال مدیریت کارآمد، ضمن ایفاء نقش خود در رشد اقتصادی و صنعتی کشور، می‌تواند اهداف توسعه‌ای دولت را محقق نماید

و توسعه علمی و متوازن کشور گردد. زمانی که فناوری‌های نوین مشمول تحریم قرار می‌گیرند و کشورهای دشمن اجازه نمی‌دهند این فناوری‌ها به ایران برسند، اگر از نخبگان حمایت شود، می‌توان این فناوری‌ها را تبدیل به فعالیت تجاری کرد. میدان دادن به نخبگان در عرصه صنعت، تجارت و کشاورزی، از ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی است و نیز باید شرایط به‌گونه‌ای باشد که نخبگان بدون مانع کارهای خود را پیش ببرند. آنچه جای نگرانی است، تحریم خارجی نیست بلکه نگرانی در خصوص موانع تولید و تجارت در داخل کشور است که گاهی شدیدتر از تحریم‌ها عمل می‌کند.

از جمله راهکارهای اجرایی جهت بسترسازی و ایجاد زیرساخت‌های تحقق اقتصاد مقاومتی در حوزه صنعت. معدن و فلزات می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. حذف عوامل متعدد بر ایجاد و تشدید فضای منفی برای جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در حوزه صنعت. معدن و فلزات
۲. حذف موانع متعدد پیش روی تولید ملی
۳. ایجاد فضای رقابتی در بخش تولید و توزیع در برخی از گروه کالایی در حوزه صنعت. معدن و فلزات
۴. افزایش سطح بهره‌وری نیروی انسانی حوزه صنعت. معدن و فلزات
۵. کاهش نقدینگی و تناسب آن با تولید
۶. مدیریت و کنترل نقدینگی‌های سرگردان
۷. کنترل و کاهش تورم بالا و مستمر
۸. کنترل اختلالات متعدد در بازار ارزی کشور که اثرات مستقیم بر حوزه صنعت. معدن و فلزات دارد
۹. کاهش سطح بالای بیکاری و ایجاد اشتغال پایدار

رشد اقتصاد با حمل و نقل چندوجهی

اهمیت ترانزیتی ایران

جمهوری اسلامی ایران از جمله کشورهایی است که به لحاظ قرارگرفتن در موقعیت جغرافیایی بسیار مناسب از مزایای ترانزیتی خوبی بهره‌منداست و با گسترش شبکه حمل و نقل و ارتباط مطمئن و کارآمد می‌تواند از این مزایا در راستای افزایش درآمدهای ارزی و ارتقای موقعیت استراتژیک خود در منطقه به نحو مطلوب استفاده کند.

در جنوب ایران خلیج فارس قرار دارد که کشورهای عمده تولیدکننده نفت جهان را در حاشیه خود جای داده است. این منطقه به عنوان گلوگاه انرژی جهان محسوب می‌شود. در شمال ایران نیز دریای خزر قرار دارد که بهترین پل ارتباطی میان کشورهای ایران، روسیه، قزاقستان، ترکمنستان و آذربایجان است و می‌تواند نقش مهمی در تجارت میان این کشورها ایفا کند. از سوی دیگر ایران از غرب و شرق با کشورهای عراق، ترکیه، پاکستان و افغانستان همسایه است. به عبارتی می‌توان گفت ارتباط ایران با ۱۵ کشور جهان از طریق مرزهای آبی و خاکی برقرار می‌شود و درعین حال نیز ایران به نوبه خود می‌تواند به عنوان پل ارتباطی میان این کشورها (با یکدیگر و سایر مناطق جهان) ایفای نقش کند.

از طرف دیگر این کشورها جمعیت بزرگی را در خود جای داده و از درآمدهای زیادی نیز برخوردارند که این عامل نیز به نوبه خود علاوه بر در اختیار داشتن منابع و ثروت‌های ملی خدادادی می‌تواند به عنوان عامل توسعه ترانزیت و تجارت در منطقه مؤثر باشد. ارتباط کشورهای

آسیای میانه با خلیج فارس و همچنین برقراری رابطه تجاری بین شرق آسیا با کشورهای اروپایی از طریق ایران بسیار مقرون به صرفه است، به نحوی که بسیاری از این کشورها به دنبال آن هستند تا چنین روابطی را از طریق ایران برقرار کنند.

ایران با وجود واقع شدن در مسیر کریدورهای بین‌المللی از جمله نوستراک، آلتید، تراسیکا و نیز دارا بودن موقعیت استراتژیک در منطقه سهم قابل قبولی را از یک بزرگ تجارت جهانی نبرده است. انجام اقداماتی چون افزایش سهم ناوگان تجاری در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی، ایجاد هماهنگی بین ارگان‌های داخلی مرتبط با حمل و نقل دریایی، تشویق سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری در بخش حمل و نقل ریلی، ارتقا و بهبود آموزش‌های تخصصی دریایی، بندری و لجستیکی از مواردی هستند که می‌توانند در افزایش سهم ایران از تجارت بین‌المللی مؤثر واقع شوند.

امروزه بسیاری از کشورهای بزرگ و صنعتی جهان، رشد و شکوفایی اقتصادی خود را مدیون تجارت و به تبع آن حمل و نقل چندوجهی می‌دانند. در این میان کشور جمهوری اسلامی ایران نیز ضمن برخورداری از موقعیت جغرافیایی بسیار ممتاز، قابلیت آن را دارد که در صحنه حمل و نقل بین‌المللی به عنوان قطب ترانزیتی منطقه و جهان ایفای نقش کرده و شرکت‌های حمل و نقل چندوجهی می‌توانند با بهره‌گیری از پتانسیل‌های موجود، بهره‌ای لازم را از شرایط بالقوه کشورمان کسب کنند.

کشور ایران که در قلب خاورمیانه قرار گرفته، در واقع دارای موقعیت استراتژیک بی‌بدیل در دنیا و عملاً کوتاه‌ترین مسیر اتصال آسیای میانه و کشورهای مشترک‌المنافع به آب‌های آزاد است. قرار گرفتن ۱۲ کشور از مجموع ۳۰ کشور محصور در خشکی جهان در همسایگی ایران به عنوان مهم‌ترین مزیت ایران محسوب می‌شود. فروپاشی نظام کمونیستی در اتحاد جماهیر شوروی و ظهور جمهوری‌های استقلال‌یافته و تغییر نگرش این کشورها به مصرف‌گرایی، ایجاد صنایع جدید و نیز نیاز آن‌ها به صادرات مازاد تولید محصولات داخلی، این فرصت را برای کشورمان فراهم آورده است تا از بستر و زیرساخت‌های موجود بخش حمل و نقل در زمینه ترانزیت کالا به این کشورها و نیز صادرات کالاهای آن‌ها به دلیل عدم دسترسی برخی از این کشورها به آب‌های آزاد استفاده کند. از دیگر مزیت‌های ترانزیتی که ایران به دلیل دارا بودن موقعیت استراتژیک و راهبردی از آن برخوردار است، می‌توان به امکان حمل کالاهای مربوط به کشورهای مشترک‌المنافع از طریق مسیر ایران، قرارگرفتن در مسیر کریدور ترانزیتی شمال-جنوب، برقراری ارتباط ترانزیتی افغانستان و آسیای میانه از طریق محور ترانزیتی شرق کشور «چابهار-میلک»، قرارگرفتن در مرکزیت جغرافیایی کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی، وجود ظرفیت و توانمندی‌های فراوان در بخش‌های مختلف حمل و نقل کشور، افزایش کمی و کیفی تجهیزات و توسعه ظرفیت‌های جدید در زیرساخت‌ها و ناوگان ریلی، جاده‌ای، حمل و نقل دریایی و تجهیزات تخلیه و بارگیری در بنادر

ایران با وجود واقع شدن در مسیر کریدورهای بین‌المللی از جمله نوستراک، آلتید، ترانسیکا و نیز دارا بودن موقعیت استراتژیک در منطقه سهم قابل قبولی را از یک بزرگ تجارت جهانی نبرده است. انجام اقداماتی چون افزایش سهم ناوگان تجاری در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی، ایجاد هماهنگی بین ارگان‌های داخلی مرتبط با حمل‌ونقل دریایی، تشویق سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری در بخش حمل‌ونقل ریلی، ارتقا و بهبود آموزش‌های تخصصی دریایی، بندری و لجستیکی از مواردی هستند که می‌توانند در افزایش سهم ایران از تجارت بین‌المللی مؤثر واقع شوند

مزایای حمل‌ونقل کانتینری مانند کاهش زمان توقف وسایل نقلیه، صرفه‌جویی در هزینه‌های بسته‌بندی و انبار، کاهش هزینه‌های تخلیه و بارگیری، کاهش صدمات وارده به کالا، کاهش زمان حمل و... باعث شده است که امروزه کشورهای پیشرفته بیش از ۶۰ درصد کالاهای خود را با کانتینر حمل می‌کنند؛ اما از طرف دیگر توان حمل راه‌آهن ایران در حمل کانتینر ۴۰ درصد پایین‌تر از سایر کشورهاست

مزایای حمل‌ونقل کانتینری مانند کاهش زمان توقف وسایل نقلیه، صرفه‌جویی در هزینه‌های بسته‌بندی و انبار، کاهش هزینه‌های تخلیه و بارگیری، کاهش صدمات وارده به کالا، کاهش زمان حمل و... باعث شده است که امروزه کشورهای پیشرفته بیش از ۶۰ درصد کالاهای خود را با کانتینر حمل می‌کنند؛ اما از طرف دیگر توان حمل راه‌آهن ایران در حمل کانتینر ۴۰ درصد پایین‌تر از سایر کشورهاست

کشور، دسترسی کشور به دریای خزر در شمال و خلیج فارس و دریای عمان در جنوب، امکان ارائه خدمات حمل‌ونقل چندوجهی برای صاحبان کالاهای ترانزیتی خارجی و امکان بهره‌مندی از بسترهای حمل‌ونقل چندوجهی و در نتیجه کاهش هزینه‌ها و خطرات تجاری برای شرکای ترانزیتی کشور که در صورت استفاده کارآمد و اثربخش از امکانات و زیرساخت‌های موجود و جلوگیری از فرصت‌سوزی می‌توان از توان بالقوه کشور در جهت جذب ترانزیت بهره‌گیری کرد.

و تولید، انکارناپذیر است. از سوی دیگر مشتریان در صورت بروز هرگونه خسارت می‌توانند علیه متصدی حمل‌ونقل چندوجهی اقامه دعوی کنند و از مراجعه به کریدورهای عامل حمل که در مسیر حمل از مبدأ تا مقصد می‌تواند شامل چندین شرکت مختلف باشند، اجتناب کند. این امر موجب می‌شود متصدی حمل‌ونقل چندوجهی بر مراحل برنامه‌ریزی، تخلیه، بارگیری و نیز چیدمان بار دقت بیشتری را صرف کند تا بتواند رضایتمندی مشتریان را کسب کند.

مسیرهای اصلی ترانزیت از ایران

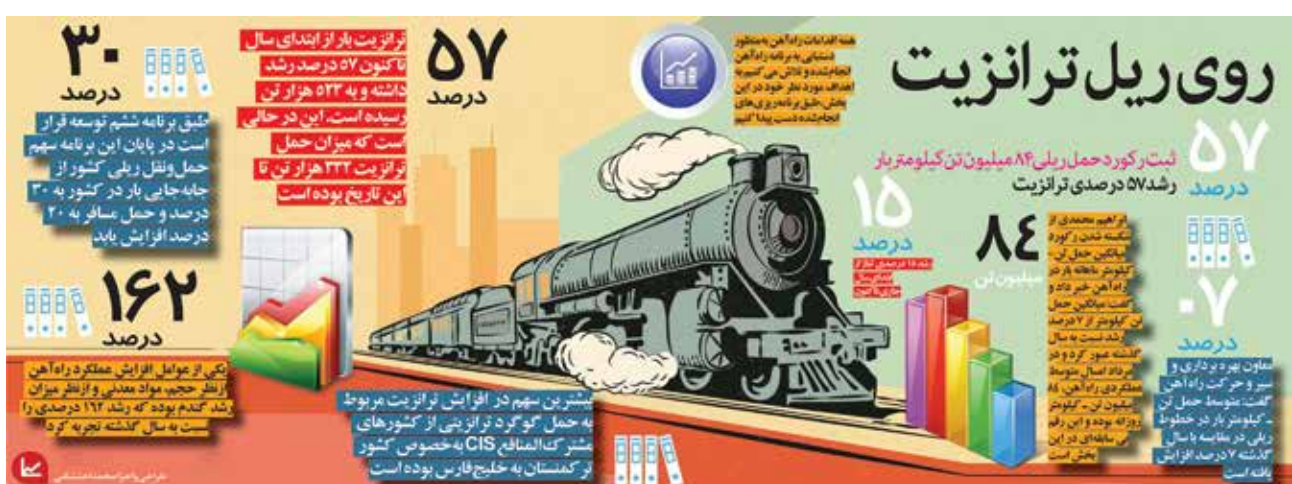
همان‌طور که پیش‌ازاین نیز اشاره شد، موقعیت استراتژیک و راهبردی ایران مشهود و مشخص است. دلیل این مدعا مسیرهای ترانزیتی بین‌المللی است که ایران عضو آن بوده و از آن می‌گذرد. کریدورهای شمال-جنوب، شرق-غرب، سرخس-بندر لاذقیه (سوریه)، شبه‌قاره هند به دریای مدیترانه و اروپا، بندر امام-شلمچه-عراق، محور شرق، بندر چابهار-میلک-فراه-قندهار-کابل-کندوز-ترمذ (ازبکستان) آسیای میانه از جمله کریدورهایی است که ایران از آن‌ها می‌گذرد.

مهم‌ترین ویژگی حمل‌ونقل چندوجهی

حال با توجه به موارد مشروحه و به نقل از تعادل، می‌توانیم مزایای حمل‌ونقل کانتینری مانند کاهش زمان توقف وسایل نقلیه، صرفه‌جویی در هزینه‌های بسته‌بندی و انبار، کاهش هزینه‌های تخلیه و بارگیری، کاهش صدمات وارده به کالا، کاهش زمان حمل و... باعث شده است که امروزه کشورهای پیشرفته بیش از ۶۰ درصد کالاهای خود را با کانتینر حمل می‌کنند؛ اما از طرف دیگر توان حمل راه‌آهن ایران در حمل کانتینر ۴۰ درصد پایین‌تر از سایر کشورهاست. در نتیجه با توجه به اینکه هزینه حمل می‌تواند تا ۳۰ درصد ارزش کالا باشد، آثار این صرفه‌جویی در تجارت

اهمیت حمل‌ونقل ریلی

امکان ارتقای سرعت در ترابری مسافری و رقابت با حمل‌ونقل جاده‌ای و هوایی، بالا بردن نسبی سرمایه‌گذاری اولیه و دیر بازگشت شدن آن در مقایسه با جاده، قابلیت برنامه‌ریزی و استمرار خدمات در شرایط مختلف از جمله شرایط بحرانی، استهلاک بسیار کمتر شبکه و ناوگان (کمتر از نصف استهلاک ترابری جاده‌ای)، اشغال کمتر زمین (در مقایسه با حمل‌ونقل جاده‌ای)، عوارض کمتر زیست‌محیطی و سازگاری با اهداف توسعه پایدار، مصرف بسیار کمتر انرژی در حمل بار نسبت به جاده (حدود یک‌ششم) و امکان استفاده از سوخت‌های غیرفسیلی از جمله مزایای حمل‌ونقل ریلی محسوب می‌شود. همچنین از دیگر برتری‌های این نوع حمل‌ونقل می‌توان به این موارد اشاره کرد: مناسب برای جابه‌جایی انبوه بار و مسافر، رفاه و امنیت بالاتر مسافران و جاذبه برای آن‌ها، حجم بالای ترابری در بسیاری از محورهای برون‌شهری و حومه، بالا بودن نرخ سوانح و تصادفات جاده‌ای در کشور، بالا بودن شاخص مصرف انرژی در بخش حمل‌ونقل جاده‌ای، استهلاک بالای شبکه و ناوگان در بخش جاده‌ای در مقایسه با بخش ریلی و ایمنی بسیار بالا نسبت به جاده (بین ۱۵ تا ۲۴ برابر) از دیگر مزایای حمل‌ونقل ریلی محسوب می‌شود.

جاده ابریشم جدید کمر بند رونق منطقه

بیش از دو هزار سال قبل امپراتوری چین به ایجاد جاده ابریشم کمک و شبکه‌ای از مسیرهای تجاری را راه‌اندازی کرد که چین را به کشورهای آسیای مرکزی و جهان عرب وصل می‌کرد.

این شبکه اضافه می‌کند. حتی اگر کشورهای اروپایی به مسیر جاده ابریشم مدرن اضافه نشوند ولی دسترسی به بازار این کشورها از طریق جاده ابریشم مدرن امکان پذیر می‌شود و فرصت‌های اقتصادی و تجاری زیادی را در اختیار کشورهای قرار می‌دهد که در مسیر طرح یک کمر بند-یک جاده قرار دارند. در طرحی که اخیراً پیشنهاد شده است کشورهای بلژیک، فرانسه، اوکراین، ایتالیا، یونان و ترکیه که در قاره اروپا واقع شده‌اند هم در مسیر جاده ابریشم مدرن قرار دارند و کنیا در قاره آفریقا هم کشوری است که کالاهای تولید شده و وارد شده به مسیر تجاری در قاره آسیا را جذب و به بازار مصرف آفریقا عرضه می‌کند.

طرحی باهدف توسعه تجارت

طرح یک کمر بند-یک جاده در نگاه اول یک مسیر برای توسعه تجارت است ولی در واقع می‌تواند باعث نزدیکی بیشتر کشورهای آسیایی شود و زمینه را برای همکاری‌های مشترک در عرصه اقتصادی و تجاری و فرهنگی و حتی اجتماعی فراهم کند. این دوستی می‌تواند باعث افزایش قدرت سیاسی آسیا در سطح بین‌المللی شود و به آن‌ها کمک کند تا در تصمیم‌گیری‌های جهانی یکپارچه‌تر حضور داشته باشند زیرا در اغلب موارد منافع اقتصادی در تصمیم‌گیری‌های سیاسی تأثیر زیادی دارد.

طرح یک کمر بند-یک جاده، ایجاد کننده بزرگ‌ترین پلت فرم دنیا برای همکاری‌های اقتصادی است و این همکاری‌ها شامل همکاری در عرصه سیاست‌گذاری اقتصادی، همکاری‌های تجاری و همکاری در زمینه تأمین مالی، همکاری‌های اجتماعی و فرهنگی است که منافع آن نصیب تمامی

بیش از دو هزار سال قبل امپراتوری چین به ایجاد جاده ابریشم کمک و شبکه‌ای از مسیرهای تجاری را راه‌اندازی کرد که چین را به کشورهای آسیای مرکزی و جهان عرب وصل می‌کند. در آن زمان اصلی‌ترین کالای صادراتی چین ابریشم بود و به همین دلیل این مسیر تجاری که چین حمایت از ساخت آن را بر عهده داشت جاده ابریشم نام‌گذاری شد و قرن‌ها به‌عنوان اصلی‌ترین و مهم‌ترین مسیر تجاری دنیا بود؛ اما از نتایج اصلی ساخت این جاده را می‌توان توسعه اقتصادی و زیرساختی کشورهای دانست که در مسیر جاده ابریشم قرار داشتند. این روند توسعه برای بیش از ۱۰۰ سال در آسیا ادامه داشت و تقویت جایگاه اقتصادی آسیا در سطح بین‌المللی و تقویت قدرت سیاسی این قاره در تصمیم‌گیری‌های دنیا هم در نتیجه توسعه این جاده و سهم بزرگان در تجارت جهانی بود؛ اما با توسعه روش‌های ارتباطی به‌خصوص حمل‌ونقل دریایی و هوایی دیگر جاده ابریشم کارایی خود را از دست داد ولی خاطره موفقیت‌آمیزی که این طرح برای چینی‌ها داشت باعث شد تا مقامات این کشور باز هم طرحی مشابه را پیشنهاد دهند و تلاش کنند به مرکز تجارت دنیا بازگردند.

طرح در سال ۲۰۱۳ پیشنهاد شد

در سال ۲۰۱۳ رئیس‌جمهوری وقت چین طرحی مشابه جاده ابریشم ولی با توجه به نیازها و امکانات امروز دنیا را پیشنهاد داد. او اعلام کرد با ساخت شبکه‌ای از راه‌های ریلی، جاده‌ها، خطوط لوله و مسیرهای حمل‌ونقل دریایی چین را به کشورهای آسیای مرکزی، آسیای غربی و بخشی از جنوب آسیا وصل می‌کند و حتی با توسعه این مسیر بازار اروپا و بخشی از آفریقا را هم به

آینده نهایی می‌شود.

شش کریدور اصلی این پروژه

در سال ۲۰۱۴ میلادی چین صندوق راه ابریشم راه‌اندازی کرد که ارزش منابع مالی موجود در این صندوق برابر با ۴۰ میلیارد دلار اعلام شد و این صندوق در پروژه‌های کلیدی مختلفی سرمایه‌گذاری کرده است. تاکنون فازهای اولیه پروژه راه ابریشم در چین اجرا شده و برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری روی پروژه‌های جزئی تر آغاز نشده است. قرار بر این است که در طول اجرای این پروژه شش کریدور اقتصادی اصلی راه‌اندازی شود که این کوری دورهای اقتصادی عبارتند از:

۱. چین، مغولستان و روسیه
۲. چین، آسیای مرکزی و آسیای غربی
۳. هند و چین
۴. چین، پاکستان
۵. بنگلادش، چین و هند-میانمار
۶. پل زمینی اروپایی و آسیایی.

این کریدورها محور و مرکز اصلی فعالیت‌های صنعتی و فعالیت‌های اقتصادی در حوزه انرژی هستند و این همکاری‌های اقتصادی و انرژی از طریق استفاده از جاده‌ها، خطوط ریلی، آبراه‌ها، خطوط هوایی، خطوط لوله و بزرگراه‌های اطلاعاتی انجام می‌شود. افزایش سطح ارتباط میان کشورهای این کریدورها در این مسیر قرار دارند و ارتقای راندمان کشورهای این کریدورها به تازگی هستند می‌تواند باعث تقویت دوستی‌ها و همکاری‌های کشورهای این کریدورها شود و منافع زیادی در زمینه اقتصادی و تجاری به تمامی کشورهای برساند.

به‌ر حال این طرح تازه شروع شده است و تا اجرای کامل آن سال‌های زیادی مورد نیاز است ولی نکته مهم تأثیرات اقتصادی مثبتی است که اجرای آن در اقتصادهای آسیایی دارد و به همین دلیل حمایت بخش زیادی از فعالان اقتصادی و سران دولتی کشورهای را دارد. اجرای طرح مذکور آینده اقتصادی و سیاسی آسیا را تغییر می‌دهد و کشورهای این کریدورها می‌توانند با سرعت بالایی در مسیر توسعه اقتصادی و صنعتی حرکت می‌کنند.

منبع: تجارت فردا

تبدیل منطقه ویژه دوغارون به منطقه آزاد در دستور کار دولت

همچنین مدیر هماهنگی مناطق ویژه کشور که به منظور بازدید از منطقه ویژه اقتصادی دوغارون به تایباد سفر کرده است گفت: فرایند تبدیل شدن منطقه ویژه اقتصادی دوغارون به منطقه آزاد در دستور کار دولت قرار دارد.

به گفته جعفر آهنگران برای تبدیل شدن منطقه ویژه اقتصادی دوغارون به منطقه آزاد، مسئولان شهرستانی و استانی باید اهتمام ویژه‌ای داشته و پیگیر آن باشند.

«گرامی» مدیرعامل منطقه ویژه اقتصادی دوغارون هم گفت: تبدیل شدن منطقه ویژه اقتصادی دوغارون به منطقه آزاد فرصتی طلایی در زمینه اشتغال‌زایی و اقتصادی استان و کشور است.

طرح یک کمربند-یک جاده، ایجادکننده بزرگ‌ترین پلت‌فرم دنیا برای همکاری‌های اقتصادی است و این همکاری‌ها شامل همکاری در عرصه سیاست‌گذاری اقتصادی، همکاری‌های تجاری و همکاری در زمینه تأمین مالی، همکاری‌های اجتماعی و فرهنگی است که منافع آن نصیب تمامی کشورهایی می‌شود که در مسیر این پلت‌فرم قرار دارند

کشورهایی می‌شود که در مسیر این پلت‌فرم قرار دارند. در سال‌های اخیر سازمان‌های بین‌المللی زیادی برای کمک به اجرای این طرح اعلام آمادگی کردند و چین هم از طریق ایجاد صندوق و بانک توسعه زیرساخت آسیا تلاش کرد تا بخشی از منابع مالی مورد نیاز طرح را تأمین کند ولی آنچه تضمین‌کننده اجرای این طرح است حمایت چین از آن و تلاش چین برای اجرای این طرح تا مرحله پایانی است. چین دومین اقتصاد دنیاست و هم‌اکنون بخش اعظم کالاهای مصرفی دنیا در این کشور تولید می‌شود؛ بنابراین حمایتش از یک مسیر تجاری دیگر که منافعش نه تنها به خود چین بلکه به تمامی کشورهای واقع در این مسیر می‌رسد اهمیت زیادی دارد. از طرف دیگر باید در نظر گرفت اغلب کشورهای واقع در این مسیر تجاری مدرن کشورهای در حال توسعه و بازارهای در حال گذار هستند و در نتیجه این طرح می‌تواند سرمایه مورد نیاز برای توسعه زیرساخت‌های صنعتی را تأمین کند. در نتیجه توسعه زیرساخت‌ها فرصت رشد اقتصادی و ایجاد فرصت‌های شغلی در این کشورها فراهم خواهد شد که منافع زیادی برای آن‌ها دارد.

بخش‌های اصلی این طرح

در سال ۲۰۱۵ میلادی اعلام شد که طرح یک کمربند-یک جاده دارای دو بخش اصلی است که یکی از آن‌ها به توسعه شبکه ارتباطی روی زمین اختصاص دارد و بخش دوم شبکه ارتباطی دریایی است و با توجه به روش‌های مختلف تجاری در دنیا هر دو مسیر برای تجارت دنیا اهمیت زیادی دارد.

این دو بخش اصلی و مهم عبارتند از: اول کمربند اقتصادی ابریشم و دوم راه ابریشم دریایی قرن بیست و یکم میلادی. کمربند ابریشم اقتصادی شامل سه مسیر مهم می‌شود که یک مسیر از چین شروع می‌شود و تا اروپا ادامه دارد و این مسیر از آسیای مرکزی می‌گذرد. دومین مسیر از خلیج فارس شروع می‌شود و تا مدیترانه ادامه دارد و از آسیای غربی می‌گذرد و سومین مسیر از طریق کشورهای جنوب آسیا به اقیانوس هند می‌رسد. جاده ابریشم دریایی قرن بیست و یکم میلادی باعث اتصال راه‌های دریایی منطقه‌ای می‌شود و بیش از ۶۰ کشور دنیا را که ارزش تولید ناخالص داخلی آن‌ها بالغ بر ۲۱ هزار میلیارد دلار است به هم وصل می‌کند.

پیشرفت‌هایی که در اجرای پروژه ایجاد شد

تلاش چین برای اجرای این پروژه باعث شد تا توجه جهانیان به این طرح جلب شود. در سال‌های اخیر چین چندین توافق دوجانبه با کشورهای مجارستان و مغولستان و روسیه و تاجیکستان و ترکیه امضا کرده است که هر یک به جنبه‌ای از این طرح می‌پردازد. پروژه‌های دیگری هم از سوی مقامات چینی پیشنهاد شده است که مطالعات اقتصادی و اجرایی آن در حال انجام است. این پروژه‌ها شامل ساخت خطوط ارتباطی قطار بین بخش شرقی چین و ایران می‌شود و احتمال توسعه این خط تا اروپا هم وجود دارد. همچنین ساخت خطوط ارتباطی ریلی میان چین با کشورهای لائوس و تایلند و ساخت خطوط ریلی پرسرعت در اندونزی هم بخش دیگری از این طرح است. این طرح به‌اندازه‌ای وسیع و بزرگ است که بیش از ۲۰۰ شرکت پیمانکاری بزرگ و کوچک برای اجرای بخش‌های مختلف آن توافق‌نامه‌ها و قراردادهایی را با شرکت‌های چینی امضا کرده‌اند و شمار دیگری از توافق‌نامه‌ها هم در ماه‌های

نگاهی به رشد تجارت الکترونیک در سال‌های اخیر

صحیح از این نوع معاملات تجاری، توانسته‌اند ارتباط مؤثری بین تجار و فعالان اقتصادی در جهان ایجاد کنند. تجارت الکترونیکی تحولی است که در عرصه تجارت و اطلاعات ایجاد شده و برای گسترش و پذیرش آن، فراهم آوردن پیش‌نیازهای حیاتی است.

ارتقای ۹ پله‌ای تجارت الکترونیک ایران در ۱۴۰۰

طبق وعده وزیر صنعت، معدن و تجارت رتبه جهانی تجارت الکترونیکی ایران در سال ۱۴۰۰ با ۹ پله رشد نسبت به سال ۱۳۹۵ در جایگاه ۶۰ کشورهای جهان قرار خواهد گرفت.

به گزارش ایسنا، تجارت الکترونیک در ایران بسیار نوپا بوده و در مراحل اولیه خود قرار دارد و اهمیت فناوری اطلاعات باعث شده تا تدوین و اجرای قوانین و لوایح مورد نیاز در این عرصه همواره مدنظر باشد، اما به نظر می‌رسد با وجود برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی متعدد هنوز میزان آگاهی افراد و تجار از نحوه استفاده از امکانات موجود برای تجارت الکترونیک کم است. از سوی دیگر نبود شناخت از میزان امنیت موجود در شبکه داخلی و جهانی نیز باعث شده که اطمینان لازم در این زمینه وجود نداشته باشد.

بر اساس اعلام وزارت صنعت، معدن و تجارت، رتبه جهانی ایران در تجارت الکترونیک در سال گذشته ۶۹ و سهم تجارت الکترونیک از تولید ناخالص داخلی طی این سال ۴.۸ درصد بوده است.

با این حال محمد شریعتمداری - وزیر صنعت، معدن و تجارت - در اهداف کمی برنامه اعلامی خود که تا سال ۱۴۰۰ تعریف شده است، اعلام کرده رتبه جهانی تجارت الکترونیک ایران در سال ۱۴۰۰ با ۹ پله رشد در رتبه ۶۰ جهان قرار خواهد گرفت.

علاوه بر این وزیر صنعت، معدن و تجارت اعلام کرده سهم تجارت الکترونیک از تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۰ با رشدی نیم درصدی به ۵.۳ درصد ارتقا خواهد یافت.

حجم تجارت الکترونیک در ایران نیز از سال ۹۲ تا ۹۶ بیش از ۱۵۲ هزار میلیارد تومان افزایش پیدا کرده است.

با وجود اینکه زمان زیادی از عمر تجارت الکترونیک نمی‌گذرد اما این نوع تجارت، نقش بسزایی در زندگی روزمره ایفا کرده، به طوری که اجتناب از آن کار آسانی نیست. یکی از کاربردی‌ترین مصارف اینترنت در دنیای امروز، بحث تجارت الکترونیک و خرید و فروش‌های اینترنتی است. برای این نوع تجارت، مدل‌های مختلفی تعریف شده که از مهم‌ترین آن‌ها B2C است که به معنی تجارت الکترونیکی بین بنگاه و مصرف‌کننده است که بیشتر شامل خرده‌فروش‌ها می‌شود.

طبق گزارش‌های به‌دست آمده، چین بزرگ‌ترین و سریع‌ترین بازار برای تجارت آنلاین بین بنگاه‌های تولیدی و مصرف‌کننده است. در سال ۲۰۱۵، بالغ بر ۵,۷۶۶ میلیارد دلار تجارت آنلاین B2C در چین صورت گرفته که در سال ۲۰۱۶ به رقمی معادل ۹۷۵ میلیارد دلار افزایش یافته است. این افزایش چشمگیر، نشان‌دهنده پیشرفت چین در زمینه تجارت آنلاین است. آن‌طور که در بسیاری از تحقیقات آمده، عرضه آنلاین لامپ‌های LED یکی از مهم‌ترین دلایل رشد تجارت الکترونیکی در این کشور بوده است.

فروش آنلاین B2C در آمریکا در سال ۲۰۱۵ حدود ۱,۵۹۵ میلیارد دلار بوده که در سال ۲۰۱۶ این رقم به ۶,۶۴۸ میلیارد دلار افزایش یافته است. طبق گزارش‌های به‌دست آمده، چین و آمریکا بیشترین رقابت را در تجارت الکترونیکی دارند و بالاترین درصد فروش آنلاین را در ۲ سال اخیر به خود اختصاص داده‌اند.

بریتانیا نیز یکی از کشورهای است که تجارت الکترونیک در آن رونق فراوانی دارد و ارزش مبادلات آنلاین B2C در سال ۲۰۱۶ به ۵,۱۹۲ میلیارد دلار رسیده است؛ هر چند در مقایسه با چین و آمریکا رقم کمتری را در این نوع تجارت به خود اختصاص داده، اما تجارت آنلاین در این کشور اهمیت ویژه‌ای دارد. این اهمیت را افزایش فروش آنلاین B2C نسبت به سال ۲۰۱۵ در این کشور تأیید می‌کند.

معاملات B2B و B2C در دنیای ارتباطات و فضای مجازی توانسته‌اند جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص دهند. اکثریت مردم به‌عنوان مصرف‌کننده نهایی کالاها بیشتر با سایت‌های B2C تحت عنوان آگهی یا فروشگاه‌های اینترنتی آشنایی دارند. در این میان بسیاری از سایت‌های موفق در جهان با شناخت

NilooFar NilooFar

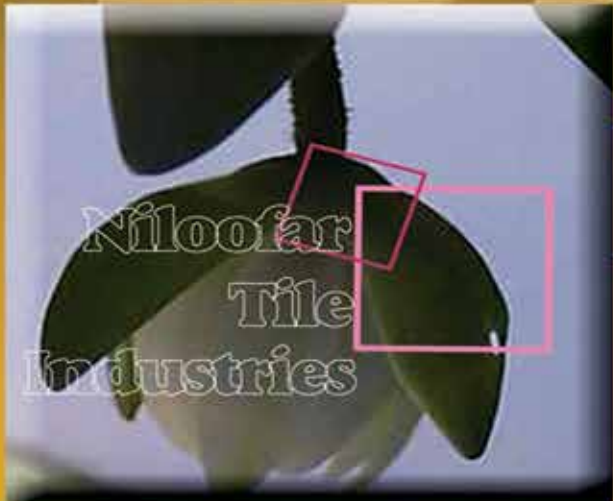
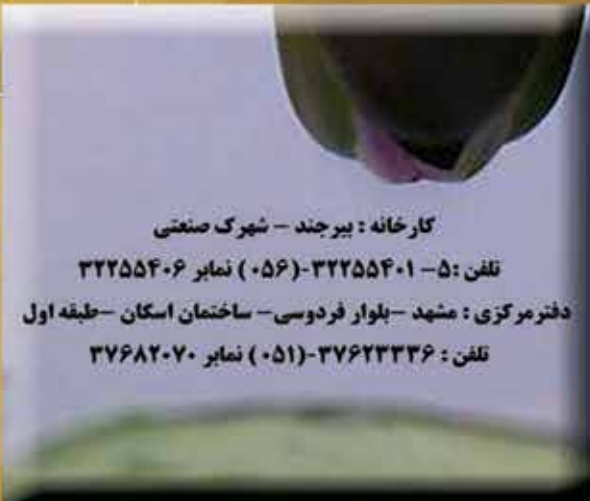

NilooFar Tile Industries
صنایع کاشی نیلوفر

نیلوفر

صنایع کاشی

لعل نیلوفر زحاک آمد

کارخانه: بیرجند - شهرک صنعتی

تلفن: ۵-۳۲۲۵۵۴۰۱-۰۵۶ (نمبر ۳۲۲۵۵۴۰۶)

دفتر مرکزی: مشهد - بلوار فردوسی - ساختمان اسکان - طبقه اول

تلفن: ۳۷۶۲۳۳۳۶-۰۵۱ (نمبر ۳۷۶۸۲۰۷۰)

NilooFar
Tile
Industries

a quality product of The Coca-Cola Company

DASANI

Trademark Regd.

آب آشامیدنی حاوی مواد معدنی
برای طعمی تازه و گوارا
تمت لیسانس کمپانی کوکا کولا

